

**STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO
POWIATU ŻARSKIEGO
na lata 2021–2030**

Żary, maj 2022 r.

1. WPROWADZENIE

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Żarskiego 2030 jest dokumentem planistycznym, wyznaczającym strategiczne cele i kluczowe kierunki działania oraz przewidywane instrumenty ich realizacji w rozwoju powiatu żarskiego na lata 2021 -2030, wyrażającym dążenia społeczności lokalnej, oraz określającym zadania dla samorządu, które powinny być podjęte, aby te cele zostały osiągnięte.

Zgodnie z ustawą o samorządzie powiatowym uchwalenie strategii rozwoju powiatu należy do wyłącznej właściwości Rady Powiatu. Rada Powiatu Żarskiego uchwaliła pierwszą strategię rozwoju powiatu w roku 2003, następnie ją aktualizowała w roku 2012 w ramach pilotażowego projektu pn. „Decydujemy Razem „, Warunkiem niezbędnym dla właściwego zaplanowania kierunków rozwoju jest analiza występujących w powiecie, walorów środowiskowych, społecznych i gospodarczych oraz problemów, determinujących aktualny i przyszły kierunek zmian rozwojowych powiatu i jego społeczności. Strategia Zrównoważonego Rozwoju wskazywać ma priorytetowe cele i działania służące realizacji optymalnego rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu, poszanowania istniejących zasobów dziedzictwa kulturowego, dóbr przyrody i środowiska, oraz ich racjonalne wykorzystanie biorąc pod uwagę dobro obecnych i przyszłych pokoleń.

W efekcie prowadzi to do optymalnego współdziałania czynników rozwojowych w czterech podstawowych obszarach:

- społecznym
- gospodarczym,
- środowiskowo-przestrzennym,
- instytucjonalno-politycznym, zarządzanie rozwojem powiatu.

Strategia pełnić będzie funkcję dokumentu wskazującego potrzeby inwestycyjne powiatu oraz odniesienie przy pozyskiwaniu środków zewnętrznych, zwłaszcza środków z Unii Europejskiej w okresie programowania 2021-2027. W związku z tym strategia jest spójna ze Strategią Europa 2030, Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030: rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, oraz Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Strategia jest dokumentem otwartym i elastycznym, umożliwiającym dokonywanie uzupełnień i modyfikacji. Zmiany te jednak nie mogą naruszać jej podstaw tzn. wizji, misji oraz strategicznych celów powiatu.

Obecny dokument został przygotowany jako aktualizacja Strategii Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Żarskiego na lata 2021-2030 i dokonany został w ramach prac Zespołu sterującego i szerokich konsultacji społecznych. Prace nad nowelizacją Strategii toczyły się w szczególnym czasie walki z pandemią COVID 19. Pandemia koronawirusa zaskoczyła Polskę, Europę i cały świat na początku 2020 roku. Lock- Down , kwarantanna zamknięcie instytucji publicznych , szczególnie dotknęły gminy przygraniczne.

Wskutek zamknięcia granic od 15.03.2020 r. rozdzielono na pewien okres nie tylko rodzin lecz także tysiące pracowników i uczniów którzy pracują i uczą się po niemieckiej stronie.

Ideą samorządności jest umożliwienie społeczności lokalnej udziału w sprawowaniu władzy, wpływaniu na decyzje dotyczące rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturowego. Skuteczność działań oparta winna być na zasadach pomocniczości, przejrzystości, odpowiedzialności, wiarygodności oraz partycypacji społecznej.

Niniejszy dokument określa misję, cele i kierunki działań na lata 2021-2030.

Poddany został ocenie społeczności lokalnej oraz Radnych Powiatu, a następnie zatwierdzony uchwałą Rady Powiatu Żarskiego na Sesji w dniu ... września 2021 r.

Metodologia

Dalszy rozwój Powiatu Żarskiego zależy od przygotowania strategicznych podstaw jego działania. W tym celu opracowano niniejszy dokument, który czerpiąc z dotychczasowych doświadczeń stawia najważniejsze zadania, których realizacja przyczyni się do współpracy partnerskiej na różnych szczeblach samorządów i współpracy transgranicznej.

Niniejszy dokument opracowano przyjmując jako punkt wyjścia Strategię Rozwoju Powiatu Żarskiego na lata 2013-2020 przyjętą Uchwałą Rady Powiatu Żarskiego na sesji w dniu 13 sierpnia 2013 r. Podstawę planu rozwoju i działania tworzy solidna i zarazem rzeczowa analiza danych statystycznych, na bazie której przygotowano analizę SWOT ukazującą potencjał rozwojowy regionu oraz uwzględniającą istotne warunki ramowe. Chodzi tu w szczególności o ustalenie obszarów działania, zasadniczych celów i priorytetów sprzyjających poprawie jakości życia mieszkańców powiatu żarskiego.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Żarskiego na lata 2021-2030 powstała w oparciu o diagnozę stanu obecnego, aktualizację danych statystycznych oraz o konsultacje społeczne wskazujące pożądane kierunki działań. Wzmocnienie mechanizmów partycypacyjnych w kreowaniu i wdrażaniu polityk publicznych oraz podejmowaniu decyzji publicznych”, współfinansowanego ze środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Priorytet V. Dobre rządzenie, Działanie 5.3 Wsparcie na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Projekt jest realizowany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, w partnerstwie z fundacjami i stowarzyszeniami: Fundacją Fundusz Współpracy, Fundacją Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej, Fundacją Partnerstwo dla Środowiska, Stowarzyszeniem CAL, Fundacją Instytut Spraw Publicznych. Aktualna wersja dokumentu powstała w oparciu o dwie wcześniejsze wersje zachowując ich ciągłość.

Prace nad strategią obejmowały następujące etapy:

1.Opracowanie ankiety i przeprowadzenie badań wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych.

2.Opracowanie diagnozy społeczno- gospodarczej.

3.Opracowanie analizy SWOT.

4.Organizacja spotkania warsztatowego celem wypracowania wstępnych założeń strategicznych.

5.Opracowanie kierunków rozwoju powiatu żarskiego.

6.Przeprowadzenie konsultacji społecznych i umieszczenie projektu strategii na stronach www.powiatzary.pl do wglądu.

7. Uzupełnienie projektu i przyjęcie strategii.

W dniu 24 stycznia 2021 r. w żarskim Starostwie Powiatowym zorganizowano pierwsze warsztaty strategiczne. Uczestniczyli w nim przedstawiciele społeczności lokalnej – radni powiatu żarskiego, radni sejmiku wojewódzkiego, przedstawiciele Euroregionu „Nysa- Sprewa – Bóbr”, przedstawiciele Jednostek Samorządowych wchodzących w skład powiatu, organizacji gospodarczych, pozarządowych i edukacyjnych, pracownicy urzędów publicznych i Starostwa Powiatu.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju ma wskazywać priorytetowe cele i działania, prowadzące do realizacji pożądanego rozwoju społeczno-gospodarczego. Sprowadza się to do spójnej realizacji działań w czterech ładach:

1. Społecznego,
2. gospodarczego,
3. środowiskowo-przestrzennego,
4. instytucjonalno-politycznego.

Opracowanie dokumentu

W prace nad tworzeniem dokumentu zaangażowanych było ogółem osób. Z ramienia Samorządu Powiatowego koordynowaniem prac nad opracowaniem Strategii zajęli się: Józef Radzion, Małgorzata Issel (koordynatorzy) , Agnieszka Domaradzka – sekretarz powiatu.

Współtwórcy „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Żarskiego”

I. Przewodniczący Zespołu ds. Strategii Rozwoju Powiatu Żarskiego: Józef Radzion - Starosta Żarski

II. Zastępca Przewodniczącego Zespołu ds. strategii Rozwoju Powiatu Żarskiego”: Małgorzata Issel - Wicestarosta

III. Zespół ds. Strategii Rozwoju Powiatu Żarskiego:

IV. Komitet Sterujący ds. Rozstrzygnięć Strategicznych

1) Józef Radzion – Starosta Żarski

2) Małgorzata Issel – Wicestarosta

3) Wiktor Kułdosz – Przewodniczący Rady Powiatu

4) Krzysztof Czerniawski – Wiceprzewodniczący Rady Powiatu

5) Tadeusz Kordylewski – Wiceprzewodniczący Rady Powiatu

6) Tomasz Czajkowski – Członek Zarządu

7) Michał Rudnicki – Członek Zarządu

8) Eliza Siemianowska – Skarbnik Powiatu

9) Agnieszka Domaradzka – Sekretarz Powiatu

10) dr Rafał Szymczak – regionalista

11) Czesław Fiedorowicz – Prezes Konwentu Stowarzyszenia Gmin RP Euroregion "Sprewa-Nysa-Bóbr"

12) Franciszek Wołowicz – radny powiatu

13) Jarosław Dowhan- radny powiatu

14) Elżbieta Łobacz-Bącal- radna powiatu

15) Michał Reszel – Stowarzyszenie Youth Forest

Sekretarz Komitetu Sterującego

16) Radosław Pogorzelec – inspektor ds. biura rady

V. Zespoły strategiczne.

A. Zespół strategiczny ds. społecznych i edukacji

- Krzysztof Czerniawski
- Bartłomiej Kubiak – Naczelnik Wydziału Edukacji I Zdrowia

- Lucyna Hoffmann – Czyżyk – Dyrektor Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej
- Justyna Przedaszek – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
- Robert Słowikowski – Referat Zarządzania Kryzysowego i Obrony Cywilnej.
- Przedstawiciel KP PSP w Żarach
- Przedstawiciel KP Policji w Żarach
- Straż Graniczna
- Nadleśnictwa Lipinki Łuż. i Lubsko
- Przedstawiciel Powiatowego Urzędu Pracy.
- Przedstawiciel Młodzieży
- Dorota Chmal - Wydział Edukacji I Zdrowia

B. Zespół strategiczny ds. gospodarczych, komunikacji, infrastruktury drogowej i inwestycji

- Tomasz Czajkowski
- Joanna Raczowska-Manaj – Naczelnik Wydział Komunikacji, Transportu I Dróg
- Alicja Baranowska – Naczelnik GK
- Erwin Henke – Naczelnik Wydział Inwestycji i Gospodarki Nieruchomościami
- Robert Nowaczyński – Dyrektor CKZiU
- Przedstawiciel GDDKiA
- Przedstawiciel komunikacji publicznej
- Przedstawiciel organizacji przedsiębiorców
- PINB

C. Zespół strategiczny ds. inicjatyw lokalnych, organizacji społecznych i pozyskiwania środków zewnętrznych

- Franciszek Wołowicz
- Małgorzata Najdek – Naczelnik Wydziału Organizacyjnego i Zarządzania Kryzysowego
- Anna Balcewicz – Naczelnik Wydziału Finansowo-Budżetowego
- Czesław Fiedorowicz - Prezes Konwentu Stowarzyszenia Gmin RP Euroregion "Sprewa-Nysa-Bóbr"
- Cecylia Rak – Kierownik Referatu Zarządzania Kryzysowego i Obrony Cywilnej.
- Karol Holski – Stowarzyszeni Edukacja i Technika
- Przedstawiciel NGO
- Fundacja Przedsiębiorczości
- Edyta Miklas - Lis– Wydział Komunikacji, Transportu I Dróg

D. Zespół strategiczny ds. ekologii i ochrony zdrowia

- Dariusz Dyba
- Mariusz Myśliwy – Naczelnik Wydziału Budownictwa i Ochrony Środowiska
- Agnieszka Lewandowska – Kierownik Referatu ds. Ochrony Środowiska
- Jolanta Dankiewicz – Prezes „Szpitala na Wyspie”
- Powiatowy Inspektorat Weterynarii

- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
- Przedstawiciel „ZIELONYCH”
- Przedstawiciel 105 Wojskowego Szpitala
- Przedstawiciel WIOŚ Zielona Góra
- Przedstawiciel Young Forest
- Anna Zieziula – Wydział Edukacji I Zdrowia

Wykorzystane materiały

Przy opracowywaniu niniejszego dokumentu wykorzystano następujące materiały źródłowe:

- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Żarskiego na lata 2013-2020
- Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Żarskim na lata 2021- 2023,
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie na lata 2018-2023,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żarskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024.
- Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Żarskim na lata 2021-2026
- Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Powiatowego Rynku Pracy na lata 2014-2020
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
- „Wizja 2030” .Plan Działania i Rozwoju Euroregionu Sprewa – Nysa- Bóbr na lata 2021-2027
- Strategia Europa 2030
- Główny Urząd Statystyczny – Bank danych lokalnych i regionalnych
- Powiatowy Program opieki nad zabytkami 2019- 2020,
- Plan Zarządzania Kryzysowego,
- Lubuski Plan Działania na Rzecz Zatrudnienia.
- Umowa Partnerstwa Dla Realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce.
- Program Opieki Nad Zabytkami Powiatu Żarskiego Na lata 2021-2024.
- Raport o stanie Powiatu Żarskiego za rok 2019, 2020

Diagnoza obecnego stanu powiatu żarskiego

- **Charakterystyka obszaru**

Podział geograficzny i położenie administracyjne.

Powiat żarski w obecnych granicach utworzony został na mocy reformy administracyjnej kraju , wprowadzonej w życie z dniem 1 stycznia 1999 rok. Siedzibą powiatu jest miasto Żary. Powiat Żarski położony jest w południowo-zachodniej części województwa lubuskiego na Wysoczyźnie Żarskiej, przy granicy polsko-niemieckiej na Nysie Łużyckiej. W skład powiatu żarskiego wchodzi: dwie gminy miejskie Łęknica i Żary , dwie

gminy miejsko- wiejskie: Lubsco i Jasień oraz sześć gmin wiejskich: Brody, Tuplice, Trzebiel, Lipinki Łużyckie, Przewóz i Żary. Na terenie Powiatu Żarskiego znajduje się 166 miejscowości. Jest jednym z największych na terenie województwa lubuskiego, zajmuje powierzchnię 139 278 ha (1 393 km²). Na północy graniczy z powiatem krośnieńskim i zielonogórskim, na wschodzie z żagańskim, na południu z powiatem zgorzeleckim w województwie dolnośląskim i na zachodzie z Krajem Związkowym Brandenburgii i z Krajem Związkowym Saksonii. Na terenie powiatu znajduje się 7 mostów, przejść granicznych do największego państwa Unii Europejskiej- Niemiec. Pod względem ukształtowania powierzchni teren powiatu jest mało zróżnicowany. Najwyżej położony punkt znajduje się na Wzgórzach Żarskich , na północ od wsi Łaz (229m n.p.m.)ą, a najniższy w dolinie Nysy Łużyckiej, na północ od wsi Olszyna (poniżej 90 m n.p.m.). Najbardziej urozmaicona rzeźba znajduje się na terenie Wzgórz Żarskich, a szczególnie na ich zachodniej krawędzi, między dzielnicą Żary – Kunicami, a wsią Łaz. Obszar powiatu leży w dorzeczu dwóch rzek sudeckich- Nysy Łużyckiej i Bobru. Ponadto na terenie powiatu biorą swój początek rzeki Lubsza i Skróda , a także wiele drobnych potoków będących dopływami rzek oraz dopływami Bobru i Czernej Wielkiej. Wody stojące reprezentowane są przez polodowcowe jeziora : Brodzkie , Suchodolskie, Głębockie, Płytkie, Proszowskie i przez największe w Polsce zespół 110 zbiorników wodnych o łącznej powierzchni 150 ha, stanowiące antropogeniczne pojezierze Łuku Mużakowa. Zgodnie z podziałem fizyczno – geograficznym Polski , obszar powiatu żarskiego położony jest w trzech podprowincjach, wchodzących w skład prowincji Nizina Środkowoeuropejska: Podprowincja Niziny Środkowopolskie, Niziny Sasko- Łużyckie i Pojezierza Południowo –bałtyckie. Obszar obejmuje mniejsze jednostki , mezoregiony: Obniżenie Nowosolskie, Wał Mużakowski, Kotlinę Zasi Ecką, Bory Dolnośląskie oraz Wzniesienia Gubińskie.

Na terenie powiatu występują duże kompleksy leśne zajmujące 705,4 km², co stanowi 51% ogólnej powierzchni powiatu. Powiat żarski należy do najbardziej zalesionych powiatów województwa lubuskiego. W lasach dominującym gatunkiem jest sosna, a drzewa liściaste występują w formie domieszek.

W związku ze swoim charakterystycznym „pomostowym” położeniem między Niemcami a Polską, powiat żarski cechuje w swym historycznym rozwoju specyficzne rozmieszczenie sieci osadniczej i ukształtowanie infrastruktury komunikacyjnej, która ma charakter tranzytowy, zarówno krajowy jak i międzynarodowy przede wszystkim w kierunku zachód – wschód. Przez powiat przebiega droga o znaczeniu międzynarodowym: Wrocław- Forst - Berlin, łącząca Europę zachodnią ze wschodnią. W Powiecie Żarskim drogami tranzytowymi o największym nasileniu ruchu kołowego są: Olszyna- Wrocław, Żary –Żagań, Żary- Lubsco- Zasi ecki, Żary- Łęknica, Zielona- Góra- Żary-Przewóz. W ramach administracji kościelnej omawiany obszar pozostaje częścią diecezji zielonogórsko – gorzowskiej , metropolii szczecińsko – kamińskiej. Obszar powiatu obejmuje parafie w obrębie dekanatów: żarskiego, łęknickiego, lubuskiego. Należy podkreślić , że parafie pozostają istotnym dysponentem zasobów obiektów zabytkowych na terenie powiatu.

RYŚ HISTORYCZNY

Stałe osadnictwo na terenie dzisiejszego powiatu żarskiego sięga IV w. p.n.e. W 1007r. po raz pierwszy pojawiła się nazwa Żara. Niemiecki kronikarz Thietmar zanotował pod tą datą: Bolizlavus autem Luzici, Żara et Selpuli denuo occupat- „Bolesław tymczasem zajął na nowo Łużyce, kraj Żarówian i Słupian”. Gród centralny terytorium Żarówian był najprawdopodobniej usytuowany wokół dzisiejszego kościoła pw. Św. Piotra i Pawła w Żarach. Gród ten leżał na skrzyżowaniu traktu solnego, łączącego tereny Niemiec z Wielkopolską oraz szlaku handlowego prowadzącego ze Szczecina do Czech. Pokój budziszyński z 1018 r., zawarty między Bolesławem Chrobrym a cesarzem Henrykiem II, potwierdzał przynależność ziemi żarskiej wraz z Łużycami do Polski. Podczas kryzysu państwa polskiego w 1031 r. Łużyce zostały włączone do Cesarstwa Rzymsko- Niemieckiego. Od tego czasu ziemia ta, leżąca na pograniczu łużycko- śląskim wielokrotnie zmieniała przynależność państwową. Od 1309 r. Żary i okolice znajdowały się pod panowaniem margrabiów brandenburskich z linii saksońskiej, a po jej wygaśnięciu władztwo przejęli Piastowie z linii jaworsko- świdnickiej. Następnie, w 1368 r. ziemia żarska została wcielona do Korony Czeskiej, w granicach której pozostawała przez prawie 300

kolejnych lat, tj. do 1635 r., kiedy została włączona do Saksonii. Początek rozwoju Żar notuje się od XIII w., gdy okolice te otrzymuje jako lenno Ulrych Dewin. Rozpoczęto wówczas budowę zamku w Żarach oraz zasiedlanie okolicznych rzadko zaludnionych terenów przez kolonistów z Niemiec. W 1260r. Albrecht Dewin nadał Żarom prawa miejskie. W 1283 r. lokalizację miejską z rąk margrabiego Miśni uzyskało Lubsko, na początku XIV w. Przewóz. Działalność władających okolicami Żar rodów Dewinów, a następnie von Packów doprowadziła do znacznego rozwoju gospodarczego tego obszaru , a zarazem stworzenia dominium , które przekształciło się w późniejszym czasie w państwo stanowe. W Żarach w XIII w. ufundowany został kościół parafialny oraz klasztor i kościół franciszkanów. W I połowie XIV w. kiedy lennem żarskim władał rod Packów wzniesiono w mieście ratusz, kościół szpitalny pw. Św. Ducha oraz kamienne mury miejskie z basztami i bramami Dolną i Górną. W 1364 r. Bolko II Świdnicki potwierdził przywileje dla Lubska, Trzebiela i Żar. Żary uzyskały wówczas także prawo jednej mili, składu soli oraz apelacji do składu książęcego.

Poprzez małżeństwo Elżbiety Pack z Fryderykiem Bibersteinem lenno żarskie przeszło w II połowie XIV w. w ręce Bibersteinów. Jan IV Biberstein nadał sukiennikom żarskim przywileje , które uczyniły ich wiodącą grupą rzemieślniczą w mieście. Rozwijały się także inne cechy trudniące się wytwarzaniem tkanin. Żary oraz Lubsko uzyskały w początkach XV w. przywilej mennicy. W 1414 r. władze Żar wykupiły prawa do dziedzicznego wójtostwa. W pierwszej połowie XV w. Ulryk Biberstein połączył lenno żarskie z trzebielskim tworząc jedno państwo stanowe: Żary – Trzebiel , które utrzymało się przez kilka następnych stuleci. W XIV i w początkach XV w. leżące na terenie piastowskiego księstwa żagańskiego Żarki Wielkie i Przewóz były w posiadaniu Hackebornów , którzy uzyskali złą sławę jako raubritterzy- rycerze rozbójnicy. W 1449 r. Przewóz znalazł się we władaniu księcia Jana II Szalonego. W 1461 r. Jan II dzięki pomocy króla czeskiego Jerzego z Podiebradów przemocą zajął księstwo żagańskie, które jednak utracił w 1467 r. na rzecz swojego brata Baltazara. W 1472 r. uwięził na zamku w Przewozie księcia Baltazara, który zmarł w ciągu dwóch miesięcy śmiercią głodową. Uzyskane w ten sposób księstwo Jan II sprzedał wraz z Przewozem książętom saskim. Książę ten przeszedł do historii jako ostatni z linii Piastów panujących w Żaganiu i Głogowie.

Pod koniec XV w . został przebudowany zamek w Żarach. W 1490 r. Waclaw Biberstein zastawił żarski majorat Saksonii. Dobra zostały wykupione przez Ulryka Bibersteina w 1512 r. W 1551 r. po śmierci ostatniego z Bibersteinów dobra żarskie przeją cesarz Ferdynand Habsburg, król Czech. Starostą żarskim został Fabian von Schoneich, właściciel Mużakowa, Szprotawy, Przewozu, Bytomia Odrzańskiego i Siedliska. W 1558 r. dobra żarskie zostały sprzedane biskupowi wrocławskiemu Baltazarowi von Promnitz. To wydarzenie było momentem przełomowym , ponieważ Żary i okolice przeszły pod panowanie tego rodu na kolejne 200 lat. Kolejnym właścicielem Żar został bratanek biskupa Zygfryd Promnitz , który ufundował szpital na miejscu spalonego klasztoru franciszkanów. Reformacja przyczyniła się do rozwoju kultury łużyckiej. Z Lubska pochodzi Jan Rak , wybitny serbołużycki poeta i uczoney związany z Akademią Krakowską. Z pastorem Mikołajem Jakubicą , uważanym za ojca języka dolnołużyckiego, związane są z kolei Lubanice i Lipinki Łużyckie. Jakubica w 1548 r. przełożył Nowy Testament na język dolnołużycki (dialekt Żarowian). Było to pierwsze w historii tłumaczenie Biblii Marcina Lutra na język obcy. W 1573 r. w Żarach powstała drukarnia. W 1611 r. Żary uzyskały od cesarza Macieja Habsburga potwierdzenie przywilejów miejskich.

Wojna trzydziestoletnia (1618- 1648) przyniosła Ziemi Żarskiej , podobnie jak większości terenów Cesarstwa Rzymsko- Niemieckiego , katastrofalne straty. W 1644 r. pod koniec wojny liczba ludności w dobrach żarsko – trzebielskich spadła do 3245 osób (z 12310 w okresie poprzedzającym działania wojenne). Spośród tych 3245 mieszkańców majoratu 2353 było Łużyczanami. Stanowili oni jeszcze w połowie XVII w. znaczącą większość ludności tych ziem. Samo miasto Żary liczyło w 1644 r. jedynie 600 mieszkańców. W 1635 r. został zawarty pomiędzy cesarzem Ferdynandem II a elektorem saskim Janem Jerzym I traktat praski kończący pierwszy etap wojny trzydziestoletniej. Jednym z postanowień było przyznanie Saksonii Łużyc jako czeskiego lenna. W ten sposób dobra żarskie znalazły się w granicach Elektoratu Saskiego . Odbudowie regionu ze zniszczeń wojennych towarzyszyły zmiany własnościowe i administracyjne. W 1660 r. Jasień , będący własnością Rudolfa von Bunau , uzyskał prawa miejskie wraz z prawem mili oraz przywilejem na urządzenie jarmarków. W 1668 roku prawa miejskie uzyskały również Tuplice. I połowa XVIII w. to czas świetności majoratu żarsko – trzebielskiego pod rządami hrabiego Erdmana II von Promnitz , który pełnił na dworze króla Polski i elektora Saksonii Augusta II ministerialną funkcję tajnego radcy. Rozwojowi gospodarczemu państwa stanowego towarzyszył rozkwit kultury. Dwór Promnitz był jednym z najświetniejszych sasko-polskich dworów magnackich. Na żarskim dworze panował przepych i ceremoniał, gościły włoskie i francuskie zespoły operowo-baletowe , funkcjonowała stała kapela , której kapelmistrzem był Georg Telemann , wybitny kompozytor barokowy. Erdmann II von Promnitz ufundował także bibliotekę, założył park krajobrazowy na północ od zespołu pałacowo-zamkowego, wznosił na terenie Zielonego Lasu pałacyk myśliwski (rozebrany w latach 70. XX w.), a w latach 1710 – 1726 zbudował nowy barokowy pałac. Żary w tym czasie były ważną stacją pocztową na szlaku łączącym Drezno z Warszawą. Następny właściciel majoratu Jan Erdmann von Promniz gościł w Żarach króla Augusta III i jego pierwszego ministra Henryka Brühla. W 1765 r. Jan Erdmann przekazał dobra żarsko-trzebielskie domenie saskiej w zamian za dożywotnią rentę. Od tego czasu tereny te były zarządzane już bezpośrednio przez władze saskie, jako integralna część Elektoratu Saksonii. Po wygaśnięciu rodu Promnitzów (1785r.) ich pałac został przekazany władcom saskim i służył odtąd władzom administracyjnym.

W trakcie wojen napoleońskich, w 1807 r. oraz 1813 r. przez Żar i okolice przemierzały się wojska pruskie, francuskie oraz rosyjskie. Ich przemarsze wiązały się z uciążliwymi kontrybucjami i zniszczeniami. Na mocy postanowień Kongresu Wiedeńskiego w 1815 r. połowa Saksonii , włącznie z Żarami została wcielona do Królestwa Prus. Od tej chwili miasto zostało stolicą powiatu żarskiego, obejmującego dawne ziemie państwa stanowego Żary – Trzebiel oraz teren państwa stanowego Zasieki. Znalazło się ono w prowincji brandenburskiej Prus. W 1871r. region ten wszedł w skład zjednoczonego Cesarstwa Niemieckiego, wraz z Prusami, które doprowadziły do tego zjednoczenia i stały się hegemonem w nowym państwie.

W XIX w. miasto notowało stały wzrost liczby ludności. W 1818 r. liczyło ponad 4600 mieszkańców. W 1820 r. rozpoczęła się likwidacja średniowiecznych fortyfikacji miejskich , co umożliwiło rozwój przestrzenny Żar. Powstało m.in. Przedmieście Górne oraz zbudowano koszary dla garnizonu przeniesionego z Frankfurtu nad Odrą. W tym okresie (pierwsza połowa XIX w.) w Żarach powstały również zaczątki przemysłu- pierwsze przedsiębiorstwa mechaniczne. W latach 20 XIX w. w okolicach Mirostowic Górnych i Kunic rozpoczęto wydobycie węgla brunatnego. Wcześniej eksploatację złóż tego surowca prowadzono już w Trzebielu. W 1830 r. G. Frenzel

otworzył nowoczesną tkalnię, wykorzystując maszyny parowe. W Żarach w 1841 r. otwarto wytwórnię parowozów, a w rok później zawiązano komitet w związku z planami budowy linii kolejowej łączącej Berlin z Wrocławiem, przebiegającej przez Żary, którą otwarto w 1847 roku. W 1846 r. ów mieście założono pierwszą w Prusach spółkę węglową, natomiast w Kunicach powstała w tym roku głębinowa kopalnia węgla „Fortuna”. W połowie XIX w. żarski fabrykant sukna Erdmann Hoffman odkupił od miasta prawa do eksploatacji złóż i w 1854 r. założył Zjednoczone Żarskie Kopalnie Węgla Brunatnego, w skład których wchodziły zlokalizowane w trójkącie Kunice- Mirostowice Górne – Olbrachtów szyby węglowe: „Nadzieja”, „Fryderyk Wilhelm”, „Przyjaźń”, „Feliks” oraz „Henryk”- eksploatowany aż do końca lat 60. XX w. W odróżnieniu od większości kopalń węgla brunatnego żarskie kopalnie były kopalniami głębinowymi. Maksymalna głębokość szybu sięgała stu czterdziestu metrów. W Tuplicach otwarto kopalnię piasku oraz kopalnię węgla brunatnego. Żary stały się prężnym ośrodkiem przemysłowym. Dynamicznie rozwijał się przemysł tekstylny, który znajdował zbyt na swoje produkty także zagranicą. W zakładach włókienniczych pracowała połowa wszystkich zatrudnionych w przemyśle. W okolicach Żar powstały liczne Huty szkła oraz cegielnie. W 1888 r. otwarto w Żarach fabrykę porcelany. W 1904r. wybudowano elektrownię miejską.

Szybki rozwój przemysłu wiązał się z koniecznością rozbudowy linii komunikacyjnych. W 1847 r. otwarto przebiegającą przez Żary linię kolejową z Berlina do Wrocławia. W XIX w. sieć połączeń kolejowych znacznie się rozrosła- Żary uzyskały połączenie z Halle, Żaganiem, a Lubsko z Gubinem, Bad Muskau, Krosnem Odrzańskim i Zieloną Górą. Rozwijało się szkolnictwo- w latach 80 .XIX w. powstała Królewska Szkoła Rzemiosł Tkackich, w 1900 r. przekształcona w Państwową Wyższą Szkołę dla Przemysłu Włókienniczego o wysokiej renomie. Ponadto znajdował się tu także instytut badawczy o profilu włókienniczym. W połowie lat pięćdziesiątych XIX wieku liczba mieszkańców powiatu osiągnęła około 50 tysięcy. W czasie Wiosny Ludów (1848-1849) w Żarach autochtoniczna ludność serbołużycka domagała się zachowania swoich praw etnicznych i kulturowych, protestowała przeciwko polityce germanizacyjnej. Na niektórych obszarach dominowała bowiem ludność serbołużycka , np. w Przewozie , gdzie stanowiła 80% mieszkańców.

I wojna światowa nie dotknęła bezpośrednio powiatu żarskiego. Mimo to w miarę przedłużających się działań wojennych miejscowa ludność , zaczęła , tak jak w całym kraju , coraz bardziej odczuwać ich skutki. Wielu mężczyzn zginęło na frontach wojennych, wielu odniosło rany. Wojna spowodowała pogorszenie się warunków życia ludności, wprowadzono racjonowanie produktów, które stawały się deficytowe, m.in. żywność, naftę.

Klęska wojenna Niemiec skutkowałą kryzysem gospodarczym, chaosem politycznym i wzrostem wpływów ugrupowań totalitarnych- nazistów i komunistów. Po 1933 r. w Żarach powstały koszary piechoty oraz wojskowa szkoła lotnicza. W czasie II wojny światowej do Żar przeniesiono zakłady lotnicze Focke- Wulfa z Bremy, w których pracowali robotnicy przymusowi m.in. z Polski. Uruchomiono tu produkcję samolotów myśliwskich o napędzie tłokowym – Focke Wulf FW 190. Fabryka w Żarach była drugim pod względem wielkości zakładem Focke- Wulfa , w którym pracowało ponad 4500 robotników. W Jasieniu w czasie wojny znajdowały się natomiast zakłady Maschinenfabrik und Eisengießerei Teodor Flöther, gdzie zatrudnionych było 1300 osób , a wśród nich więźniowie filii obozu koncentracyjnego Gross Rosen znajdującego się przy drodze na Mierkowice. Obecność zakładów lotniczych przyczyniła się do zniszczenia Żar przez amerykański nalot dywanowy. 11

kwietnia 1944 r. zniszczono zakłady Focke-Wulfa. W gruzach legły także pałac i zamek, zabudowa Starego Miasta oraz sieć kanalizacyjna. 16 lutego 1945 r. Armia Czerwona zdobyła Żary.

Po II wojnie światowej Polska uzyskała m.in. obszar Łużyc na wschód od Nysy Łużyckiej . W czerwcu 1945 r. tereny powiatu żarskiego zostały przekazane przez sowieckie władze w ręce polskiej administracji. Akcja przesiedleńczo – repatriacyjna doprowadziła do niemal całkowitej wymiany ludności. Zniszczenia i wyludnienie doprowadziły do odebrania praw miejskich Tuplicom, Trzebielowi, Brodom i Przewozowi. W 1946 r. dokonano nowego podziału administracyjnego odpowiadającego zmienionemu kształtowi terytorialnemu Polski. W ramach tego podziału powiat żarski wszedł najpierw w skład województwa wrocławskiego , a następnie w 1950 r. województwa zielonogórskiego. W skład powiatu żarskiego wchodziły miasta Żary i Jasień, 8 gmin: Brody, Jaryszów, Kadłubia, Niwica, Olbrachtów, Przewóz, Tuplice i Zabłocie , oraz 149 gromad.

Powojenny rozwój przemysłu na Ziemi Żarskiej kontynuował w znacznej mierze przedwojenne tradycje. Działało wiele zakładów włókienniczych, m.in. Zakłady Tkanin Dekoracyjnych „Dekora”. W 1947 r. powstała w Żarach Szkoła Górnicza, która kształciła kadry dla działających jeszcze w okolicach Żar kopalń węgla brunatnego.

W Kunicach kopalnie zamknięto dopiero w latach 60.XX w. Obecnie funkcjonują tam dwie duże huty szkła.

W latach 80.XX w. otwarto w Żarach działające do dziś Zakłady Produkcji Płyt Wiórowych.

Ustawą z 1972 r. o utworzeniu gmin i zmianie ustawy o radach narodowych zostały reaktywowane gminy jako podstawowa jednostka podziału administracyjnego. W 1990r. i 1998r. dokonano dwóch reform administracyjnych , wprowadzając samorząd na trzech szczeblach administracji – wojewódzkim, powiatowym i gminnym. W 1998 r. ponownie utworzono powiat żarski, którego skład weszły następujące gminy miejskie: Łęknica, Żary, miejsko – wiejskie : Jasień, Lubsko, oraz wiejskie : Brody , Lipinki Łużyckie, Przewóz, Trzebiel, Tuplice, Żary. W 1993 r. powstał Euroregion „ Sprewa –Nysa- Bóbr” grupujący gminy położone po dwóch stronach granicy polsko- niemieckiej, w tym większość gmin powiatu żarskiego. Do euroregionu należy również powiat żarski. Powiat żarski korzysta obecnie z otwartych granic , które umożliwiają pracę naszym mieszkańcom w Niemczech i innych krajach europejskich, napływ inwestycji oraz rozwój turystyki i handlu.

LUDNOŚĆ. POWIERZCHNIA.

Powiat zajmuje powierzchnię 1393 km², zamieszkiwany jest przez 96 876 ty. mieszkańców (spadek o 380 mieszkańców w porównaniu do roku 2019), gęstość zaludnienia mieszkańców na /km² - 70 , natomiast średnia dla województwa wynosi 73 osoby/km². Stopa urbanizacji 61,6%.w miastach (Żary, Jasień, Lubsko i Łęknica) zamieszkuje 60,5% ogółu ludności powiatu.

Rozwój demograficzny w powiecie żarskim – zmiany od 2007- w liczbach bezwzględnych.

2007 r.- **98 610**

2012 r.- **99 446**

2018 r.- **96 876**

2019 r.- **96 111**

2020 r.- **95 801**

2030 r.- **91 997 (prognoza)**

Źródło: Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, 2019.

Na terytorium powiatu znajduje się 10 gmin - w tym miejskich - 2, miejsko-wiejskich - 2, wiejskich - 6

Tabela nr 1 Powierzchnia gmin powiatu żarskiego

Gminy miejskie /powierzchnia w km²	Gminy miejsko – wiejskie /powierzchnia w km²	Gminy wiejskie /powierzchnia w km²
Łęknica (16)	Jasień (127) w tym miasto (5)	Brody (241)
		Lipinki Łużyckie (89)
		Przewóz (178)
Żary (33)	Lubsko (183) w tym miasto (13)	Trzebiel (166)
		Tuplice (67)
		Żary (294)

Demografia.

Powiat Żarski miał w 2019r. 96 111 mieszkańców, z czego 49 430 - 51,4% stanowią kobiety, 46 681 - 48,6 % stanowią mężczyźni. Współczynnik feminizacji w powiecie wynosi 106 (na każdych 100 mężczyzn przypada 106 kobiet). W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 3,7%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,8 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa lubuskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu żarskiego w 2050 roku wynosi 78 243, z czego 38 558 to kobiety, 39 685 mężczyźni. Powiat żarski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -344. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,56 na 1000 mieszkańców powiatu żarskiego. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym stanowiła 63,8. W 2019 r. na 1000 ludności powiatu : urodzenia 8,0 (772 urodzeń) mediana wieku matki rodzącej pierwsze dziecko w Polsce wynosi 28,5 roku ,w woj. Lubuskim 27,5 roku, urodzenia małżeńskie 73,6% w kraju, woj. Lubuskie 57,9%, chłopy 51,3% w kraju, woj. Lubuskie 51,0%, dziewczynki 48,7% w kraju, woj. Lubuskie 49,0%, zgony 11 (1116 zgonów) Liczba ludności na 1 przychodnię 1961 .Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności – 17. Odpady wytworzone w ciągu roku 2019 w tys .ton 89,0 wzrost w stosunku do roku 2018 o 7 tys. ton. Pracujący na 1000 mieszkańców powiatu 207 osób. Ludność w wieku : przedprodukcyjnym 16 756, produkcyjnym 58 677, poprodukcyjnym 20 678. Mieszkańcy powiatu żarskiego zawarli w 2019 roku 373 małżeństw, co odpowiada 3,9 małżeństwom na 1000 mieszkańców . Jest to znacznie mniej od wartości województwa lubuskiego i mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,8 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie więcej od wartości dla województwa lubuskiego i dla Polski. 30,5% mieszkańców powiatu żarskiego jest stanu wolnego, 52,5% żyje w małżeństwie , 6,3% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,4% to wdowy/wdowcy. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,69 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejsza od współczynnika dynamik demograficznej dla całego kraju. W 2018 roku 37,9% zgonów w powiecie żarskim spowodowanych było chorobami układu krążenia , przyczyną 25,9% zgonów były nowotwory, 4,9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności powiatu żarskiego przypada 11,57 zgonów. W 2019 roku zarejestrowano 981 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 1 455 wymeldowań , w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla powiatu żarskiego -474. W tym samym roku 43 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 22 wymeldowania za granicę – daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 21.

Liczby ludności w latach 2012 – 2020 , prognoza na lata 2025-2030

Tabela nr 2 : liczby ludności na przełomie lat 2012 – 2030.

Liczby ludności powiatu żarskiego w latach 2012-2030		
rok 2012		
ogółem	mężczyźni	kobiety
98328	47447	50881
rok 2015		
ogółem	mężczyźni	kobiety
98075	47304	50771
rok 2020		
ogółem	mężczyźni	kobiety
97463	46969	50494
prognoza na rok 2025		
ogółem	mężczyźni	kobiety
96330	46357	49973
prognoza na rok 2030		
ogółem	mężczyźni	kobiety
94470	45398	49072

Zródło dane: GUS,31.12.2019r.

Na podstawie powyższej prognozy można stwierdzić, że na przełomie analizowanych lat nastąpi spadek ogólnej liczby ludności na terenie powiatu żarskiego.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.

Klimat

Klimat powiatu jest bardzo zmienny w ciągu całego roku. Ten klimat nazywany jest umiarkowanym ciepłym przejściowym. Na jego wpływ mają masy powietrza napływające z oceanu atlantyckiego. Usytuowanie powiatu i wpływ Sudetów spowodowały, występowanie cieplejszego i specyficznego mikroklimatu, cechującego się obfitymi opadami (średnio 630 mm rocznie) i znaczną ilością dni burzowych, których najwięcej występuje w lipcu. Zimy są przeważnie łagodne, śnieg utrzymuje się przez 40 – 60 dni. Znaczne zawilgocenie powietrza w okresie późnej jesieni i zimy powoduje utrzymanie się mgieł oraz zachmurzenia. Średnia roczna temperatura nie przekracza 8°C. Przeważają wiatry zachodnie. Meteorologiczny okres wegetacji trwa około 225 dni.

Gleby

W zależności od położenia i warunków gruntowo-wodnych gleby powiatu charakteryzują się dużą różnorodnością. W obniżeniach dolinnych rzek wykształciły się gleby torfowe, torfowo-mułowe, murszowo-mineralne i mady. Gleby brunatne wyługowane i biellicowe znajdują się na terenach wyżej położonych.

W latach 2015-2016 i 2017- 2020 przeprowadzono badania gleb pod kątem: odczynu p H, potrzeb wapnowania oraz zawartości w makroelementy: fosfor, potas i magnez. Wyniki badań znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela nr 3 : Wyniki badań odczynu gleby za lata 2017-2020 w powiecie żarskim

Powiat żarski					
Kategoria agronomiczna gleby [%]		Odczyn p H [%]		Potrzeby wapnowania [%]	
Bardzo niska	19	Bardzo kwaśny	30	Konieczne	25
Lekka	70	Kwaśny	41	Potrzebne	24
Średnia	9	Lekko kwaśny	23	Wskazane	21
Ciężka	1	Obojętny	5	Ograniczone	17
Organiczna	1	Zasadowy	1	Zbędne	13
Węglanowa	0	-----	-----	-----	-----

Źródło: OSChR w Gorzowie Wlkp.

Ponad 88 % gruntów ornych zajmują gleby IV, V i VI klasy bonitacyjnej. Gleby najwyższej II klasy - to zaledwie kilkanaście ha. 10,8 % powierzchni gruntów ornych zajmuje klasa III.

Największym zagrożeniem dla gleb są nielegalne wysypiska odpadów, proces przekształcania gruntów rolnych pod zabudowę w związku z rozbudową zabudowy mieszkaniowej.

Wody

STAN PRAWNY

Od 1 stycznia 2018 r. głównym podmiotem odpowiedzialnym za krajową gospodarkę wodną jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Wody Polskie działają na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 2268). Działania Wód Polskich skupiają się na wydawaniu decyzji pozwoleń wodnoprawnych, a także szeroko pojętą ochroną przed powodzią i suszą, zarządzanie środowiskiem wodnym oraz usługami wodnymi. Zgodnie z art. 349 ust. 2 ww. ustawy badania i oceny stanu wód powierzchniowych, stanu wód podziemnych, stanu środowiska wód morskich oraz stanu wód obszarów chronionych dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Zgodnie z art. 349 ust. 3 właściwy organ Inspekcji Ochrony Środowiska wykonuje badania wód

powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych oraz chemicznych, w tym substancji priorytetowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 114 w matrycy będącej wodą oraz art. 349 ust. 4 państwowa służba hydrologiczno-meteorologiczna wykonuje badania wód powierzchniowych w zakresie elementów hydrologicznych i morfologicznych i przekazuje wyniki tych badań ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej, Wodom Polskim, właściwemu organowi Inspekcji Ochrony Środowiska, właściwym organom ochrony przyrody, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a także wszystkim podmiotom wykonującym na zamówienie tych organów i podmiotów prace na potrzeby opracowania oceny stopnia osiągnięcia celów środowiskowych określonych w art. 56, art. 57, art. 59 oraz w art. 61, oceny stanu wód powierzchniowych, oceny stanu wód podziemnych oraz oceny stanu wód obszarów chronionych. Monitorowanie ujęć wody podziemnej prowadzone jest również przez Służby Sanitarne Powiatu oraz WIOŚ w Zielonej Górze. Z monitoringu ujęć sporządzane są protokoły oraz zarządzenia pokontrolne w przypadku stwierdzonych nieprawidłowości. Zarządzenia pokontrolne WIOŚ w Zielonej Górze przesyłane są do wiadomości Starostwu. Oceny jakości wód dokonuje się w oparciu o Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Środowiska z dnia 11 października 2019r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 2148).

Wody podziemne

Wody podziemne występujące na tym terenie związane są z czwartorzędowymi i trzeciorzędowymi poziomami wodonośnymi. Wody w utworach czwartorzędowych związane są z obszarem wysoczyzny morenowej. Poziom wodonośny stanowią utwory piaszczysto-żwirowe, śr. wydajności ujęć: 2-26 m³, obszar dolin rzecznych; śr. wydajności ujęć: 18-103 m³.

W południowej części powiatu znajduje się obszar Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) o nazwie Zbiornik Chocianów-Gozdnicza (nr 315) objęty najwyższą ochroną. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 292 tys.m³/dobę, a średnia głębokość ujęcia na tym terenie wynosi 60m. Zbiornik ten znajduje się w południowej części powiatu. Od strony północnej powiat graniczy z GZWP nr 149 Sandr Krosno- Gubin, natomiast od wschodu z GZWP nr 301 Pradolina Zasieki- Nowa Sól.

W granicach powiatu znajduje się 5 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) o numerach:

- w części centralnej – nr 68,
- w części zachodniej – nr 69,
- w części północno-zachodniej – nr 67,
- w części południowej – nr 88 oraz 90.

W roku 2017 Państwowy Instytut Geologiczny – Instytut Badawczy na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, w ramach monitoringu jakości wód podziemnych województwa lubuskiego, przeprowadził badania

jakości wody w celu określenia stanu chemicznego wód podziemnych. Wśród 10 punktów pomiarowych nie wystąpiły punkty zlokalizowane na terenie Powiatu Żarskiego.

Na terenie Powiatu Żarskiego zlokalizowane są trzy JCWPd. Znajdują się one w dorzeczu Odry i przynależne są do Regionu wodnego Środkowej Odry, będącego w zarządzie RZGW we Wrocławiu.

SUSZE

Dokumentem regulującym zagadnienie suszy jest Plan przeciwdziałania skutkom suszy. Jego celem jest wyznaczenie i hierarchizacja obszarów narażonych na skutki występowania suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej, a następnie skatalogowanie działań mających na celu łagodzenie skutków suszy. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej jest na etapie opracowywania ww. w zakresie aktualnych przepisów prawnych.

PODTOPIENIA

Wystąpienie powodzi na terenie Powiatu może być spowodowane lokalnymi gwałtownymi deszczami oraz gwałtownym topnieniem śniegu zasilanym intensywnymi deszczami przy zamarzniętej powierzchni gruntu lub znikomej retencji. Według danych z Wód Polskich, wszystkie ciekі będące w ewidencji ww. Instytucji, a przepływające przez Powiat Żarski są uregulowane. Na terenie Powiatu występują urządzenia przeciwpowodziowe w postaci wałów przeciwpowodziowych. Łączna długość wałów przeciwpowodziowych na terenie Powiatu Żarskiego wynosi 33 597 m b.

Wody powierzchniowe

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) to oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, takich jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne. Stanowią one podstawowy element podziału hydrograficznego obszaru dorzecza i tym samym procesu planowania w gospodarowaniu wodami. JCWP zostały zidentyfikowane m.in. w celu umożliwienia dokładnego opisu ich charakterystyki oraz określenia ich obecnego stanu, określenia dla ich typów warunków referencyjnych (tzw. wzorca dobrego stanu), określenia celów środowiskowych oraz wyznaczenia działań służących osiągnięciu zakładanych celów środowiskowych. Na terenie Powiatu Żarskiego wyznaczonych zostało 26 jednolitych części wód płynących (JCWP): Skroda, Lubsza od źródła do Uklejnej, Tymnica, Pstrąg, Lubsza od Pstrąga do Nysy Łużyckiej, Złotnica, Czerwona Woda, Lubsza od Uklejnej do Pstrąga, Skródka, Złota, Golec, Łubianka, Kanał Młyński, Czernica, Makówka, Kurka z jez. Jańsko, Werdawa z jez. Brodzkim, Trzebna, Chwaliszówka, Ilna, Świerczynka, Złota Woda, Nysa Łużycka od Chwaliszówki do EW Gubin, Nysa Łużycka od Skrody do Chwaliszówki, Nysa Łużycka od Żółtej Wody do Skrody, Nysa Łużycka od Żareckiego Potoku do Żółtej Wody.

Jakość wód głównych cieków wodnych powiatu żarskiego.

W 2016 r. prowadzono badania jakości wód rzek na terenie powiatu żarskiego. Poniższa tabela przedstawia wyniki badań.

Tabela nr 4 : Monitoring wód płynących na terenie powiatu żarskiego

Lp.	Nazwa rzeki	Nazwa punktu kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
1.	Nysa Łużycka	m. Sobolice	I	II	dobry	-
2.	Nysa Łużycka	Powyżej MEW Przysieka	I	II	dobry	-
3.	Żółta Woda	m. Sanice	I	II	dobry	-
4.	Skróda	Ujście do Nysy Łużyckiej	I	II	dobry	-
5.	Nysa Łużycka	Powyżej m. Żarki Wielkie	I	II	dobry	dobry
6.	Trzebnia	Ujście do Nysy Łużyckiej (m. Kamienica)	III	poniżej dobrego	umiarkowany	-
7.	Wodra	Ujście do Nysy Łużyckiej	II	poniżej dobrego	umiarkowany	-
8.	Nysa Łużycka	Powyżej Gubina	I	II	dobry	dobry
9.	Nysa Łużycka	Poniżej Gubina	I	II	dobry	dobry
10.	Tymnica	Ujście do Lubszy (pierwszy most na drodze Lubsko-Brody)	I	poniżej dobrego	umiarkowany	-
11.	Pstrąg	Ujście do Lubszy (pierwszy most na drodze Lubsko-Brody)	III	III	umiarkowany	-

Źródło: Ocena wód płynących w województwie lubuskim w 2016 r., WIOŚ

Najczystsza rzeką w powiecie żarskim jest Nysa Łużycka, która ma najlepsze wskaźniki w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych oraz potencjału ekologicznego. Gorsze wskaźniki natomiast posiadają rzeki: Trzebnia i Pstrąg oraz Wodra.

Na terenie powiatu żarskiego według „Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2019 r.” udokumentowane są zasoby dla następujących złóż kopalin: rudy miedzi, piaski, żwiry, gliny zwałowe, złóż surowców szklarskich oraz złoża surowców energetycznych- węgiel brunatny. Obecnie eksploatowane są kruszywa naturalne oraz surowce ilaste ceramiki budowlanej.

Tabela nr 5 : Złóża węgla brunatnego (największe)

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne [tys. Mg]	Wydobycie w 2020 roku [Mg]
1	Babina - Żarki	P	142161	-
2	Mosty	P	175394	-
3	Gubin	R	227 930	-
4	Gubin I	R	351 769	-
5	Gubin 2	R	1 033 801	-
6	Gubin-Zasieki -Brody	R	2 018 970	-
7	Lubsko	P	340668	-

Tabela nr 6 : Złóża glin ogniotrwałych (największe)

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne [tys. Mg]	Wydobycie w 2020 roku [Mg]
1	Chwaliszowice	Z	1328,45	-
2	Łęknica	Z	402	-
3	Łęknica II	Z	195	-
4	Łęknica – pole Edward	Z	328	-

Tabela nr 7 : Złóża piasków i żwirów (największe)

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne [tys. Mg]	Wydobycie w 2020 roku [Mg]
1	Bucze*	P	18538	-
2	Sanice*	R	20754	-

3	Przewóz	E	17336	42
4	Brożek	Z	2137	
5	Dębinka- Strzeszowice	R	8 784	
6	Drozdów	R	670	
7	Jasionna	Z	5	
8	Lutyńska	R	1362	
9	Przewoźniki	Z	4 844	
10	Żarki Wielkie- Siedlec	T	1234	

Tabela nr 8 : Surowce ilaste ceramiki budowlanej (największe złoża)

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne [tys. m ³]	Wydobycie w 2020 roku [m ³]
1	Jasień II	E	2012	
2	Lubsko-Dachówczarnia I	Z	1597	-
3	Lubsko-Dachówczarnia II	Z	1071	-
4	Lubsko-Szamotownia	Z	1894	-
5	Miostowice Dolne	R	1107	-
6	Miostowice Dolne-S	T	3033	-
7	Chwaliszowice	Z	119	
8	Drzeniów	Z	381	
9	Glinka Górna	Z	275	
10	Kunice Żarskie II	Z	454	
11	Lubsko- Kaflarnia	R	430	
12	Łukowice III	Z	486	
13	Tuplice	Z	382	

Tabela nr 9 : Surowce szklarskie (największe złoża)

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne [tys. Mg]	Wydobycie w 2010 roku [Mg]
1	Lutyńska-Soczewka B-I	R	181	-
2	Lutyńska-Soczewka L-II	R	41	-

3	Stawnik	P	115	-
---	---------	---	-----	---

Objaśnienia znaków i skrótów literowych stanu zagospodarowania zasobów

E – złoża eksploatawane

P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C₂ + D)

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C₁)

Z – złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane

T – złoża zagospodarowane, eksploatawane okresowo

* – złoża zawierające piasek ze żwirem

Złoża miedzi.

Od 2011 r. trwają badania i poszukiwania złóż rud miedzi i srebra w ramach koncesji przez Firmę AMARANTE uzyskanej w Ministerstwie Klimatu i Środowiska. Do tej pory odwierty prowadzono w rejonie: Olbrachtowa, Grabika, Olszyńca, Włostowa, Żar, Drożkowa, Górki, Sieniawy Żarskiej (oszacowano że w tym rejonie znajduje się złoża 100 milionów ton rud miedzi i srebra). Dalsze prace poszukiwawcze odbywać się będą na terenie Projektu Perykliny Żarskiej, który swoim zasięgiem obejmuje: Żary oraz gminę Żary, Jasień, Lipinki Łużyckie, Lubsko, Żagań i gminę wiejską Żagań, Brzeźnicę, Iłowę, Nowogród Bobrzański i Świdnicę, Dąbie, Bobrowice. Realizacja nawet jednej inwestycji będzie w przyszłości miała znaczący pozytywny i długoterminowy wpływ na gospodarkę polską, wojewódzką i powiatów żarskiego, żagańskiego, zielonogórskiego i krośnieńskiego, poprzez znaczący wpływ podatków, a także powstanie kilku tysięcy dobrze płatnych nowych miejsc pracy

Obecnie obowiązuje pięć koncesji na eksploatację (na wydobywanie kruszywa naturalnego, surowców ilastych ceramiki budowlanej, ilów ogniotrwałych i ilów ceramiki budowlanej) na terenie powiatu żarskiego wydanych przez Marszałka Województwa Lubuskiego.

Ożywienie w przemyśle wydobywczym i przetwórstwie kopalin może nastąpić w przypadku rozpoczęcia udostępniania i wydobywania węgla brunatnego ze złóż w rejonie Lubuska i Brodów, złóż rud miedzi które znajdują się na terenie całego powiatu. Występujące w nadkładzie piaski żwiry i ropy przy ich selektywnym zdejmowaniu będą mogły stanowić bazę dla nowych zakładów przetwórczych, wykorzystujących te surowce.

Lasy

Największą lesistością odznacza się północna część powiatu, w szczególności gminy Brody, Tuplice, Jasień oraz miasto Łęknica i gmina Przewóz, natomiast najmniejszą miasto Żary i gmina Lubsko.

Ogólna powierzchnia lasów na terenie powiatu żarskiego w 2018 r. wynosiła 77 199,32 ha. Lesistość na obszarze Powiatu wynosi 53,8 %, z czego Lasy Państwowe stanowią 97,8%, natomiast pozostała część to lasy innych

własności – 1 126,2 ha. Dla porównania lesistość województwa lubuskiego wynosi 49 %. Powiat Żarski znajduje się w zasięgu naturalnego występowania następujących gatunków drzew:

- drzewa iglaste: sosna zwyczajna, cis pospolity, świerk pospolity, jodła pospolita.

- drzewa liściaste: buk zwyczajny, brzoza brodawkowata, dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy, grab zwyczajny, jarząb brekinia, jesion wyniosły, klon jawor, klon polny, klon zwyczajny, lipa drobnolistna i szerokolistna, olsza czarna oraz olsza szara, wiąz szypułkowy, polny i górski.

Drzewostany na terenie Powiatu w głównej mierze pochodzą z odnowień sztucznych, które wynoszą ponad 95% a niewielka ich część jest pochodzenia odroślowego. Drzewostany odroślowe występują głównie na siedliskach bagiennych, gdzie gatunkiem, który je tworzy jest przeważnie olsza czarna. Na terenie powiatu występują następujące siedliskowe typy lasu: bór świeży, bór wilgotny, bór bagienny, bór mieszany świeży, bór mieszany wilgotny, bór mieszany bagienny, las mieszany świeży, las mieszany wilgotny, las mieszany bagienny, las świeży, las wilgotny, las łąkowy, ols jesionowy oraz ols. Siedliska borowe zajmują około 65%, lasowe około 33%, olsy 1%, łągi 1 % powierzchni Powiatu.

Przeważającymi lasami na terenie Powiatu Żarskiego są drzewostany sosnowe rosnące na słabszych siedliskach gleby. Sporadycznie jednak można spotkać lasy na bogatszych siedliskach, gdzie gatunkiem głównym jest dąb lub olsza.

W lasach dominującym gatunkiem jest sosna, a drzewa liściaste występują w formie domieszek. Sosna stanowi 3/4 składu gatunkowego lasów. Przeważają drzewostany zaliczane do I i II klasy wiekowej.

Na terenie powiatu nie występują naturalne zbiorowiska leśne.

Cały obszar powiatu leży w granicach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze. Gospodarkę leśną prowadzi siedem nadleśnictw:

- Nadleśnictwo Żagań (Żary),
- Nadleśnictwo Wymiarki (Lipinki Łużyckie, Przewóz, Trzebiel, Żary),
- Nadleśnictwo Lubsko (Brody, Lubsko, Tuplice, Jasień, Trzebiel, Żary, Lipinki Łużyckie),
- Nadleśnictwo Lipinki (Trzebiel, Tuplice, Jasień, Brody, Lipinki Łużyckie, Żary),
- Nadleśnictwo Krzystkowice (Żary, Lubsko, Jasień),
- Nadleśnictwo Gubin (Brody),
- Nadleśnictwo Brzózka (Lubsko).

Nadleśnictwa w ramach swej działalności prowadzą zalesienia i odnowienia lasów. Efektem prowadzonych działań jest powstanie nowej uprawy leśnej, jednak zalesiając wprowadzany jest las na grunt, który wcześniej lasem nie był. W powiecie żarskim ponad połowa gruntów rolnych charakteryzuje się niską klasą bonitacyjną (V-VI). Zalesienie takich gruntów podnosi ich wartość ekonomiczną, zwiększa udział lasów, a ściśle określone sposoby zakładania upraw leśnych i dobór gatunków drzew, wpływają korzystnie na zwiększenie bioróżnorodności.

W odróżnieniu od zalesienia prace odnowieniowe polegają na ponownym wprowadzeniu roślinności leśnej na gruncie będącym niedawno również lasem.

Tabela nr 11

Jednostka	2015			2020		
	Powierzchnia gruntów leśnych [ha]	Lesistość [%]	Grunty leśne prywatne [ha]	Powierzchnia gruntów leśnych [ha]	Lesistość [%]	Grunty leśne prywatne [ha]
m. Łęknica	911,3	53,7	10,8	901,3	53,0	0
m. Żary	701,3	20,6	31,8	686,3	20,0	17,3
Brody	16 345,1	65,9	449,2	16 015,5	64,4	74,2
Jasień	6 864,8	52,5	38,6	6 919,9	53,0	46,4
Lipinki Łużyckie	4 352,6	47,8	42,7	4 372,0	48,0	43,7
Lubsko	8 134,4	43,4	92,9	8 172,9	43,6	95,4
Przewóz	12 208,9	66,3	13,2	12 464,4	67,8	31,5
Trzebiel	8 763,2	51,1	17,1	8 833,5	51,6	44,7
Tuplice	3 678,4	54,5	28,2	3 680,7	54,6	19,9
Żary	14 287,9	47,1	189,2	14 414,2	47,7	210,2
Powiat żarski	76 247,8	53,1	913,7	76 460,7	53,3	583,3

Źródło: GUS

Największa lesistość występuje na terenie Gminy Przewóz i wynosi 68,2 % oraz Gminy Brody i wynosi 65,9%; średnia lesistość dla Powiatu Żarskiego wynosi 53,3%. Najmniejsza lesistość występuje na terenie Gminy Miejskiej Żary – 20,6%.

Formy ochrony przyrody Sieć Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażany od 1992 r. w sposób spójny, pod względem metodycznym i organizacyjnym, na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych jak i gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych.

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów: obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). Proponowane obszary ochrony siedlisk oczekujące na ich zatwierdzenie przez Komisję Europejską i ich formalne wyznaczenie na terenie danego kraju, określane są mianem „obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty” w skrócie OZW.

Na terenie powiatu żarskiego wyznaczono 14 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) i 1 obszar specjalnej ochrony ptaków:

- PLB 020005 „Bory Dolnośląskie” – pow. ogólna 172.093,4 ha (fragment znajduje się na terenie gminy Przewóz)
- PLH 080051 „Brożek” – pow. 65,1 ha (tylko obszar gminy Brody),

- PLH 080057 „Dolina Lubszy” – w całości znajduje się na terenach gmin Jasień i Lipinki Łużyckie, pow. 724,5 ha,
- PLH 080052 „Jeziora Brodzkie” – pow. 829,2 ha (obszar gminy Brody),
- PLH 080070 „Las Żarski” – w całości znajduje się na terenach gminy Żary i miasta Żary, powierzchnia 1245,1 ha,
- PLH 080038 „Łęgi nad Nysą Łużycką” – w całości znajdują się w granicach gmin Łęknica, Trzebiel, Przewóz, powierzchnia 449,9 ha,
- PLH 080039 „Mierkowskie Wydmy” w całości na terenie gmin Brody i Lubsko, powierzchnia 609,8 ha,
- PLH 080027 „Uroczyska Borów Dolnośląskich” – pow. ogólna: 12.227,39 ha (gmina Brody
- PLH 08_34 Wrzośce w Borach Dolnośląskich – pow. 2.210,8 ha, w całości położony w granicach powiatu na terenie gmin: Lipinki Łużyckie, Przewóz, Trzebiel, Żary
- PLH 080065 Lubski Łęg Śnieżycowy – w całości położony na terenie powiatu w gminach Lubsko - powierzchnia 65 ha, gmina Jasień – powierzchnia 1,18 ha,
- PLH 020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej (dawniej Pieńska Dolina Nysy) – fragment leży w granicy gminy Przewóz (pow. całkowita 2.353,4 ha),
- PLH 080055 Przygielkowiska koło Gozdnicy – całkowita powierzchnia wynosi 1767,5 ha, fragment położony jest na terenie gminy Przewóz,
- PLH 080064 Skroda – w całości leży w granicach gmin Żary i Lipinki Łużyckie, powierzchnia 172,6 ha,
- PLH080060 Uroczyska Borów Zasiieckich – powierzchnia 4.375,4 ha, w całości leży w granicach powiatu w gminach: Brody, Tuplice, Lubsko.
- PLH 080044 Wilki nad Nysą - 12.226,9 ha, fragment leży w gminie Przewóz.

W 2020 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu żarskiego wynosiła 62.375,4 ha, co stanowiło 4,4% powierzchni województwa i 44,7% powierzchni powiatu żarskiego. Największym udziałem obszarów prawnie chronionych w ogólnej powierzchni powiatu odznaczały się gminy Przewóz (9,3%) i Trzebiel (8,9%), a najmniejszym miasto Żary 0% i Łęknica (0,8%). W porównaniu do 2005 r. odnotowano niewielki wzrost powierzchni obszarów prawnie chronionych w powiecie o 0,07%.

Parki krajobrazowe

Na terenie powiatu w 2001 r. utworzono park krajobrazowy “Łuk Mużakowa”, który jest najmłodszym parkiem krajobrazowym w województwie lubuskim.

Powierzchnia Parku wynosi 18 200 ha.; obejmuje on fragmenty pięciu gmin:

- gm. Brody - 600,00 ha - 3,30%
- gm. Tuplice - 2.991,00 ha - 16,43%
- gm. Trzebiel - 11.650,00 ha - 64,01%
- gm. Łęknica - 1.188,00 ha - 6,53%

- gm. Przewóz - 1.771,00 ha - 9,73%

Park powstał przede wszystkim by chronić wschodnią część moreny czołowej, która rozciąga się na granicy Polski i Niemiec, a jej długość wynosi 40 km. Niemal przez środek moreny przełamuje się graniczna rzeka – Nysa Łużycka.

Na obszarze Parku występuje znaczna ilość stawów w wyrobiskach po odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego oraz po żwirowych. Historycznie omawiany teren leży na pograniczu Górnych i Dolnych Łużyc.

Wpisany został w 2004 roku na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO (jedyne obiekty UNESCO w woj. lubuskim). Obejmuje on obszar ok. 750 ha po obu stronach granicy polsko-niemieckiej (Łęknica/Bad Muskau). Stwierdzono tutaj 146 gatunków ptaków w tym: bąka, rybołowa, bielika, gągoła, kanię rudą. Flora roślin naczyniowych Parku liczy 591 gatunków. Szczególnie cennym fragmentem Parku jest XIX –wieczny Park Mużakowski zlokalizowany w miejscowości Łęknica, wzdłuż doliny Nysy Łużyckiej. Został skomponowany w latach 1815- 1844 na wzór angielski na życzenie ówczesnego właściciela tych ziem – księcia Hermanna von Puckler- Muskau.

W 2013 roku uchwałą nr XXVI/254/13 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 20 czerwca 2013 r. w sprawie utworzenia w Wicinie parku kulturowego pn. „Park Kulturowy Grodzisko w Wicinie” utworzono Park Kulturowy Grodzisko w Wicinie. Park kulturowy tworzy się w celu zachowania i kształtowania krajobrazu kulturowego gminy Jasień.

Jednym z elementów tego krajobrazu jest ukształtowany przez człowieka kompleks stanowisk archeologicznych w Wicinie, zawierający wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze.

Wyróżniającym się elementem kompleksu jest grodzisko z okresu halszackiego, założone przez ludność kultury łużyckiej około połowy VII wieku p.n.e. (650 lat p.n.e.), a zniszczone najazdem koczowniczego plemienia Scytów na przełomie VI i V wieku p.n.e. (około 500 lat p.n.e.). Na grodzisku zlokalizowanym na stanowisku archeologicznym nr I (AZP 65-10/1), w latach 1965-1998, 2008-2009 oraz 2011-2012, prowadzone były badania wykopaliskowe, które pokazały, że obiekt ten jest niezwykle cenny dla dziedzictwa kulturowego. Dokonane odkrycia archeologiczne pozwoliły na dość dobre rozpoznanie struktury zabudowy grodziska oraz jego chronologii i przynależności kulturowej. W znacznym zakresie umożliwiają poznanie kultury materialnej, a pośrednio i duchowej, społeczności zamieszkującej tu na przestrzeni 150 lat. Wybór miejsca ulokowania grodu, organizacja i sposób jego budowy (zarówno wałów obronnych, jak i majdanu), organizacja warsztatów produkcyjnych, biegłość rzemieślników (czego świadectwem jest ogromny zbiór zabytków, przede wszystkim z brązu, ale i z żelaza, złota, kości, kamienia, gliny), świadczy o niezwykle wysokim poziomie gospodarczym i kulturowym tej społeczności.

Grodzisko ludności kultury łużyckiej w Wicinie należy do nielicznych tego typu obiektów, z których do dzisiaj zachowało się około 120 w całej Europie, w tym na terenie Polski około 70. Dzięki niemu możliwe jest bliższe poznanie historii regionu oraz jego mieszkańców.

Wszystkie te czynniki powodują, że przywrócenie tego miejsca pamięci naszej i przyszłych pokoleń, z poszanowaniem tego dziedzictwa poprzez nieingerowanie w jego zastaną strukturę, jest ideą godną poparcia.

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie powiatu występują fragmenty obszarów chronionego krajobrazu, które przyjęte zostały Rozporządzeniem Nr 3 Wojewody Lubuskiego z dnia 17 lutego 2005 roku, z późn. zm. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu:

- „30 B – Wschodnie okolice Lubska” (7.907 ha) – obszar o powierzchni 7.907 ha położony w gminach: Żary 240 ha, Jasień 5.438 ha i Lubska 1500 ha;
- „30 A – Zachodnie okolice Lubska” - obszar o powierzchni 17.536 ha położony w gminach: Brody 8.319 ha, Gubin 3.011 ha, Lipinki Łużyckie 338 ha, Lubska 4.729 ha, Tuplice 1.139 ha;
- „34 Bory Dolnośląskie - obszar o powierzchni 26.223 ha położony w gminie Przewóz 9.633 ha,
- „33 Bory Bogumiłowskie” obszar o powierzchni 8.910 ha położony w gminach: Żary 4.588 ha, Lipinki Łużyckie 2.110 ha, Przewóz 1.363 ha, Trzebiele 849 ha;
- „32 Las Żarski” (2 360 ha) – kompleks leśny położony w pobliżu miasta Żary (dawne lasy miejskie);
- „27-Dolina Nysy” obszar o powierzchni 3.216 ha położony w gminach: Brody 1.150 ha.

Rezerwaty przyrody

Na terenie powiatu żarskiego ochroną rezerwatową objęto 9 obszarów cennych przyrodniczo:

Rezerwat Żurawie Bagno – położony na terenie gminy Przewóz, objęty ochroną na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego (M. P. Nr 11/70). Rezerwat typu wodno-torfowiskowego stanowi fragment dawnego jeziora na skutek ekspansji lasu częściowo osuszonego. Powierzchnia gruntów objętych ochroną wynosi 44,52 ha. Celem ochrony jest zachowanie zbiorowiska roślinnego bagiennego i torfowego.

Rezerwat Przyrody: „Wrzosiec” - położony na terenie gminy Lipinki Łużyckie, objęty ochroną na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. Nr 11/70). Rezerwat położony jest pośród lasów Nadleśnictwa Wymiarki. Obszar rezerwatu jest wybitnie płaski o niezdecydowanym kierunku spływu. Brak infiltracji wstępnej prowadzi do wtórnego zabagnienia gleby, niekorzystnego dla rozwoju lasu i wytwarzania się ubogich kwaśnych zbiorowisk z dużą ilością torfowców, trzęślicy, bagna zwyczajnego, borówki bagiennej innych zbliżonych ekologicznie roślin. Powierzchnia gruntów objętych ochroną wynosi 64,96 ha. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu z wrzoścem bagiennym.

Rezerwat Przyrody: „Nad Młyńską Strugą” – położony na terenie gmin Przewóz i Łęknica, objęty ochroną na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 15 lipca 1970 r. (M.P. Nr 25 z 1970 r., poz. 207). Rezerwat otoczony jest od strony północnej rzeczką Skródą, od zachodu, południa i wschodu lasami. Stanowi go fragment charakterystycznego lasu naturalnego, mieszanego z bogatym runem właściwym dla borów bukowo-dębowych. Powierzchnia gruntów objętych ochroną wynosi 132,56 ha.

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych drzewostanów łągowych i bukowych naturalnego pochodzenia.

Rezerwat Przyrody „Uroczysko Węglińskie” – położony na terenie gminy Brody, objęty ochroną na podstawie Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 19 lutego 1987 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. Nr 7/87, poz. 55). Na geomorfologię rejonu rezerwatu podstawowy wpływ miało zlodowacenia bałtyckie. Teren rezerwatu znajduje się na pagórkach czołowo morenowych. Przeważają gleby brunatne wyługowane i gleby brunatne wyługowane oglejone. W rezerwacie wyróżnia się dwa zespoły: roślinne świetlista dąbrowa i acidofilna dąbrowa. Powierzchnia gruntów objętych ochroną wynosi 6,82 ha. Celem ochrony jest zachowanie naturalnego, wielogatunkowego starodrzewu z licznym udziałem dębów pomnikowych.

Rezerwat Przyrody „Żurawno” – położony na terenie gmin Tuplice, Lubska, Brody; objęty ochroną na podstawie Rozporządzenia Nr 19 Wojewody Lubuskiego z dnia 20 kwietnia 2006 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 28 poz. 586 z dn. 27.04.2006 r.), leży w dolinie niewielkiej rzeki Rzeczycy, stanowiąc mozaikę różnych środowisk – wodnych, bagiennych, i leśnych. Wśród zajmujących ponad 2/3 rezerwatu fitocenoz leśnych dominują lasy łągowe i grądowe. Jeziorko Żurawno zasilane jest przez dopływający od wschodu niewielki ciek. Na terenie rezerwatu oznaczono 124 gatunki roślin naczyniowych należących do 51 rodzin. Wśród stwierdzonych gatunków roślin na uwagę zasługuje przede wszystkim pióropusznik strusi. Na terenie rezerwatu występuje bardzo bogata fauna reprezentowana przez wiele cennych grup bezkręgowców, ryb, ssaków, płazów oraz gadów. Powierzchnia gruntów objętych ochroną wynosi 22,88 ha. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych fragmentu leśnego ekosystemu nizinnego ze stanowiskami rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

Rezerwat Przyrody „Mierkowskie Suche Bory” - położony na terenie gminy Lubska, objęty ochroną na podstawie Rozporządzenia Nr 20 Wojewody Lubuskiego z dnia 20 kwietnia 2006 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 31 poz. 649 z dn. 10.05.2006 r.). Rezerwat leży w odległości około 7 km na północny zachód od Lubuska, w całości leży w głębi dużego kompleksu leśnego będącego w zarządzie Nadleśnictwa Lubska. Rezerwat stanowi kompleks częściowo odsłoniętych wydm śródlądowych. Na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie zaledwie 26 gatunków roślin naczyniowych należących do 16 rodzin. Najliczniej reprezentowane rodziny to trawy i złożone, oraz wrzosowate. Na omawianym terenie stwierdzono występowanie wielu gatunków rzadkich i ginących owadów, szczególnie w grupie chrząszczy kózkowatych. Powierzchnia gruntów objętych ochroną wynosi 131,40 ha. Celem ochrony jest zachowanie szerokiego spektrum ekosystemów borowych, od ubogich muraw na piaszkowych i suchych borów porastających kompleks wydm śródlądowych, po bory świeże i wilgotne, wraz ze specyficzną chronioną fauną i florą.

Rezerwat przyrody „Przygielkowe Moczary” – o powierzchni 101,91 ha , w całości położony na terenie gminy Przewóz. Objęty ochroną na podstawie Zarządzenia Nr 59/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 18 grudnia 2012 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody .

Celem ochrony jest zachowanie zbiorowisk roślinności bagiennej i torfowiskowej, szczególnie mszaru przygielkowego z charakterystycznymi gatunkami zespołu – przygielki brunatnej oraz mszaru wysokotorfowiskowego.

Rezerwat Przyrody „Zacisze” – o powierzchni 19,81 ha , położony na terenie gminy Przewóz ; objęty ochroną prawną na podstawie Zarządzenia Nr 57/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 18 grudnia 2012 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Celem ochrony jest zachowanie zbiorowisk roślinności bagiennej i torfowiskowej. Posiada otulinę o powierzchni 25,71 ha.

Rezerwat przyrody „Woskownica” –no powierzchni 9,53 ha, położony na terenie gminy Brody. Objęty ochroną na podstawie Zarządzenia Nr 58/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 18 grudnia 2012 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Celem ochrony jest zachowanie stanowiska woskownicy europejskiej (*Myrica gale*). Posiada wyznaczoną otulinę o powierzchni 25,33 ha.

Pomniki przyrody

Na terenie powiatu występuje 93 pomników przyrody. Większość stanowią pomniki przyrody ożywionej w postaci drzew lub ich zgrupowań. Występują także powierzchniowe pomniki przyrody. Najwięcej form tego rodzaju ustanowiono na terenie gmin Żary (17) , gmina Przewóz (16), gmina Brody (14), miasto Żary (13), gmina Jasień (10), gmina Tuplice (6), miasto Łęknica (5), gmina Lubsko (6), najmniej w gminie Lipinki (2) i Trzebień (4).

Użytki ekologiczne

Na terenie powiatu żarskiego ustanowiono łącznie 33 użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 260 ha, w poszczególnych gminach ustanowionych jest następująca ilość użytków ekologicznych:

- Gmina Brody – 11 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 57,01 ha,
- Gmina Jasień – 5 u. e. o łącznej powierzchni 111,32 ha,
- Gmina Lubsko – 2 u. e. o łącznej powierzchni 24,37 ha,
- Gmina Lipinki Łużyckie – 1 u. e. o łącznej powierzchni 11,29 ha,
- Gmina Przewóz – 6 u. e. o łącznej powierzchni 40,81 ha,
- Gmina Trzebień – 4 u. e. o łącznej powierzchni 2,12 ha,
- Gmina Żary – 4 u. e. o łącznej powierzchni 13,07 ha.

Istotne znaczenie zwłaszcza dla terenów zurbanizowanych ma zieleń urządzonej, czyli obiekty przyrodnicze o formach naturalnych, półnaturalnych i przetworzonych oraz rozmaite założenia ogrodowe

istniejące samoistnie lub towarzyszące budowlom. Tereny zieleni urządzonej pełnią funkcje rekreacyjne, ekologiczne i zdrowotne – wpływają na złagodzenie lub eliminację uciążliwości życia w miastach, kształtowanie układów urbanistycznych, wprowadzają ład przestrzenny oraz nadają specyficzny i indywidualny charakter miejscowościom.

Ważnym elementem krajobrazowym są parki: miejski w Żarach, przypałacowy w Brodach i krajobrazowy w Łęknicy, a także aleje drzew oraz starodrzewy przykościelne i cmentarne. Stanowią one ważny składnik szaty roślinnej oraz ostoje fauny, jak i zasoby kulturowe. Znaczna część parków znajduje się w złym stanie. Tereny parkowe należy chronić poprzez: utrzymanie parcelacji założeń parkowych, rozbiórkę samowolnych budowli, nadzór i egzekwowanie kar za wycinkę drzew. Ważnym elementem krajobrazowym są skupiska drzew o wartościach historycznych i biocenotycznych. Drzewa o cechach pomników przyrody występują najczęściej w parkach i alejach przydrożnych.

Infrastruktura ochrony środowiska

Gospodarka wodno-ściekowa

Długość sieci wodociągowej rozdzielczej w powiecie na koniec 2019 r. wynosiła 856,9 km. W 2020r. było 963,34 km.

Zaopatrzenie w wodę na terenach gmin powiatu żarskiego- rok 2020

Poniżej przedstawiono informacje na temat infrastruktury wodociągowej, pochodzące z ewidencji poszczególnych gmin lub z ewidencji przedsiębiorstw działających lokalnie, w zakresie uzdatniania wody i zaopatrzenia ludności.

Gmina Brody - długość sieci wodociągowej : 63,60 km. Na terenie gminy znajdują się 4 ujęcia wody pitnej: Brody, Biecz, Marianka i Zasieki.

Gmina Jasień – długość sieci wodociągowej : 77,4 km, na terenie gminy znajdują się dwa ujęcia wody pitnej SUW Wodna i SUW Leśna.

Gmina Lipinki Łużyckie – ilość ujęć wody pitnej 2 szt – SUW Górka i SUW Lipinki Łużyckie), ilość sieci wodociągowej 63,72 km,

Gmina Lubsko – ilość ujęć wody pitnej- 3 szt, ilość sieci wodociągowych 152,8 km,

Miasto Łęknica – ilość ujęć wody pitnej- jedno składające się z czterech studni, długość sieci wodociągowych-16,2 km,

Gmina Przewóz – ilość ujęć wody pitnej- 3 szt (SUW Przewóz, SUW Lipna, SUW Dąbrowa Łużycka), długość sieci wodociągowej-75,5 km (Przewóz 18,5 km, Lipna-18 km, Dąbrowa Łużycka-39 km),

Gmina Trzebiel – ilość ujęć wody pitnej- 5 szt, długość sieci wodociągowej-99,58 km,

Gmina Tuplice - ilość ujęć wody pitnej- 1 szt,(SUW Rytwiny), długość sieci wodociągowej- 58,52 km.

Gmina Żary – ilość ujęć wody pitnej- 9 szt, długość sieci wodociągowej-176,12 km.

Miasto Żary – ilość ujęć wody pitnej- 6 szt, długość sieci wodociągowej-179,9 km

Tabela nr 12

Gmina	Ilość ujęć wody pitnej (szt)	Ilość sieci wodociągowych (km)	Ilość oczyszczalni ścieków (szt) w tym przydomowych	Ilość kanalizacji ściekowej (km)
Tuplice	1 (SUW Rytwiny) i 4 studnie	58,52	108	22,33 (Tuplice, Cielmów)
Lubsko	3	152,8	167	183,3 (Lubsko, Górzyn, Białków, Lutol, Małowice, Stara Woda)
Łęknica	1 składające się z 4 studni	16,2	1	15,73
Trzebiel	5	99,58	97	3,49 (Terminal Olszyna)
Przewóz	3 (SUW Przewóz, Lipna, Dabrowa Łużycka)	75,5	44	3,150
Brody	4 (Brody, Biecz, Marianka, zasieki)	63,6	1 (oraz 65 przydomowych)	18,240
m.Żary	6	179,9	1 Żłota Struga	136
Lipinki Łużyckie	2	63,72	171	1,54
Jasień	2	77,4	1	19,5
Gm. Żary	9	176,12	578	28,8

Odprowadzanie ścieków komunalnych

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie żarskim w 2020 roku wynosiła 432,08 km.

Najdłuższą sieć kanalizacyjną posiadają miasto Żary (136 km), gminy Lubsko (183,3 km). Najwięcej korzystających z kanalizacji to mieszkańcy miasta Żary oraz Lubsko.

Stan gospodarki ściekowej 2020r.

Poniżej przedstawiono informacje na temat gospodarki ściekowej pochodzące z ewidencji poszczególnych gmin lub z ewidencji przedsiębiorstw działających lokalnie w zakresie oczyszczania ścieków, które udzieliły odpowiedzi na przesłaną ankietę:

Gmina Lipinki Łużyckie- ilość oczyszczalni ścieków (w tym przydomowych)-171 szt., ilość kanalizacji ściekowej- 1,54 km (Lipinki Łużyckie- ul. Szkolna, Spacerowa, Piaskowa, Żarska, Główna, Osiedle Łużyckie)

Gmina Brody - Na terenie gminy znajduje się 1 oczyszczalnia ścieków w jeziorach Dolnych oraz 65 oczyszczalni przydomowych. Długość kanalizacji ściekowej to 18.240 km (Brody, Jezioro Wysokie, Jezioro Dolne, Nabłoto, Datyń)

Gmina Jasień – Ilość oczyszczalni ścieków - 1 oczyszczalnia miejska przy ul. Zielonogórskiej i 1 przydomowa w miejscowości Jaryszów. Miasto Jasień posiada 65 szt. zbiorników bezodpływowych, przydomowych oczyszczalni ścieków i 54 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków. Na terenie wsi w gminie Jasień znajdują się 329 szt. zbiorników bezodpływowych i 111 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków. Długość kanalizacji ściekowej na terenie miasta Jasień to 19,5 km.

Gmina Lubsko - ilość oczyszczalni ścieków (w tym przydomowych)-167 szt., długość kanalizacji ściekowej 183,3 km w Lubsku, Białkowie, Górzynie, Lutolu, Małowicach, Starej Wodzie.

Miasto Łęknica – ilość oczyszczalni ścieków-1 szt., długość kanalizacji ściekowej 15,73 km.

Gmina Przewóz - ilość oczyszczalni ścieków (w tym przydomowe 44 szt)- oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne (Przewóz, Lipna, Piotrów, przydomowe oczyszczalnie ścieków-41 szt. Długość sieci kanalizacyjnej 3,150 km (Przewóz 1,435 km, Lipna-0,990 km, Piotrów-0,725 km))

Gmina Trzebiel – ilość oczyszczalni ścieków (w tym przydomowe)- 97 szt., długość sieci kanalizacyjnej- 3,49 km (Terminal Olszyna),

Gmina Tuplice – ilość oczyszczalni ścieków (w tym przydomowe)- 108 szt., długość sieci kanalizacyjnej- 22,33 km (Tuplice, Cielmów),

Gmina Żary – – ilość oczyszczalni ścieków (w tym przydomowe)- 578 szt., długość sieci kanalizacyjnej- 28,8 km

Miasto Żary – ilość oczyszczalni ścieków 1 szt- Miejska Oczyszczalnia Ścieków „Złota Struga”, długość sieci kanalizacyjnej- 136 km

Gospodarka odpadami

Powiat Żarski był inicjatorem utworzenia Łużyckiego Związku Gmin (1999), doprowadził do jego powołania i rejestracji (2002), do związku należy 15 gmin, w tym 9 gmin z terenu powiatu (oprócz gminy Przewóz): Brody, Jasień, Lipinki Łużyckie, Lubsko, Łęknica, Trzebiel, Tuplice, Miasto Żary i Gmina Żary. Gminy zrzeszone w Łużyckim Związku Gmin, w celu realizacji obowiązku gospodarowania odpadami związały się projektem mającym na celu realizację instalacji MBP, kompostowni odpadów zielonych i innych odpadów ulegających

biodegradacji oraz składowiska odpadów w Marszowie. Znowelizowane przepisy odnoszące się do tworzenia systemów organizacyjno- prawnych w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi zakładają , że powinny być one dwuszczeblowe. Na poziomie województwa zostały skonstruowane regiony gospodarki odpadami komunalnymi, zaś na szczeblu gminy został zbudowany system w ramach regionu, do którego została ona przyporządkowana. Według Aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem Inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych (AWPGO) , przyjętego uchwałą nr XXIX/449/17 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 kwietnia 2017 r., na terenie województwa wydzielone zostały 4 regiony gospodarki odpadami.

Gminy powiatu żarskiego należą do Regionu Zachodniego. Zgodnie z zapisami AWPGO w Region Zachodni obsługiwany jest przez Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. Z o.o. Marszów .

W 2007 r. samorzady należące do Łużyckiego Związku Gmin powołały spółkę prawa handlowego pn.: „Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o.”, w celu realizacji projektu pn. „Gospodarka odpadami w obrębie powiatów żarskiego i żagańskiego”. Spółka w 2010 r. podpisała umowę z NFOŚiGW na dofinansowanie projektu ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Zakres projektu obejmował: budowę Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Marszowie , gmina Żary, budowę Stacji Przeladunkowej Odpadów w Lubsku, rekultywacje składowisk odpadów: w Chełmicy (gmina Tuplice), w Chrobrowie (gmina Żagań), w Lubsku i w Drzeńsku Małym (gmina Gubin). Dzięki rekultywacjom przywrócono naturze 11 ha terenu zielonego. Właścicielem i operatorem zakładu jest spółka Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o.

Nowoczesny Zakład Zagospodarowania Odpadów w Marszowie rozpoczął swoją działalność 2 lutego 2015 r. Jest on zakładem komunalnym dla 22 gmin województwa lubuskiego. System gospodarki odpadami ZZO Marszów objął swym zasięgiem ponad 200 tysięcy mieszkańców. Zakład funkcjonuje w oparciu o technologię mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych (MBP). Całkowita przepustowość zakładu wynosi min. 72 000 Mg/rok odpadów komunalnych rocznie.

Od początku swojej działalności Spółka poszukuje nowych rozwiązań i sposobów na zagospodarowanie odpadów, aby odzyskać jak największą ilość surowców wtórnych i żeby jak najmniej odpadów trafiło na składowisko. Dzięki działalności ZZO Marszów odzyskiwane są surowce wtórne: papier, szkło, tworzywa sztuczne i metale, które następnie trafiają do recyklingu.

Tabela Nr 13

Wykaz przyjętych odpadów w Powiecie Żarskim w latach 2018-2020

	2018			
	MARSZÓW	ŻARY	LUBSKO	
BRODY	8 020,00	0,00	976 520,00	984 540,00
JASIEŃ	614 230,00	0,00	1 931 000,00	2 545 230,00
LIPINKI ŁUŻYCKIE	745 060,00	53 760,00	0,00	798 820,00

LUBSKO	49 840,00	0,00	6 212 940,00	6 262 780,00
ŁĘKNICA	1 407 160,00	111 760,00	2 640,00	1 521 560,00
PRZEWÓZ	561 640,00	33 220,00	0,00	594 860,00
TRZEBIEL	512 750,00	107 560,00	1 518 560,00	2 138 870,00
TUPLICE	48 520,00	0,00	1 101 540,00	1 150 060,00
MIASTO ŻARY	16 498 310,00	3 263 400,00	0,00	19 761 710,00
GMINA ŻARY	3 309 430,00	203 140,00	1 700,00	3 514 270,00
	23 754 960,00	3 772 840,00	11 744 900,00	39 272 700,00

2019

	MARSZÓW	ŻARY	LUBSKO	
BRODY	0,00	0,00	822 720,00	822 720,00
JASIEŃ	331 900,00	0,00	1 795 360,00	2 127 260,00
LIPINKI ŁUŻYCKIE	860 010,00	39 400,00	0,00	899 410,00
LUBSKO	121 720,00	0,00	6 342 520,00	6 464 240,00
ŁĘKNICA	1 455 440,00	106 920,00	5 300,00	1 567 660,00
PRZEWÓZ	553 900,00	37 300,00	0,00	591 200,00
TRZEBIEL	467 120,00	160 800,00	1 590 420,00	2 218 340,00
TUPLICE	72 740,00	0,00	1 101 640,00	1 174 380,00
MIASTO ŻARY	17 274 170,00	4 901 760,00	0,00	22 175 930,00
GMINA ŻARY	3 627 570,00	239 920,00	4 120,00	3 871 610,00
	24 764 570,00	5 486 100,00	11 662 080,00	41 912 750,00

2020

	MARSZÓW	ŻARY	LUBSKO	
BRODY	0,00	0,00	790 020,00	790 020,00
JASIEŃ	368 840,00	0,00	1 936 860,00	2 305 700,00
LIPINKI ŁUŻYCKIE	900 440,00	35 830,00	0,00	936 270,00
LUBSKO	92 600,00	0,00	5 962 520,00	6 055 120,00
ŁĘKNICA	1 347 700,00	67 420,00	6 720,00	1 421 840,00

PRZEWÓZ	372 780,00	48 560,00	0,00	421 340,00
TRZEBIEL	440 780,00	30 500,00	1 466 640,00	1 937 920,00
TUPLICE	4 420,00	0,00	1 029 680,00	1 034 100,00
MIASTO ŻARY	16 735 060,00	1 865 730,00	0,00	18 600 790,00
GMINA ŻARY	3 864 060,00	266 870,00	0,00	4 130 930,00
	24 126 680,00	2 314 910,00	11 192 440,00	37 634 030,00

Na terenie powiatu zlokalizowane jest 5 składowisk odpadów, z czego cztery to czynne składowiska, jedno w trakcie rekultywacji.

Główną metodą zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych na terenie Powiatu jest składowanie. Składowanie odpadów jest najmniej pożądaną formą zagospodarowania odpadów, co skutkuje brakiem osiągniętych poziomów odzysku odpadów, które w okresie sprawozdawczym nie zostały zrealizowane szczególnie w zakresie odpadów biodegradowalnych, których redukcja w 2010r. powinna wynieść 25%. Zakłada się, iż większość problemów w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi zostanie rozwiązana wraz z wybudowaniem regionalnego zakładu gospodarki odpadami przez Łużycki Związek Gmin.

Zaleca się, aby gminy rozwijały na swoim terenie zbiórki odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych. Rozwijanie systemów powinno opierać się o współpracę z Łużyckim Związkiem Gmin, który powinien koordynować działania w zakresie gospodarki odpadami na terenie Gmin wchodzący w jego skład.

Zaopatrzenie w energię

Zgodnie z ustawą Prawo Energetyczne za przesyłanie energii elektrycznej w Polsce odpowiedzialny jest Operator Systemu Przesyłowego (OSP), przedsiębiorstwem wyznaczonym do realizacji zadań OSP jest spółka Polskie Sieci Energetyczne S.A. (PSE S.A.). Przedmiotem działania PSE S.A. jest świadczenie usług przesyłania energii elektrycznej, przy zachowaniu wymaganych kryteriów bezpieczeństwa pracy Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (KSE).

W obrębie miasta Żary nie ma linii przesyłowych eksploatowanych przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. Linia przesyłowa o napięciu 220 kV zlokalizowana jest na wschód od miasta.

Dystrybucją energii elektrycznej w Polsce zajmują się lokalni Operatorzy Systemów Dystrybucyjnych (OSD). Operatorem Systemu Dystrybucyjnego sieci elektroenergetycznej wyznaczonym przez Urząd Regulacji Energetyki na terenie miasta Żary jest spółka ENEA Operator Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu, Oddział Dystrybucji Zielona Góra.

Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie miasta Żary istnieje scentralizowany system ciepłowniczy. System ten składa się ze źródła systemowego oraz sieci ciepłowniczej zaopatrującej część budynków na terenie miasta. Przedsiębiorstwem eksploatującym sieć i systemowe źródło ciepła jest Energetyka Ciepła Opolszczyzny SA z siedzibą w Opolu, która posiada koncesję na wytwarzanie i obrót ciepłem. Spółka obsługuje system ciepłowniczy, ciepłownię przy ul. Fabrycznej 16 oraz kotłownię lokalną przy ulicy Myśliwskiej 4. Na terenie osiedla Zawiszy Czarnego funkcjonuje kotłownia lokalna która zaopatruje w ciepło sąsiednie budynki (6 budynków wielorodzinnych). Kotłownia oraz sieć ciepłownicza są własnością Agencji Mienia Wojskowego, a obecnie dzierżawione przez Sieniawa Ciepłownię Sp. z o.o. Obiekty nie przyłączone do sieci ciepłowniczej zaopatrują się w ciepło we własnym zakresie.

Zanieczyszczenie powietrza

CEL STRATEGICZNY

- Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Osiągnięcie jakości powietrza do wymaganych poziomów.
- Ograniczanie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.

1.3. STAN PRAWNY

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1973z późn.zm) określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, a w szczególności zasady ustalania między innymi warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska.

Eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza dozwolona jest m. in. po uzyskaniu pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Instalacja, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogąca negatywnie oddziaływać na środowisko podlega zgłoszeniu organowi ochrony środowiska. Rodzaje instalacji, z których emisja nie wymaga pozwolenia, a których eksploatacja wymaga zgłoszenia, uwzględniając ich negatywne oddziaływanie na środowisko ustalone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 roku w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz. U. z 2010 r. nr 130 poz. 880).

MONITORING JAKOŚCI POWIETRZA

Jakość powietrza na terenie województwa lubuskiego stale monitorowana jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Monitoring jakości powietrza w zakresie emisji zanieczyszczeń na terenie Powiatu Żarskiego prowadzony jest z wykorzystaniem stacji pomiarowej zlokalizowanej w Żarach przy ul. Szymanowskiego 8. Stacja pomiarowa jest stacją automatyczną, usytuowaną w największej dzielnicy Żar,

w północno – zachodniej części miasta. W najbliższym otoczeniu znajdują się bloki wielorodzinne, park, szkoła, parking i stacja benzynowa.

Stacja dokonuje pomiarów następujących parametrów:

· pomiary mierzone metodą automatyczną:

- o BZN – Benzen,
- o CO - Tlenek węgla,
- o EBZN – Etylobenzen,
- o MPXY - M-P-Ksolen,
- o NO - Tlenek azotu,
- o NO₂ - Dwutlenek azotu,
- o NO_x - Tlenki azotu,
- o O₃ – Ozon,
- o PM₁₀ - Pył zawieszony PM₁₀,
- o PM_{2.5} - Pył zawieszony PM_{2.5},
- o SO₂ - Dwutlenek siarki,
- o TLN – Toluen;

· pomiary mierzone metodą manualną:

- o AS_PM₁₀ - arsen w PM₁₀,
- o BAP_PM₁₀ - benzo(a)piren w PM₁₀,
- o CD_PM₁₀ - kadm w PM₁₀,
- o HCHO – Formaldehyd,
- o NI_PM₁₀ - nikiel w PM₁₀,
- o PB – Ołów,
- o PM₁₀ - Pył zawieszony PM₁₀,
- o PM_{2.5} - Pył zawieszony PM_{2.5};

· pomiary meteorologiczne:

- o PRESS - Ciśnienie atmosferyczne,
- o TEMP – Temperatura,
- o WD - Kierunek wiatru,
- o WS - Prędkość wiatru.

Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza w powiecie żarskim jest tzw. emisja antropogeniczna. O jakości powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł z uwzględnieniem przepływów trans granicznych i przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze. Przestrzenny rozkład emisji na terenie powiatu żarskiego jest zróżnicowany. Największe skupiska emitorów punktowych, jak i znaczna emisja liniowa związane są z obszarami zurbanizowanymi miast (Żary, Lubsko, Jasiień).

Duży wpływ na jakość powietrza, szczególnie w miastach ma tzw. emisja niska, ze źródeł takich jak: paleniska domowe, małe kotłownie, warsztaty rzemieślnicze. Wielkość tej emisji jest trudna do oszacowania. Największa jest na terenach, których nie obejmują centralne systemy ciepłownicze, zwłaszcza na obszarach wiejskich. Jej oddziaływanie odzwierciedla się wzrostem stężeń dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym.

Istotnym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie powiatu jest transport drogowy. Powiat żarski ze względu na swoje położenie stanowi obszar tranzytowy dla samochodów przekraczających granicę polsko-niemiecką. System komunikacyjny stwarza zagrożenia dla stanu jakości powietrza głównie z tytułu transportu tranzytowego pojazdów ciężkich.

Na skutek czynności eksploatacyjnych do atmosfery emitowane są zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne oraz zanieczyszczenia pyłowe w postaci związków: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi. Podsumowując Powiat Żarski charakteryzuje się najwyższą emisją zanieczyszczeń pyłowych w województwie.

Wykorzystanie energii odnawialnych

. CEL STRATEGICZNY

- Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii.

STAN PRAWNY

Podstawowym aktem prawnym mówiącym o niekonwencjonalnych źródłach energii jest Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 610). Ustawa ta określa:

- zasady i warunki wykonywania działalności w zakresie wytwarzania:

- a) energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii,
- b) biogazu rolniczego – w instalacjach odnawialnego źródła energii,
- c) biopłynów;

- mechanizmy i instrumenty wspierające wytwarzanie:

a) energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii,

- b) biogazu rolniczego,
- c) ciepła – w instalacjach odnawialnego źródła energii;

- zasady wydawania gwarancji pochodzenia energii elektrycznej wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii w instalacjach odnawialnego źródła energii;
- zasady realizacji krajowego planu działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych;

- warunki i tryb certyfikowania instalatorów mikroinstalacji, małych instalacji i instalacji odnawialnego źródła energii o łącznej mocy zainstalowanej cieplnej nie większej niż 600 kW oraz akredytowania organizatorów szkoleń;
- zasady współpracy międzynarodowej w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz wspólnych projektów inwestycyjnych.

STAN AKTUALNY

Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych zostało już opanowane technologicznie, chociaż efektywność w przypadku poszczególnych źródeł nie jest jednakowa. Energia pochodząca z poszczególnych pierwotnych źródeł ma określoną postać i odpowiada za określone naturalne procesy przyrodnicze. Przy pomocy środków technicznych i technologii uzyskuje się energię w formie najbardziej przydatnej dla człowieka w postaci energii elektrycznej i cieplnej. Do najbardziej znanych i wykorzystywanych źródeł energii odnawialnych należą: energia biomasy, promieniowanie słoneczne, energia wiatru, energia spadku wody, geometria (ciepło z wnętrza ziemi), ciepło otoczenia (energia czerpana przy pomocy pomp ciepła). Wszystkie odnawialne źródła energii można wykorzystywać w gospodarce komunalnej i gminnej. Wybór źródła lub źródeł zależy od lokalnych warunków środowiska geograficznego, gdyż nie wszystkie źródła występują lub są osiągalne i jednakowo opłacalne w każdym miejscu kraju. Na terenie powiatu w rejonie wsi Świbna, gm. Jasień przez Inwestora prywatnego została wybudowana w 2008 r. Mała Elektrownia Wodna (MEW), zlokalizowana na rz. Lubsza w km 43 + 680 jej biegu. Na takie wykorzystanie energii wodnej podmiot realizujący przedmiotowe zadanie uzyskał pozwolenie wodnoprawne ze Starostwa, a pozwolenie na budowę wydał Wojewoda Lubuski.

Na terenie Gminy Żary – obręb wsi Lubanice – powstały 4 wiatraki. Zlokalizowane są one przy drodze relacji Żary – Lubanice i są własnością prywatnego Inwestora. W Gminie Lubsko w okolicach wsi Dłużek powstały 2 wiatraki.

Powiat w ramach swoich kompetencji ze szczególną mocą promuje i zachęca podmioty prowadzące Zakłady do zastosowania w swoich instalacjach bądź w planowanych do wybudowania, paliw ekologicznych, tj. np. wierzby energetycznej lub słomy jako nośnika energii oraz do wykorzystywania energii słonecznej, wiatrowej czy wodnej do produkcji energii elektrycznej czy cieplnej. Jednak nie spotyka się to na razie z większym zainteresowaniem pośród inwestorów ze względu na dość wysokie koszty tych instalacji oraz trudności ze zbyciem wyprodukowanej przez siebie energii.

Analiza stanu i możliwości korzystania z energii wiatru

Dla uzyskania realnych wielkości energii użytecznej z wiatru wymagane jest występowanie odpowiednio silnych wiatrów (o prędkości powyżej 4 m/s) o stałym natężeniu. Powiat żarski należy do III strefy energii

wiatrowej (Rys. 5), co oznacza, że na jego terenie występują korzystne warunki meteorologiczne dla rozwoju tego rodzaju energetyki. Energia użyteczna wiatru w tej strefie na wysokości 30 m n. p. t. kształtuje się na poziomie 750 -1000 kWh/m²/rok¹.

Szczegółowe warunki lokalizacji inwestycji i jej wpływ na środowisko przyrodnicze muszą zostać określone w sporządzonym dla planowanej inwestycji raporcie oddziaływania na środowisko.

Analiza stopnia korzystania z energii biomasy i biogazu

Biopaliwa, ze względu na stan skupienia podzielić można na stałe, płynne oraz biogaz występujący w postaci gazowej. Biopaliwa stałe używane mogą być na cele energetyczne w procesach bezpośredniego spalania, gazyfikacji oraz pyrolizy w postaci:

- drewna i odpadów drzewnych (w tym zrębków z szybko-rosnących gatunków drzewiastych tj.: wierzba, topola)
- słomy jak i ziarna (zbóż, rzepaku)
- słomy upraw specjalnych roślin energetycznych z rodziny Miscanthus, Topinambur, itp.
- osadów ściekowych,
- makulatury,
- szeregu innych odpadów roślinnych powstających na etapach uprawy i pozyskania jak też przetwarzania przemysłowego produktów (siana, ostatek kukurydzy, trzciny cukrowej i bagiennej, łusek oliwek, korzeni, pozostałości przerobu owoców itp.

Tabela nr 14 Pozyskiwanie energii z biomasy

Material	Energetyczność
Słoma żółta	14,3 MJ/kg
Słoma szara	15,2 MJ/kg
Drewno opałowe	13,0 MJ/kg
Trzcina	14,5 MJ/kg

Źródło: www.cire.pl

Pod względem energetycznym 2 tony biomasy równoważne są 1 tonie węgla kamiennego. Także pod względem ekologicznym biomasa jest lepsza niż węgiel, gdyż podczas spalania emituje mniej SO₂ niż węgiel. Bilans emisji dwutlenku węgla jest zerowy, ponieważ podczas spalania do atmosfery oddawane jest tyle CO₂ ile

¹ Ośrodek Meteorologii IMiGW

wcześniej rośliny pobrały z otoczenia. Biomasa jest zatem o wiele bardziej wydajna niż węgiel, a w dodatku jest stale odnawialna w procesie fotosyntezy.

Powiat żarski posiada dobre warunki do produkcji ciepła z biomasy. Warunki pozyskania biomasy kształtują się na ok. 7-10 MW/rok. W przypadku biogazu, powiat posiada bardzo dobre (najlepsze w województwie) warunki do produkcji ciepła z biogazu. Potencjał kształtuje się na wysokości powyżej 16 MW/rok.²

Analiza wykorzystania energii słonecznej

W Żarach przy ul. Pienińskiej, na dwóch budynkach Powiatowego Domu Dziecka zamontowanych jest 8 sztuk kolektorów słonecznych Vitosol 100-F. W ramach przeprowadzanej termomodernizacji ZSE w Żarach montowane są na dachu szkoły kolektory słoneczne.

Obecnie w szybkim tempie na terenie powiatu żarskiego powstają farmy fotowoltaiczne. (Gmina Lubsko, Gmina Żary, Gmina Jasień, Gmina Trzebiel, Gmina Przewóz)

Analiza wykorzystania energii wodnej

W powiecie żarskim wykorzystywana jest energia wodna wytwarzana na małych elektrowniach wodnych na rzece Nysa Łużycka. Właścicielem jazów i użytkownikiem elektrowni jest PGE Energia Odnawialna S.A. – Oddział w Dychowie.

Zalety Małych Elektrowni Wodnych:

- nie zanieczyszczają środowiska i mogą być instalowane w licznych miejscach na małych ciekach wodnych,
- mogą być zaprojektowane i wybudowane w ciągu 1-2 lat, wyposażenie jest dostępne powszechnie, a technologia dobrze opanowana,
- prostota techniczna powoduje wysoką niezawodność i długą żywotność,
- wymagają niewielkiego personelu i mogą być sterowane zdalnie,
- rozproszenia w terenie skracają odległości przesyłu energii i zmniejszają związane z tym koszty.

Infrastruktura komunikacyjna

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć transportową. Przez jego teren przebiegają

- drogi krajowe: DK 12 granica państwa- Łęknica –Żary- Leszno- Kalisz- Radom- Lublin- Ukraina, DK18 (przyszła A18) granica państwa –Olszyna- autostrada A4 i DK 27 granica państwa- Przewóz- Żary- - Zielona Góra- o łącznej długości 117, 045 km.

² Wesołowska-Wujaszek D., 2011: Energia odnawialna w polityce regionalnej Województwa Lubuskiego. Departament Gospodarki i Infrastruktury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego (prelekcja wygłoszona w Słubicach 27.04.2011 r.)

- Drogi wojewódzkie o łącznej długości 136,42 km.

W przyszłości jest spodziewana dalsza rozbudowa sieci drogowej . Szczególne znaczenie ma obecnie rozpoczęta rozbudowa autostrady A18 na odcinku Olszyna –Iłowa, która ma być ukończona do 2023 roku. Dyskutuje się nad budową nowego mostu łączącego Forst i Zasięki . Wzdłuż granicy znajdują się w złym stanie drogi rokadowe, które wymagają modernizacji.

Planowane inwestycje na drogach krajowych:

**Rozbudowa drogi krajowej nr 12 na odcinku Lipinki Łużyckie- Żary.*

**Przebudowa obwodnicy Żar na drodze krajowej nr 12.*

**Rozbudowa drogi krajowej nr 12 na odcinku Żary- Żagań.*

**Dostosowanie byłego przejścia granicznego w ciągu Dk 18 na odc. Granica państwa- węzeł „, Olszyna” do parametrów drogi klasy A.*

**Budowa autostrady A18 Olszyna –Golnice (przebudowa jezdni południowej).*

**Rozbudowa drogi krajowej nr 27 na odcinku Żary – Nowogród Bobrzański.*

**Rozbudowa drogi krajowej nr 27 na odcinku Węzeł Żary- Żary.*

Tabela nr 15: Drogi wojewódzkie na terenie powiatu żarskiego

Nr drogi	Drogi wojewódzkie – relacje	Długość (w km)
285	Gubin – Grabice - Starosiedle	4,841
286	Gubin - Biecz	7,338
287	Kosierz – Bobrowice – Lubsko - Żary	31,707
289	Granica Państwa – Zasięki – Lubsko – Nowogród Bobrzański	40,466
294	Trzebiel – Tuplice – Jasień	22,421
350	Łęknica – Przewóz – Gozdnicza – Ruszów – Bolesławiec	29,641

Drogi powiatowe

Długość dróg powiatowych wynosi 465,256 km. We wszystkich niemalże gminach drogi powiatowe wymagają remontu nawierzchni i napraw poboczy, tak aby były bezpieczne zarówno dla kierujących pojazdami jak i pieszych. Należy dokładać należytej staranności w zakresie bieżącego utrzymania dróg: koszenie traw, równanie poboczy, przycinanie konarów drzew i suchych gałęzi, usuwanie zakrzaczeń, czyszczenie rowów i przepustów, czyszczenie chodników, usuwanie suchych drzew. Planuje się obranie kierunków mających na celu rozwijanie i modernizację infrastruktury drogowej wraz z oświetleniem, chodnikami, parkingami, przystankami, a także poprawę komunikacji transportowej wewnątrz oraz na zewnątrz powiatu. Ocenia się , że dla pełniejszego wykorzystania potencjału położenia geograficznego powiatu żarskiego oraz możliwości, jakie tworzy układ powiązań drogowych na jego terenie, kluczowy będzie rozwój infrastruktury drogowej

zmierzających do wsparcia budowy połączeń sieci dróg na poziomie gmin i poziomie regionalnym. Niezbędny jest rozwój transportu publicznego w tym niskoemisyjnego, który zapewni dojazd do miejsc pracy, edukacji i wypoczynku wewnątrz powiatu oraz na zewnątrz. Niska dostępność i częstotliwość transportu publicznego, mała częstotliwość połączeń.

Wykaz dróg powiatowych

Numer Drogi	Nazwa drogi	Długość [km]
1076 F	Żary – Lubomyśl – Złotnik – Niemcza	9,301
1077 F	Świbna – Biedrzychowice Dolne – Gorzupia	16,125
1078 F	Od granicy powiatu – Straszów	2,565
1080 F	Żary Aleja Wojska Polskiego – ul. Lelewela – ul. Grunwaldzka – ul. Szklarska – Mirostowice Dolne – Jankowa Żagańska	10,279
1081 F	Od dr. krajowej nr 27 – Lutynka – granica Powiatu.	1,575
1084 F	Niwica – Chwaliszowice – Czaple – Dobrochów – Straszów	20,365
1087 F	Wicina – Bieszków – Lubanice – Grabik	12,665
1089 F	Złotnik – Olszyniec – Marszów – ul. Marszowska – Żary Kunice	12,503
1090 F	Żary ul. Żurawia – Kadłubia – Lubomyśl	4,130

1091 F	Od drogi powiatowej nr F 1089 – ul. Pułaskiego – Siodło	2,177
1092 F	Drozdów – Mirostowice Górne – Mirostowice Dolne	5,770
1093 F	Żary ul. Komuny Paryskiej – Łaz – Mirostowice Dolne	7,590
1094 F	Cisowa – Suchleb – Miłowice – Olbrachtów	14,344
1095 F	Cielmów – Pietrzyków – Lubanice – Lubomyśl	23,550
1096 F	Nowe Czaple – Niwica – Suchleb – Lipinki Łużyckie – Brzostowa – Pietrzyków	28,710
1097 F	Gręzawa – Chlebice – Dębinka – Zajączek – Cisowa – Grotów – Piotrów – Przewóz	28,688
1098 F	Koło – Datyń – Brody – Nabłoto – Gręzawa – Tuplice	23,896
1099 F	Gręzawa – Nowa Rola – Dłużek – Lubsko ul. Dojazdowa	11,510
1100 F	Buczyny – Gniewoszyce – Marcinów – Mielno	19,591

1101 F	Dobrzyń – Sanice – Sobolice	5,568
1102 F	Królów – Niwica	5,295
1103 F	Od drogi nr 12 – Żarki Wielkie – granica państwa	0,675
1104 F	Kamienica – Siedlec – granica państwa	3,125
1105 F	Strzeszowice – Jędrzychowice – Mieszków	4,542
1106 F	Zasieki – Janiszewice – granica powiatu	3,911
1107 F	Zasieki – Brożek – Olszyna	11,870
1108 F	Olszyna – Trzebiel	5,519
1109 F	Olszyna – granica państwa rzeka Nysa Łużycka	1,184
1110 F	Stacja kolejowa Trzebiel – do drogi woj. nr 294	0,110
1112 F	Stacja kolejowa Grabówek – do drogi woj. 294	1,290

1113 F	Stacja kolejowa Bieniów – do drogi krajowej nr 27	0,200
1114 F	Granica Państwa nad rzeką Nysa Łużycka do drogi powiatowej	6,120
1115 F	Janików – Bogumiłów – Drozdów	7,077
1116 F	Lipinki Łużyckie – Górka – Sieniawa Żarska – do dr krajowej nr 12	6,140
1117 F	Brzostowa – Sieciejów – Górka – Grabik	8,170
1118 F	Lipsk Żarski – Sieciejów	3,025
1119 F	Od dr krajowej nr 27 – Złotnik – do dr 524	2,725
1120 F	Zieleniec – Golin – Jaryszów – Lipsk Żarski	5,375
1121 F	Jasień – Jabłoniec – Golin	3,630
1122 F	Jasień ul. Sienkiewicza – ul. Powstańców Warszawskich – ul. Kolejowa – Bieszków	5,260

1123 F	Nowa Rola – Jurzyn – Jasionna – Bronice	6,106
1124 F	Drzeniów – do dr woj. nr 294	2,750
1125 F	Lubsko ul. Powstańców Wielkopolskich – ul. Kolejowa – Jasionna	5,080
1126 F	Jurzyn – Matuszewice – Pietrzyków	6,299
1127 F	Chocicz – Chocimek – Stara Woda – Białków – Budziechów	14,785
1128 F	Barłogi – Dachów – Chocicz – Lutol – do dr woj. Nr 289	10,427
1129 F	Granica powiatu – Dąbrowa – Grabków – Górzyn – Lutol – Stara Woda	13,081
1130 F	Raszyn – Lubsko	3,120
1131 F	Dąbrowa – Kałek – Raszyn – Mierków – Chełm Żarski	16,167
1133 F	Koło – Kumiałtowice – Datyń	5,040

1134 F	Granica powiatu – Kumiałtowice – do dr 230	1,055
1170 F	Od drogi krajowej nr 12 – Miłowice	2,447
1171 F	Od dr woj. nr 287 (obwodnica) – ul. Zielonogórska – Zabłocie – do dr woj. nr 289	11,879
1172 F	Łagoda – Nowa Wieś – do dr woj. Nr 289	5,826
1173 F	Zabłocie – granica powiatu	1,649
	ŁĄCZNIE:	451,856

Wykaz ulic w m. Żary

Tabela nr 15

Numer drogi	Nazwa drogi	Długość [km]
4601 F	Artylerzystów (od ul. Buczka do ul. Broni Pancernej)	0,385
4602 F	Długosza (od ul. 11 Listopada do ul. Ułańskiej)	0,670
4605 F	11 Listopada (od ul. Zakopiańskiej do ul. Długosza)	0,378
4606 F	Lotników (od ul. Broni Pancernej do ul. Wieniawskiego)	0,410
4611 F	Puławskiego (od drogi pow.1080 F do drogi pow. 1091 F)	1,310
4616 F	Ułańska (od ul. Artylerzystów do ul. Tunelowej)	0,214
4620 F	Moniuszki (od ronda Katowicka do ul. Lotników)	0,885
	ŁĄCZNIE:	4,252

Wykaz ulic w m. Lubsko

Tabela nr 16

Numer drogi	Nazwa drogi	Długość [km]
3201 F	Bohaterów (od ul. XX Lecia do ul. E. Plater)	0,722
3202 F	Gliniana (od ul. 1-go Maja do ul. Złotej)	1,665
3203 F	Głowackiego (od ul. Kolejowej do ul. 3-go Maja)	0,650
3204 F	Kielecka (od ul. Słowackiego do ul. Witosa)	0,350
3205 F	Sybiraków (od ul. Walki Młodych do stacji diagnostycznej)	0,430
3206 F	Plater (od ul. Bohaterów do ul Krakowskie Przedmieście)	0,290

3207 F	Robotnicza (od ul. Hożej do ul. Kolejowej)	1,580
3208 F	Słowackiego (od ul. Kieleckiej do ul. Żurawiej)	0,310
3209 F	Żurawia (od ul. Słowackiego do ul. Robotniczej)	0,180
3210 F	Kilińskiego (od stacji kolejowej do drogi 289)	0,650
	ŁĄCZNIE:	6,827

Łącznie długość dróg powiatowych Powiatu Żarskiego (drogi na terenach wiejskich i miejskie) wynosi: **462,935 km**

Drogi gminne o łącznej długości 548,29 km.

Tabela nr 17: Drogi gminne na terenie powiatu żarskiego

Lp.	Gmina	Długość (w km)
1	Gmina wiejska Brody	44,00
2	Gmina wiejsko-miejska Jasień	47,10
3	Gmina wiejska Lipinki Łużyckie	52,85
4	Gmina miejska Lubsko	57,92
5	Gmina miejska Łęknica	14,84
6	Gmina wiejska Przewóz	43,00
7	Gmina wiejska Trzebiel	86,69
8	Gmina wiejska Tuplice	40,19
9	Gmina wiejska Żary	77,30
10	Gmina miejska Żary	84,40
	Razem	548,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin

Podsumowując długość dróg gminnych - 548,29 km, a wojewódzkich – 136,41 km. Stan nawierzchni dróg wojewódzkich, w przeważającej części przedstawia się jako ostrzegawczy, zły lub bardzo zły (droga nr 285, 286, 287, 294, 350). Na odcinku drogi 289 oraz drogi 296 stan nawierzchni jest bardzo dobry lub dobry, miejscami tylko zły. Stan nawierzchni dróg powiatowych w 18% dróg jest dobry, w 52 % jest zadowolający, w 10% - niezadowolający zły w 20,00% wszystkich dróg. Stan nawierzchni dróg gminnych w powiecie żarskim w przeważającej części dróg jest zadowolający w 6 gminach (Gmina Brody, Gmina Lubsko, Gmina Łęknica, Gmina Trzebiel, Gmina Przewóz, Gmina miejska Żary) na terenie 4 gmin stan dróg jest niezadowolający (Gmina Jasień, Gmina wiejska Żary, Gmina Lipinki Łużyckie, Gmina Tuplice).

LINIE KOLEJOWE W POWIECIE ŻARSKIM

Przez powiat żarski przebiegają linie kolejowe:

Nr 14 Łódź Kaliska –Tuplie

Nr 275 Wrocław Muchobór- Gubinek

Nr 282 Miłkowice- Jasień

Nr 370 Zielona Góra – Żary

Nr 380 Jankowa Żagańska – Sanice

Powiat żarski dostrzegając potrzeby komunikacyjne naszych mieszkańców w zakresie likwidacji wykluczenia komunikacyjnego, podejmuje działania we współpracy z samorządami i Zarządem Województwa w zakresie rozszerzenia oferty pasażerskich przewozów kolejowy w południowej części województwa lubuskiego na liniach komunikacyjnych Zielona Góra – Żary –Żagań- Węgliniec – Zgorzelec- Gorlitz, Zielona Góra- Żary- Żagań- Małomice oraz Małomice- Żagań-Żary- Tuplice- Forst (Lausitz).

Podejmowane są działania w kierunku rewitalizacji linii kolejowej nr 275 na odcinku Bieniów- Jasień-Lubsko wraz z budową przystanków w m. Budziechów, Jasień i Bieszków w ramach Programu Uzupełnienia Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej + do 2028 roku. Opracowywane jest Studium Planistyczno-prognostyczne w ramach II etapu naboru do Programu Uzupełnienia Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej +. Ideą tej inwestycji jest rewitalizacja (odbudowa) linii kolejowej nr 275 na odcinku Lubsko-Bieniów, o pozwole na reaktywację po wielu latach przewozów pasażerskich i towarowych na tej trasie. W powiązaniu z istniejącą infrastrukturą (linia kolejowa 370) , przedmiotowa inwestycja ma umożliwić uruchomienie pociągów pasażerskich i towarowych w relacji Lubsko – Zielona Góra.

Rynek pracy i przedsiębiorczość

Powiatowy Urząd Pracy wykonuje swoje zadania na podstawie niżej wymienionych dokumentów:

I. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Żarskiego na lata 2021-2030

II. Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Powiatowego Rynku Pracy na lata 2013-2021:

- określenie priorytetów lokalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w Powiecie Żarskim,

- wzmocnienie lokalnego rynku pracy poprzez promocję zatrudnienia oraz wsparcie mieszkańców powiatu żarskiego poszukujących pracy

III. Lubuski Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2021:

- poprawa zasobu miejsc pracy i zwiększenia i zwiększenie aktywności zawodowej ludności,
- dostosowanie kwalifikacji osób pracujących i poszukujących pracy do zmieniającego się rynku pracy
- podejmowanie inicjatyw na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób i grup posiadających szczególne trudności na rynku pracy,
- wzmacnianie efektywności podejmowanych działań poprzez rozwój partnerskiego podejścia w realizacji zadań, wzmocnienie współpracy transgranicznej i regionalnej.

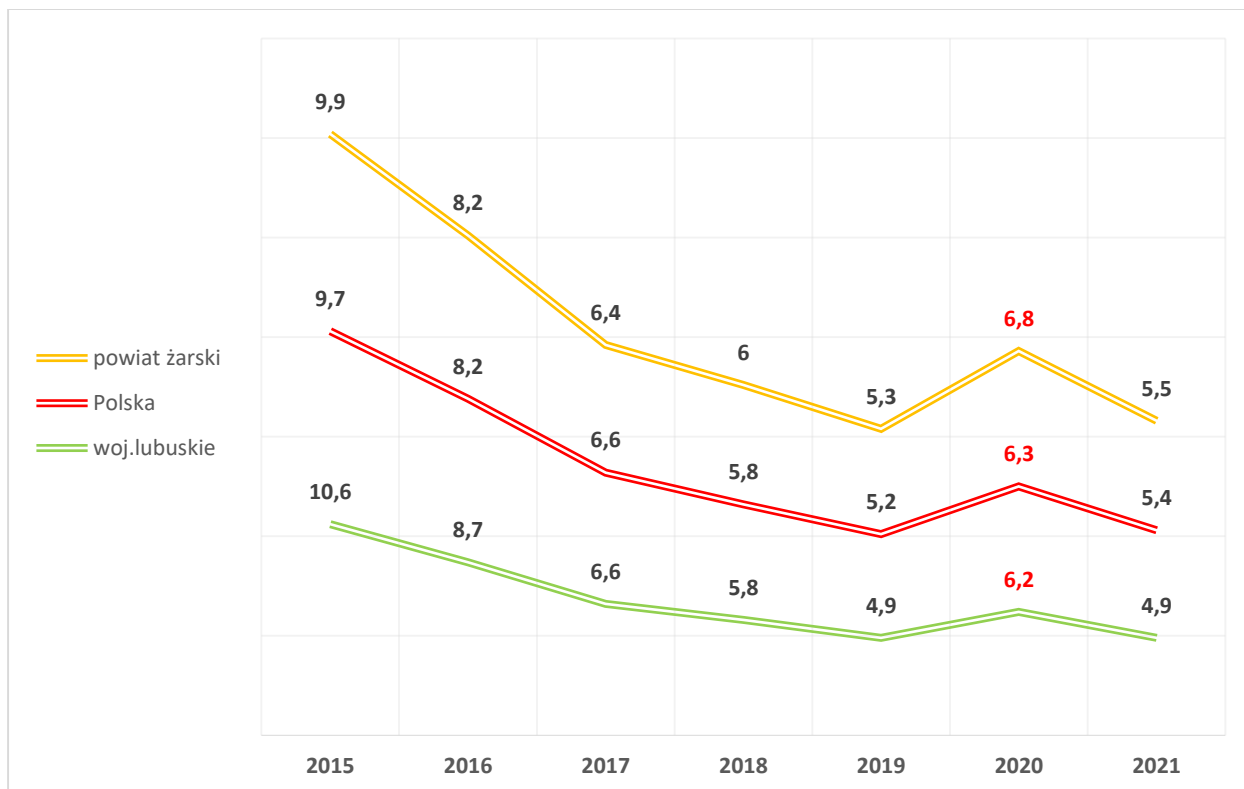
IV. Plan Działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Żarach na rok 2021:

- rozwój aktywizacji zawodowej,
- aktywna polityka rynku pracy,
- rozwój przedsiębiorczości,
- rozwój zasobów ludzkich

W rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy w Żarach wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku, pozostawało 1701 osób bezrobotnych. W porównaniu do stanu sprzed roku, liczba ta jest mniejsza o 436 osób bezrobotnych. W urzędach pracy województwa lubuskiego zarejestrowanych było 18158 bezrobotnych. W stosunku do poprzedniego roku zanotowano spadek o 5516 osób.

Stopa bezrobocia według danych GUS na koniec grudnia 2021 roku w powiecie żarskim wynosiła 5,5 % ,w województwie lubuskim – 4,9 % i w kraju – 5,4% Stopa bezrobocia w powiecie żarskim w stosunku do grudnia 2020 spadła o 1,3 %

Stopa bezrobocia w powiecie żarskim, woj. lubuskim i w Polsce w latach 2015-2021

W ciągu 12 miesięcy 2021 roku w Powiecie Żarskim zarejestrowało się 3397 osób bezrobotnych w tym 671 po raz pierwszy. Natomiast w analogicznym okresie czasu wyrejestrowano 3833 osób bezrobotnych. Wśród osób wyłączonych z ewidencji (podobnie jak w roku 2020) najliczniejsze grupy stanowili bezrobotni wykreśleni z powodu podjęcia pracy - 1827 osób, nie potwierdzenia gotowości do pracy – 730 osób oraz dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego – 209 osoby.

W okresie 12 m-cy 2021 roku największy spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano w gminach: miejsko-wiejskiej Lubsko (128 osób), miejskiej Żary (123 osoby), oraz w gminie wiejskiej Żary (50 osób). Spadek liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych miał miejsce we wszystkich gminach powiatu.

W Powiecie Żarskim liczba zarejestrowanych kobiet niezmiennie stanowi grupę ponad 50% ogółu pozostających w rejestrach bezrobotnych. Na koniec 2021 roku liczba zarejestrowanych kobiet wyniosła 983 co stanowiło 57,79% ogółu zarejestrowanych osób (zarejestrowanych mężczyzn było 718). W stosunku do 2020 roku nastąpił spadek zarejestrowanych kobiet o 224.

Na terenie działania Powiatowego Urzędu Pracy w Żarach w 2021 roku okres pobierania zasiłku wynosił 6 miesięcy.

Na koniec 2021 roku liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku wynosiła 180 (tj. 10,58% ogółu), w tym, wśród uprawnionych do pobierania zasiłku było 123 kobiety. Dla porównania w analogicznym okresie roku 2020 w powiecie żarskim mieliśmy 302 (tj. 14,13% ogółu) bezrobotnych zasiłkobiorców.

Największy udział zasiłkobiorców odnotowano w gminie miejskiej Żary – 52 osób, mieście i gminie Lubsko – 33 osoby, gminie Żary – 25 osób, gminie wiejsko-miejskiej Jasień – 25 osoby a w gminach Brody i Lipinki

Łużyckie po 9 osób. Natomiast najmniejszy w mieście Łęknica – 3 osoby.

Na koniec roku 2021 w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żarach pozostawało w ewidencji 59 osób bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, w tym liczba kobiet wynosiła 38. W porównaniu do końca 2020 r. liczba ta zmniejszyła się o 5 osób. W przypadku określania 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki istotna jest data na dyplomie, świadectwie lub innym dokumencie potwierdzającym ukończenie nauki.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Żarach pozostawało jedenastu cudzoziemców (7 kobiet i 4 mężczyzn). W stosunku do grudnia 2020 roku liczba cudzoziemców zmniejszyła się o jedną osobę.

W 2021 roku nie odnotowano zgłoszeń zwolnień grupowych z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Według danych na dzień 31 grudnia 2021 roku zarejestrowanych było 891 osób długotrwale bezrobotnych (52,38% ogółu). Wśród nich 59,4% (530 osób) stanowiły kobiety. Spośród wszystkich gmin powiatu żarskiego największy udział tej grupy bezrobotnych w ich liczbie ogółem był w mieście i gminie Lubsko – 320 osób (35,9%), w mieście i w gminie miejskiej Żary – 165 osób (18,5%), mieście i gminie Jasień – 126 osób (14,4%), gminie Brody – 68 osób (7,6%) i gminie Żary – 60 osób (6,7 %) a najmniejszy udział procentowy był w mieście Łęknica – 7 osób (0,7%). W stosunku do grudnia 2020 roku nastąpił spadek o 41 osób.

Na podstawie sprawozdań MPiPS-01 na koniec grudnia 2021 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żarach zarejestrowanych było 118 osób niepełnosprawnych, które stanowiły 6,9 % ogółu bezrobotnych. W porównaniu z grudniem 2020 roku liczba bezrobotnych niepełnosprawnych zmniejszyła się o 25 osób. Najwyższym udziałem bezrobotnych niepełnosprawnych wyróżniały się miasto Żary – 42 osoby oraz miasto i gmina Lubsko – 33 osoby. Nie odnotowano udziału bezrobotnych niepełnosprawnych w Łęknicy.

W 2021 roku do tutejszego Powiatowego Urzędu Pracy zgłoszonych było łącznie 3217 wolnych miejsc pracy, w tym 1041 subsydiowanych. W strukturze wolnych miejsc aktywizacji zawodowej dominowały w tym roku propozycje prac społecznie użytecznych – 716 miejsc pracy z czego zrealizowano 432 drugą formą były staże – 330 zgłoszonych miejsc pracy z czego 308 zrealizowanych. Kolejną formą refundowaną były prace interwencyjne – 160 miejsc pracy z czego zrealizowanych było 156. Refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia miejsc pracy było zawartych 25 umów na 35 miejsc pracy. Bony na zasiedlenie wydano 24 osobom. Roboty publiczne klasyfikowały się na szóstym miejscu, łącznie podpisano 15 umów na zatrudnienie 18 osób bezrobotnych – wszystkie zrealizowano.

Bezrobotnych wyrejestrowanych w okresie od I-XII 2021r. z tytułu podjęcia pracy było 1827 osób. W tym podjęć pracy niesubsydiowanej 1513, natomiast podjęć pracy subsydiowanej – 314

Wśród wolnych miejsc pracy zgłoszonych przez pracodawców w 2021 roku, największą część stanowiły oferty pracy w następujących zawodach (należy przy tym pamiętać, iż niektóre „wakaty” zgłaszane były wielokrotnie):

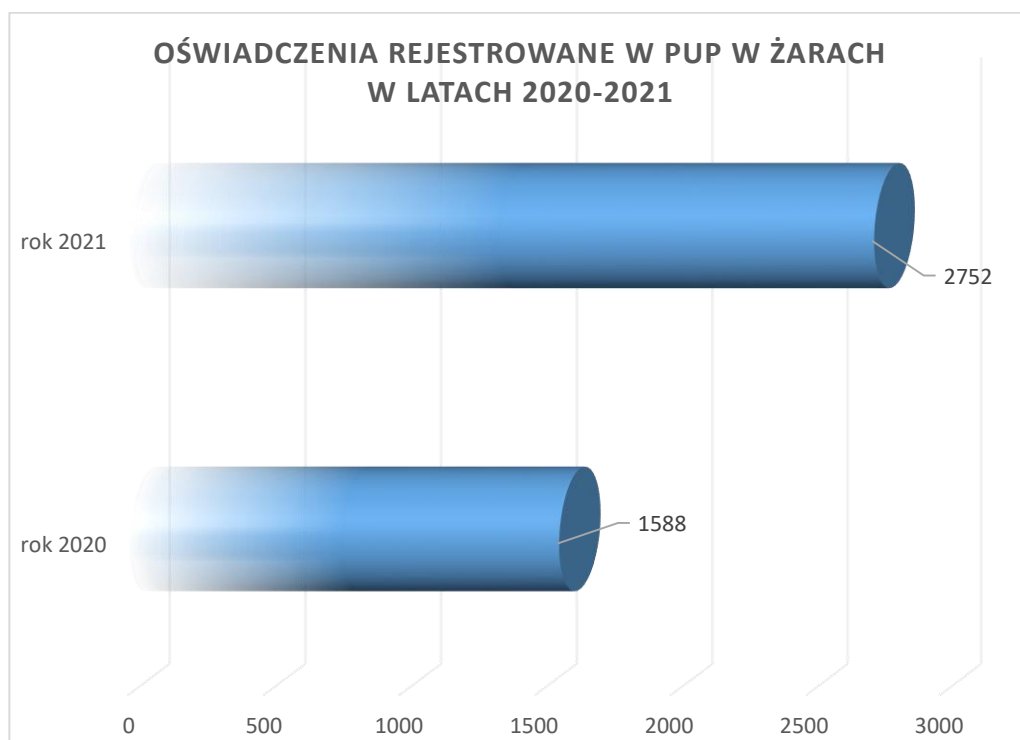
- Robotnik gospodarczy – 487 miejsca pracy
- Pozostali robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle – 225 miejsca pracy
- Pakowacz ręczny – 195 miejsc pracy
- Kasjer handlowy - 78

- Sprzedawca – 57 miejsc pracy
- Technik prac biurowych – 54 miejsca pracy
- Kierowca samochodu ciężarowego – 81 miejsc pracy
- Policjant służby prewencji – 42 miejsca pracy
- Salowa – 76 miejsc pracy
- Robotnik konserwacji terenów zieleni – 30 miejsc pracy

W roku 2021 Powiatowy Urząd Pracy w Żarach dokonał wpisu do rejestru łącznie **2752** oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom.

Złożone oświadczenia dotyczyły obywateli następujących krajów:

- Ukrainy – 2203 oświadczenia (80,0% ogółu),
- Białorusi – 107 oświadczeń (3,9% ogółu),
- Gruzji – 330 oświadczeń (12,0% ogółu),
- Mołdawii – 38 oświadczeń (1,4% ogółu),
- Rosji – 73 oświadczenia (2,6% ogółu),

Do Urzędu wpłynęło łącznie **2795** oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom, jednak **43** z nich z różnych względów (anulowane lub pozostawione bez rozpoznania na prośbę pracodawców, czy też odmowa wpisu do ewidencji z powodów ustawowych) tutaj Urząd nie wpisał do wspomnianej ewidencji.

Ponadto w 2021 roku Powiatowy Urząd Pracy w Żarach przyjął do realizacji **208** wniosków (205 dla ob. Ukrainy i 3 dla ob. Gruzji) o wydanie zezwoleń typu S na prace sezonową dla cudzoziemców. W ramach tych wniosków w analizowanym okresie czasu wydano **121** zezwoleń na prace sezonową typ S.

W analizowanym roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Żarach wpłynęło także 127 wniosków o wydanie informacji starosty nt. możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych podmiotów powierzających wykonywanie pracy cudzoziemcom w oparciu o rejestry osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy. W efekcie realizacji tych wniosków, rozpatrzono i wydano wnioskodawcom 118 informacji.

Poradnictwo zawodowe

Doradcy zawodowi zatrudnieni w tutejszym Urzędzie w 2021 roku udzielili 113 porad indywidualnych osobom bezrobotnym. Osoby zgłaszające się na porady indywidualne miały problem z wyborem bądź zmianą zawodu czy też z wyborem kierunku szkolenia, co wiązało się w niektórych przypadkach z koniecznością skierowania osób na badania lekarskie i/lub psychologiczne w celu określenia przydatności zawodowej do pracy i do wykonywania określonego zawodu. W 2021 roku z możliwości tej skorzystało 6 osób. Problemem, który pojawiał się najczęściej wśród osób bezrobotnych był zamiar podjęcia działalności gospodarczej i ocena szans planowanego przedsięwzięcia. Ponadto 254 zarejestrowanym udzielono indywidualnej informacji zawodowej. Cel informacji obejmował informacje o usługach i instrumentach rynku pracy; metody i sposoby poszukiwania pracy (w tym przez sieć EURES); zasady przygotowywania, rodzaje i wzory dokumentów aplikacyjnych; prawa i obowiązki bezrobotnych oraz informacje na temat lokalnego rynku pracy i projektów realizowanych przez inne instytucje na rzecz osób pozostających bez pracy.

Rok 2021 był rokiem w którym duży wpływ na rynek pracy miała panująca pandemia Covid-19. Żarski Urząd Pracy w ramach TARCZY ANTYKRYZYSOWEJ udzielił pomocy dla 1647 żarskich pracodawców na kwotę 9.226.503,14 zł., łącznie wpłynęło 1647 wniosków, w tym (stan na 31.12.2021)

- Pożyczki (MIKRO + NGO) – wpłynęło wniosków 29, udzielono 24 na kwotę 115.347,00 zł
- Dofinansowanie kosztów działalności jednoosobowych – 85 wniosków, udzielono 83, kwota 570.500,00 zł
- Dofinansowanie kosztów wynagrodzeń dla mikro, małych , średnich przedsiębiorców – wniosków 34, udzielono 34, na kwotę 987.156,53 zł
- Dotacje branżowe – wniosków 272, udzielono 265 , wypłacono 1.325.000,00 zł.
- Dotacje branżowe z rozporządzenia Ministra Pracy – wniosków – 1258, udzielono – 1241 dotacji na kwotę 6.228.499,61

AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU – 2021 r.		
Lp.	Wyszczególnienie	Powiat
1.	Liczba osób bezrobotnych, które rozpoczęły szkolenie i realizacja bonu szkoleniowego narastająco od początku roku	17
2.	Liczba osób bezrobotnych, które rozpoczęły prace interwencyjne narastająco od początku roku	156
3.	Liczba osób bezrobotnych, które rozpoczęły roboty publiczne narastająco od początku roku	18
4.	Liczba osób bezrobotnych, które rozpoczęły staż i realizacja bonu stażowego narastająco od początku roku	308
5.	Liczba osób bezrobotnych, które rozpoczęły prace społecznie-użyteczne narastająco od początku roku	432
6.	Liczba osób bezrobotnych, które podjęły pracę w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego powyżej 50 roku życia narastająco od początku roku	1
7.	Liczba osób bezrobotnych, które otrzymały środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej narastająco od początku roku	77
8.	Liczba miejsc pracy utworzonych w ramach refundacji kosztów wyposażenia stanowisk pracy narastająco od początku roku	35
9.	Liczba osób bezrobotnych, które podjęły pracę w ramach bonu na zasiedlenie narastająco od początku roku	24
10.	Liczba osób bezrobotnych, które podjęły prace w ramach dofinansowania PFRON narastająco od początku roku	3
11.	Zwrot składki ZUS i pozostałe podjęcia pracy subsydiowanej przez osoby bezrobotne narastająco od początku roku	28
	Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu narastająco od początku roku	1071

**WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO POWIATU ŻARSKIEGO
NA PROGRAMY RYNKU PRACY ZA 2021 R.**

L P	FORMA PRAWNA AKTYWIZA CJI OSÓB BEZROBOT NYCH	PLAN ALGORYTM OWY w zł	EFS - Progra m Operac yjny Wiedza Edukacj a Rozwój w zł	EFS - Progra m Operac yjny Wiedza Edukacj a Rozwój w zł	EFS - Regiona lny Progra m Operac yjny w zł	Zwalcz anie COVID - 19 art.15zz b- 15zzei 15zze2 w zł	Zwalcz anie COVID -19 art. 15zze4 w zł	Rezerw a Ministr a bezrob otni wieś w zł	Rezerwa Ministra - bezrobotn i o niskich kwalifikac jach w zł	R-m WYKON ANIE Planu na 31.12 2021r. w zł
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Szkolenia zawodowe	37 945,20			6 775,09					44 720,29
2	Prace interwencyjn e	588 001,70		142 047,14	79 371,58			10 629,12	12 913,00	832 962,54
3	Stáže	1 245 269,49		478 654,45	519 773,90			33 598,63	36 497,18	2 313 793,65
4	Środki na rozpoczęcie własnej dział. gospod.	215 948,99	64 000,00	491 657,82	503 999,68			108 000,00	0,00	1 383 606,49
5	Refundacje kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy	215 990,67		57 747,05	161 000,00					434 737,72
6	Prace społecznie użyteczne	131 130,90								131 130,90
7	Roboty publiczne	77 794,34								77 794,34
8	Bony na zsiedlenie	11 000,00	22 000,00	82 280,00				11 000,00		126 280,00
9	Dofin. wynagrodzeń dla bezrobotnyc h powyżej 50 roku życia	9 333,33								9 333,33
10	Koszty badań lekarskich	1 495,00			445,00					1 940,00
11	Koszty dojazdu i zakwaterowa nia	1 988,43			374,00					2 362,43

12	Pożyczki dla mikroprzedsiębiorstw Art. 15zzd					115 347				115 347,00
13	Dofinans. wynagrodzeń dla przedsiębiorców Art.15zzb		116 135,39			862 996,59				979 131,98
14	Dofinans. kosztów prowadz. dział. gospod. Art. 15zzc		61 040,00			434 200				495 240,00
15	Dotacje na koszty prowadz. dział. gospod. Art. 15z4 i 15z4a						7 543 476			7 543 475,68
Razem:		2 535 898,05	263 175,39	1 252 386,46	1 271 739,25	1 412 543,59	7 543 475,68	163 227,75	49 410,18	14 491 856,35

Kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawców - KFS
Wykonanie na 31.12.2021r. - 290.870,73

Rolnictwo

Na terenie powiatu żarskiego dominuje produkcja roślinna nastawiona na uprawę zbóż. Największe uprawy stanowią: pszenica ozima, żyto, mieszanka zbożowa, pszenżyto ozime. Mniejszą powierzchnię zajmują pszenica jara i jęczmień jary. Wśród upraw przemysłowych dominuje rzepak. Gospodarstwa rolne w powiecie zajmują się również hodowlą bydła, oraz trzody chlewnej – 18.386 szt. W licznych gospodarstwach rolnych hodowany jest drób.

W ramach przekształceń profilu produkcji tworzą się nowe kierunki: kwaciarstwo, rybołówstwo, pszczelarstwo, hodowla danieli, jeleni, bażantów, ptactwa ozdobnego oraz zwierząt futerkowych.

Struktura gospodarstw rolnych

Na terenie powiatu żarskiego przeważają małe gospodarstwa rolne o powierzchni do 1 ha. Zdecydowanie najmniej jest gospodarstw o powierzchni 50-100 ha oraz powyżej 100 ha. Znaczną część stanowią gospodarstwa średniej wielkości o powierzchni 1-2 ha oraz 2-5 ha.

Struktura gospodarstw rolnych w powiecie żarskim w 2020 r.

Gmina	Liczba gospodarstw rolnych wg powierzchni							
	0-1 ha	1-2 ha	2-5 ha	5-10 ha	10-20 ha	20-50 ha	50-100 ha	100 ha i więcej
Brody	27	95	90	43	40	25	13	7
Jasień	507	209	118	50	18	34	0	2
Przewóz	719	110	86	31	27	17	7	5
Trzebiel	1214	293	160	89	48	39	6	10
Lubsko	68	349	126	85	68	33	0	14
Lipinki Łużyckie	69	155	117	59	46	15	0	6
Tuplice	538	120	76	33	26	12	0	1
Łęknica	0	0	1	0	0	0	0	0
Żary	2493	655	372	183	81	124	0	0
Razem Powiat Żarski	5.635	1.986	1.146	573	354	299	26	44

Opracowanie na podstawie danych z gmin za rok 2020

Gospodarstwa i użytki rolne w 2020 r.w porównaniu z innymi powiatami w woj. lubuskim

Powiaty	Średnia powierzchnia użytków rolnych ogółem w gospodarstwie rolnym w ha	Odsetek gospodarstw rolnych według powierzchni użytków rolnych			
		0– 5 ha	5 – 10 ha	10 – 15 ha	15 ha i więcej
gorzowski	17,0	6,9	8,5	6,9	77,7
międzyrzecki	23,6	4,9	5,8	5,1	84,1
słubicki	25,4	3,8	5,3	4,0	86,8
strzelecko-drezdenecki	17,8	6,7	7,0	5,4	80,9
sulęciński	41,3	2,4	2,8	2,1	92,7
Gorzów Wlkp.	19,0	5,9	6,4	7,5	80,2
krośnieński	25,9	3,7	5,6	4,6	86,0
nowosolski	28,3	3,4	3,6	4,3	88,7
świebodziński	18,7	6,1	6,3	5,4	82,2
zielonogórski	20,3	5,2	6,4	5,9	82,5
żagański	15,8	7,9	8,9	6,4	76,9
żarski	20,9	4,9	6,8	5,6	82,7
wschowski	14,6	9,1	9,8	5,8	75,4
Zielona Góra	17,1	7,6	6,4	6,2	79,8

**Powierzchnia zasiewów w 2020 r.w
porównaniu z innymi powiatami w woj.
lubuskim**

Powiaty	Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych	Udział wybranych grup ziemiopłodów w powierzchni upraw tych grup ogółem				
		zboża razem	ziemniaki	buraki cukrowe	rzepak i rzepik razem	warzywa gruntowe
	w %					
gorzowski	51,6	7,9	7,5	0,0	5,2	13,3
międzyrzecki	60,6	11,6	6,5	0,6	10,5	6,0
słubicki	79,9	9,1	9,3	6,5	12,5	6,4
strzelecko-drezdenecki	71,0	5,8	17,2	3,8	8,3	1,6
sulęciński	79,3	6,5	3,4	0,0	6,4	6,2
Gorzów Wlkp.	52,7	2,3	4,2	0,0	1,4	2,1
krośnieński	56,5	6,4	5,0	0,0	3,4	2,2
nowosolski	85,0	7,2	10,5	6,8	7,2	15,5
świebodziński	74,6	9,4	8,7	18,5	15,3	10,1
zielonogórski	79,0	8,2	12,2	2,8	6,1	16,0
żagański	61,8	9,9	5,5	38,6	11,6	4,7
żarski	82,7	6,1	5,4	0,0	5,0	3,1
wschowski	61,9	7,9	3,8	22,3	5,9	7,9
Zielona Góra	52,6	1,9	0,7	0,0	1,4	4,9

**Powierzchnia zasiewów i zużycie nawozów w 2020 r.w porównaniu z
innymi powiatami w woj. lubuskim**

Powiaty	Powierzchnia zasiewów w ha	Zużycie nawozów według rodzajów			
		azotowych	fosforowych	potasowych	wapniowych i wapniowo- magnezowych
	w kg/ha użytków rolnych				
gorzowski	8,8	37,0	8,6	16,3	27,5
międzyrzecki	20,3	69,0	17,4	24,6	62,6
słubicki	32,7	61,1	13,1	33,1	81,4
strzelecko- drezdenecki	10,0	53,9	10,4	22,3	76,5
sulęciński	14,7	34,9	11,3	17,6	64,0
Gorzów Wlkp.	9,0	30,6	10,7	23,8	14,0

krośnieński	14,3	37,9	11,7	19,2	51,6
nowosolski	12,7	41,6	11,7	18,1	92,6
świebodziński	24,0	75,6	19,8	42,2	115,0
zielonogórski	14,0	57,6	15,5	30,8	50,6
żagański	16,0	68,6	18,6	29,9	88,7
żarski	9,8	34,6	9,3	18,7	51,8
wschowski	17,3	72,5	18,1	85,1	113,7
Zielona Góra	9,0	26,8	6,8	10,7	49,4

Ciągniki na 100 gospodarstw rolnych w 2020r.w porównaniu z innymi powiatami w woj. lubuskim

Powiaty	Na 100 gospodarstw rolnych w szt.
gorzowski	92,7
międzyrzecki	111,0
słubicki	94,4
strzelecko-drezdenecki	106,5
sulęciński	101,3
Gorzów Wlkp.	46,3
krośnieński	94,2
nowosolski	90,7
świebodziński	108,8
zielonogórski	97,0
żagański	103,0
żarski	86,5
wschowski	104,5
Zielona Góra	46,8

1.3 Kultura, ochrona dóbr kultury

Krajobraz kulturowy w rozumieniu Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami to przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji. Krajobraz powiatu żarskiego łączy w sobie cechy charakterystyczne dla minionych epok historycznych, odzwierciedlając procesy przemian krajobrazu pierwotnego i naturalnego. Do najbardziej czytelnych należą zespoły osadnicze oparte o układy urbanistyczne w postaci zespołów miejskich oraz układy ruralistyczne obejmujące osadnictwo wiejskie. Najbardziej reprezentatywnym przykładem układu miejskiego pozostają Żary, które mimo zniszczeń z II wojny oraz powojennych przekształceń architektonicznych, zachowały swoje pierwotne cechy przestrzenne. Zasadniczym elementem tego układu pozostaje zabudowa rynkowa w postaci architektury mieszkalnej oraz

użyteczności publicznej z dominanta w postaci fary, ciągi komunikacyjne. Układ Żar odzwierciedla cechy przestrzenne miast lokowanych w okresie średniowiecznym. Podobne elementy miejskich układów przestrzennych zachowały się w innych miejscowościach na terenie powiatu, jak Lubsko i Trzebiel. Z uwagi na swoje cechy przestrzenne, zespoły urbanistyczne Żar, Lubsko i Trzebiel zostały wpisane do rejestru zabytków.

Elementy układów ruralistycznych odzwierciedlają zachowane układy wiejskie z dominacją zwartych układów średniowiecznych. Ich cechą charakterystyczną pozostaje zwarta zabudowa w obrębie większych osad najczęściej owalnicowych, których współczesne cechy zachowały się jedynie fragmentarycznie. Charakterystycznym elementem układów ruralistycznych pozostają obiekty sakralne, dawne zespoły pałacowo-parkowe. Najcenniejszymi zespołami o znacznym stopniu zachowania wartościowej struktury znajdują się w Budziechowie, Jabłońcu, Jasionnej, Lipsku Żarskim, Świbnej, Wicinie, Lutolu, Dłużku.

Na terenie Powiatu Żarskiego występują liczne zabytki, a najbardziej znaczące to:

- Zamek Dewinów - Bibersteinów w Żarach - potężna budowla z XIII w. przebudowana później w stylu renesansowym,
- Barokowy pałac Promnitzów w Żarach, zaprojektowany przez Giovanniego Simonetti,
- Dawny park geometryczny, z pałacem ogrodowym i Błękitną Bramą z 1708 r. w Żarach,
- Gotycki [kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa](#) w Żarach, któremu zasadniczy kształt nadano w XV w., a w latach 1670-72 dobudowano [barokową kaplicę Promnitzów](#),
- Gotycka plebania i [gotycko - renesansowy budynek nadintendentury](#) w Żarach. Dzisiaj mieści się tutaj archiwum miejskie,
- Ratusz z przełomu XIV i XV w. z [renesansowym portalem](#) w Żarach,
- XVII-wieczne kamieniczki w rynku oraz przy ul. Bolesława Chrobrego w Żarach,
- [Fragmenty murów](#), z dwiema wieżami obronnymi i [kamienna dzwonnica](#) z przełomu XIV i XV w. w Żarach,
- Kościół romański w Biedrzychowicach z XIII w. (odbudowany w latach 1975-76) z tablicą nagrobną przedstawiającą prawdopodobnie fundatora kościoła.
- XV-wieczna dzwonnica z murowanego kamienia w Biedrzychowicach,
- XV-wieczny kościół gotycki w Bieniowie,
- XIII-wieczny kościół w Drożkowie w stylu gotyckim,
- XIII-wieczny kamienny kościół w Lubanicach
- Kaplica z 1667 r. z późnogotyckim krucyfiksem wyrzeźbionym w dolnołużyckiego Mikołaja Jakubicę w Lubanicach
- XIII-wieczny wczesnogotycki kościół parafialny w Mirostowicach Dolnych,
- Kościół w Mirostowicach Górnych zbudowany na przełomie XIV i XV w. z kamienia polnego i cegły,

- Gotycki kościół parafialny pw. Św. Michała z przełomu XIV i XV w. w Olbrachtowie
- XVII-wieczny Dwór w Olszyńcu
- Pochodzący z XVI w kościół gotycki w Sieniawie Żarskiej,
- Kościół gotycki z XIV w. wzniesiony z kamienia i cegły w Złotniku
- XIV wieczny kościół gotycki w Miłowicach,
- Kościół Parafialny p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Lubsku – druga połowa XIII w.
- Ratusz w Lubsku – XVI w.
- Baszta Pachołków Miejskich z XV w. w Lubsku,
- Mury dworu w Osieku XV w.
- Kościół w Chociczu z XVII w.
- Kościół w Dłużku z XIV w.
- Pałac z parkiem w Dłużku z XVII w. (zespół pałacowy - parkowy - folwarczny)
- Krzyż pokutny w Raszynie z XVI w.
- Wieża mieszkalna w Górzynie z XV w tzw. więzienna
- XIV-wieczny kościół filialny w Budziechowie
- XIV-wieczne kamienne krzyże pokutne w Jasieniu i w m. Roztoki
- XVIII-wieczny Kościół parafialny p.w. Matki Bożej Różańcowej w Jasieniu XIV wieczny Kościół pw. Św. Antoniego Padewskiego w Lipinkach Łużyckich
- XIV-wieczny pałac w Lipinkach Łużyckich
- Belweder wraz z otaczającym parkiem w Łęknicy
- Park Mużakowski, jako zabytkowy park krajobrazowy w Łęknicy, uznany za pomnik historii i wpisany na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO
- Zespół pałacowy z XVIII w. w Brodach (Pałac Bruhla, oficyny, oranżeria, brama pałacowa, park)
- XVIII-wieczny Kościół pod Wezwaniem Wszystkich Świętych w Brodach.
- Kościół z XV – XVI w. w Jeziorach Dolnych.
- Kościół filialny w Piotrowie p.w. św. Michała Archanioła, gotycki zbudowany w XIII wieku, przebudowany w XVII – XVIII wieku. Murowany z kamienia polnego. Plac kościelny otoczony średniowiecznym murem kamiennym.
- XVIII-wieczna osada w Przewozie,
- fragmenty murów miejskich z XIV w. w Przewozie. W paśmie obwarowań znajdowały się dwie bramy, od strony północnej Nyska, od południowej Żagańska.
- Zbudowany w XIII w. Gotycki kościół parafialny Niepokalanego Poczęcia NMP w Przewozie
- XIII-wieczna wieża zamkowa, zwana głodową w Przewozie,
- XVIII-wieczny Kościół filialny pw. św. Katarzyny w Lipnej,
- Barokowo-klasycystyczny pałac w Lipnej zbudowany w XVIII wieku, przebudowany około poł. XIX wieku,

- Wieża rycerska/mieszkalna, zwana Zameczkiem z początku XIV. w Trzebielu
- XVII-wieczny późnorennesansowy Pałac w Trzebielu, zbudowany na planie kwadratu,
- Obwarowania w Trzebielu,
- Baszta obronna w Trzebielu budowana w XV-XVII w.
- Pozostałości średniowiecznej szubienicy z XVI w. w Trzebielu,
- XVIII-wieczny zespół pałacowy z kościołem i dzwonnica w Dębince,
- Kościół z XIX w. pw. Najświętszej Marii Panny w Nowej Roli
- DPS w Lubsku
- DPS w Miłowicach

Powyższe zabytki są najważniejszymi, lecz nie jedynymi znajdującymi się na terenie gmin powiatu żarskiego. Wiele z nich, wpisanych na listę zabytków konserwatora zabytków, wartych jest obejrzenia a informacje o nich zawarte są na internetowych stronach poszczególnych urzędów gmin. Za najcenniejsze zabytki na terenie powiatu uważa się Park Mużakowski w Łęknicy, objęty patronatem UNESCO, Zamek Dewinów - Bibersteinóww Żarach, Barokowy pałac Promnitzów w Żarach oraz Pałac Brühla w Brodach.

Ponadto na terenie Gminy Żary zlokalizowanych jest 41 pomników przyrody – drzewa oraz "Las Żarski" na obszarze o pow. 2.360 ha i "Bory Bogumiłowskie" na obszarze 4.588 ha.

1.4 Turystyka, rekreacja i sport

Na terenie powiatu żarskiego znajdują się również obiekty sportowe i rekreacyjne. W większości zlokalizowane są one na terenie miasta Żary i gminy Lubsko.

Bezpieczeństwo publiczne

Zadania związane z bezpieczeństwem publicznym to jedno z podstawowych zadań jednostek samorządu terytorialnego. Powiat jako JST wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, m.in. w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli (art.4ust.1 pkt 15 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym, W szczególności zadania te polegają na ograniczeniu przestępczości, zwiększeniu bezpieczeństwa w komunikacji i w ruchu drogowym, poprawieniu prestiżu instytucji i osób działających na rzecz bezpieczeństwa, zapobieganiu patologiom społecznym oraz na ciągłym doskonaleniu reagowania na zagrożenia naturalne i te wynikające z działalności człowieka.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie żarskim , podejmowane są działania w zakresie profilaktyki i organizowania czasu wolnego dzieci i młodzieży , działania prewencyjne ukierunkowane na bezpieczeństwo osób starszych, bezpieczeństwo w ruchu drogowym , zwalczanie przestępczości , ratowanie życia i mienia mieszkańców.

W realizację tych celów zaangażowane są następujące służby: Policja, Straż Pożarna, Straż Graniczna, Straż Leśna, WKU ITD., WOT, ŻW, WIOŚ, PIS., Straż Miejska.

W 2021r. wszystkie służby zostały zobligowane do pełnienia dodatkowych zadań związanych z pandemią Covid-19, ASF i Ptasią grypą.

Komenda Powiatowa Policji w Żarach.

ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ

W 2021 roku w Komendzie Powiatowej Policji w Żarach wszczęto ogółem **2359** postępowań dotyczących przestępstw tj o 140 mniej niż w roku 2020. W 2021 roku ustalono **1075** osób podejrzanych.

Liczba przestępstw kryminalnych wszczętych w 2021 roku wynosiła **1526** tj o **209** mniej niż w roku 2020.

W 2021 roku wszczęto **697** przestępstw kryminalnych w podstawowych kategoriach (tych najbardziej uciążliwych społecznie tj bójki, rozboje, pobicia, kradzieże, kradzieże z włamaniem), a ich liczba zmniejszyła się o **100** w stosunku do 2020 roku.

Wskaźnik wykrywalności w przypadku przestępstw dotyczących życia i zdrowia kształtował się na bardzo dobrym poziomie. Jeżeli chodzi o bójki i pobicia wynosił **92,9 %**, a jeżeli chodzi o rozboje wynosił **82,1%**. Liczba postępowań wszczętych dotyczących kradzieży z włamaniem w 2021 roku wynosiła **210** i była niższa o **52** niż w roku 2020. Liczba stwierdzonych kradzieży w 2021 roku wynosiła **345** i była o **57** niższa niż w 2020 roku.

Zagrożenie przestępczością narkotykową:

W 2021 roku ilość podejrzanych w postępowaniach wszczętych dotyczących przestępstw narkotykowych wynosiła **110**. Policjanci ujawnili i zabezpieczyli:

- 206,47 gram amfetaminy
- 18 sztuk ecstasy
- 241,53 gram metamfetaminy
- 337 sztuk (124 gramy) MDMA
- 231,87 gram marihuany
- 12,8 gram kokainy

Zagrożenie przestępczością gospodarczą:

W 2021 roku liczba wszczętych postępowań dotyczących przestępstw gospodarczych wynosiła 375 tj o 43 więcej niż w 2020 roku.

W 2021 roku zabezpieczono mienie o wartości **2 633 970,00 zł**. Odzyskano mienie o wartości **239 708,00 zł**.

II ZAGROŻENIA W RUCHU DROGOWYM

Wypadki drogowe:

Lata	Ogółem	Ze skutkiem śmiertelnym	Ranni	Nietrzeźwi sprawcy (piesi)	Nietrzeźwi sprawcy (kierujący)
2018	70	11	87	2	8
2019	66	11	68	2	7
2020	33	3	36	1	0
2021	38	7	40	1	4

Bezpieczeństwo pieszych :

Piesi	2018	2019	2020	2021
Wypadki	13	12	11	12
Śmiertelne	2	0	1	2
Rannych	11	12	10	10

III SŁUŻBY NA TERENIE DZIAŁANIA KPP ŻARY:

- patrolowe i obchodowe 12478
- ponadnormatywne 288

Wskaźniki skierowalności do służby :

- w ruchu drogowym wyniósł 54,52% i był wyższy od zakładanego o 0,52 % ,
- służby obchodowej dzielnicowych wyniósł 80,57%, był wyższy od zakładanego o ponad 5%
- służby patrolowej i obchodowej wyniósł 75 % i był o 25 % niższy od zakładanego z uwagi na dużą liczbę wakatów.

W 2021 roku przeprowadzono **9832** interwencje, ujawniono **543** osoby poszukiwane, zatrzymano na gorącym uczynku **625** sprawców, zatrzymano i osadzono w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych **690** osób.

Czas reakcji na zdarzenia o charakterze „pilne” wynosi **09:47 i jest krótszy** od zakładanego (10:30). Ilość interwencji o charakterze pilnym wynosi **1161** co stanowi **11,81%** wszystkich interwencji.

Wspólne służby z jednostkami pozapolicyjnymi:

• Straż Graniczna	13
• Straż Miejska	256
• Straż Leśna, Rybacka, WOT	127

Policjanci z żarskiej komendy współpracowali również doraźnie z ITD, ŻW, WIOŚ, KAS, PIS oraz SOK - razem było to 30 służb

Z uwagi na istniejącą sytuację związaną z pandemią koronawirusa, funkcjonariusze prowadzili działania związane z kontrolą przestrzegania przez społeczeństwo obostrzeń. Każdego dnia kontrolowali kilkaset osób przebywających na kwarantannie.

Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa:

- w 2021 r. odnotowano 590 zgłoszeń,
- potwierdzono 272
- wyeliminowano 179.

Zgłoszenia dotyczyły najczęściej: nadmiernej prędkości (277), nieprawidłowego parkowania (162), spożywania alkoholu (29) niewłaściwej infrastruktury (33).

ZREALIZOWANE PRZEZ KOMENDĘ POWIATOWĄ POLICJI W ŻARACH PRZEDSIĘWZIĘCIA PROFILAKTYCZNE ORAZ AKCJE

- Ruch drogowy (kierowanie pod wpływem alkoholu, prędkość, niechronieni uczestnicy ruchu drogowego)
- „Bezpieczna droga do szkoły" w powiecie żarskim. Wraz z rozpoczęciem nowego roku szkolnego dzieci rozpoczęły naukę. Policjanci w trosce o ich bezpieczeństwo w ramach działań kontrolno -prewencyjnych pn. „Bezpieczna droga do szkoły", które trwały do końca września, w rejonie placówek oświatowych, w pobliżu przejść dla pieszych położonych blisko szkół oraz przystanków autobusowych monitorowali sytuację.
- Policjanci z żarskiej komendy prowadzili kampanię informacyjno-edukacyjną związaną z przeciwdziałaniem uzależnieniom. Przez cały grudzień podczas kontroli samochodów do nauki jazdy rozmawiali z kursantami o skutkach prawnych wsiadania za kierownicę po alkoholu i narkotykach. Funkcjonariusze rozdają również ulotki informacyjno-edukacyjne pozyskane z Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarach.
- Policjanci żarskiego ruchu drogowego podczas działań prowadzonych od wczesnych godzin porannych w okresie jesienno-zimowym zwracali szczególną uwagę na zachowania zarówno pieszych jak i kierowców, a „niechronionym" wręczali odblaski (zakupione ze środków pozyskanych z Miasta i Gminy Żary).
- Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży (przemoc rówieśnicza)
- Patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie)
- W okresie statystycznym na terenie działania KPP Żary przeprowadzono 2 akcje pod kryptonimem „Trzeźwy Nastolatek”. Działania te zostały przeprowadzone :
- 25.06.2021r.- na zakończenie roku szkolnego 2020/2021 w ramach działań prewencyjnych pn. „BEZPIECZNE WAKACJE 2021”,
- 31.08.2021r.- na zakończenie okresu letniego w ramach działań prewencyjnych pn. „BEZPIECZNE WAKACJE 2021”.
- Celem tych działań było przeciwdziałanie zażywania środków odurzających, spożywania alkoholu przez osoby, które nie ukończyły 18- go roku życia, zapobieganie sprzedaży alkoholu takim osobom, ujawnianie nieletnich popełniających czyny karalne oraz zagrożonych demoralizacją ,kontrola placówek handlowych pod kątem warunków sprzedaży alkoholu, Do działań tych zostali zaproszeniu funkcjonariusze Straży Miejskiej w Żarach.
- Na terenie Powiatu Żarskiego działania profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania narkomanii prowadzą specjaliści terapii uzależnień z Ośrodka Terapeutycznego PROFIL oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarach, funkcjonariusze Straży Miejskiej w Żarach na terenie m. Żary a także funkcjonariusze Zespołu ds. Nieletnich i Patologii KPP Żary podczas zajęć z młodzieżą nt. “Odpowiedzialność prawna nieletnich” oraz ”Uzależnienia, profilaktyka alkoholowa i narkotykowa”, a także podczas spotkań z ich rodzicami . Działaniami objęto szkoły ponadpodstawowe, oraz klasy VI-VIII szkół podstawowych znajdujące się na terenie powiatu żarskiego. Powyższa tematyka poruszana

była podczas innych spotkań profilaktycznych (zajęcia łączone tematycznie). Ogółem w 2021 roku odbyło się 46 spotkań, w których uczestniczyło 2225 uczniów).

- W 2021 roku policjanci KPP Żary realizowali również kampanie o charakterze edukacyjno-profilaktycznym pn. „Narkotyki i dopalacze zabijają”, w ramach której przeprowadzili ogółem 23 spotkań w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, w których wzięło udział 461 uczniów oraz w trakcie spotkań w miejscu zorganizowanego zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży. W 2021r. funkcjonariusze KPP Żary realizowali również kampanie o charakterze edukacyjno-profilaktycznym pn. „Dopalam się sobą”.
- Bezpieczeństwo osób starszych (oszustwa, przemoc)

W 2021r. przeprowadzono m.in. spotkania z seniorami: Ogółem w 2021r. odbyło się 105 spotkań, w których wzięło udział około 241 osób.

Działania związane z bezpieczeństwem seniorów i spotkania organizowane przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Żarach (ogółem w 2021 roku odbyło się rozpropagowane zostały na stronie internetowej KPP Żary oraz przekazane zostały do lokalnych mass-medium).

- Cyberprzestępczość (cyberprzemoc, kradzież danych, oszustwa)

Wśród działań profilaktycznych jakie w 2021 roku prowadziła Komenda Powiatowa Policji w Żarach wymienić należy te związane z cyberprzestępczością, których celem było uświadamianie dzieci, młodzieży i osób dorosłych o zagrożeniach związanych z Internetem.

Policjanci z żarskiej jednostki spotkali się z młodzieżą żarskich szkół. 9 lutego obchodzony był „Dzień Bezpiecznego Internetu”, w związku z tym policjanci spotykali się z młodzieżą i rozmawiali o cyberprzestępczości, przestrzegając przed zagrożeniami. Odwiedzili uczniów Szkoły Specjalnej nr 2 w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im.Kornela Makuszyńskiego ul.Spokojna 3,5 w Żarach, gdzie przypominali młodym ludziom, jakie niebezpieczeństwa może nieść za sobą korzystanie z internetu, a także informowali o odpowiedzialności prawnej za zachowania niezgodne z prawem. W spotkaniu udział wzięło 15 uczniów.

- Handel ludźmi.

Policjanci z KPP Żary w 2021r. przeprowadzali spotkania z młodzieżą, uświadamiając młodym ludziom jakie zagrożenia mogą wiązać się z wyjazdem za granicę w tzw. w nieznane. Policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Żarach rozmawiali z młodzieżą na temat zapobiegania handlowi ludźmi. Spotkania miały na celu zwiększenie świadomości wśród młodych ludzi na temat zagrożeń związanych z zagranicznymi wyjazdami. W szkołach (zajęcia łączone tematycznie: liczba spotkań profilaktycznych: 49; liczba uczestników spotkań profilaktycznych: 1363) powiatu żarskiego policjanci opowiadali uczestnikom jak postępować, aby nie

stać się ofiarą przestępstwa.

- W 2021 roku przeprowadzono kampanię informacyjno-edukacyjną dot. zapobiegania handlowi ludźmi poprzez umieszczenie komunikatów na stronie internetowej KPP Żary (30.07.2021r., 18.10.2021r.- 2 komunikaty, 19.10.2021), 20.10.2021-2 na stronie Facebook KPP Żary oraz poinformowano lokalne media.

- Bezdomność i żebractwo

Komenda Powiatowa Policji w Żarach prowadzi bieżącą współpracę z Urzędem Miasta i Miejskimi i Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej w zakresie wymiany informacji i ujawniania miejsc przebywania osób bezdomnych. Osoby bezdomne, które wsparcie otrzymać mogą:

- Bezpieczeństwo imprez masowych
- Ofiary przestępstw.

W okresie od 22.02.2021- 28.02.2021r. Komenda Powiatowa Policji w Żarach jak co roku włączyła się w przedsięwzięcie pn. „Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przystępstwem”. W zakresie tym podjęła poniższe przedsięwzięcia tj.;

- Nawiązano współpracę z Zespołem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Powiatu Żarskiego, Lubuskim Ruchem na Rzecz Kobiet i Rodziny ”Żar” w Żarach, Punktem Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Żarach, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Żarach, Ośrodkami Pomocy Społecznej w Lubsku, Jasieniu, Brodach, Tuplicach, Trzebielu i Łęknicy oraz Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarach;
- Utworzono telefoniczne punkty konsultacyjne dla ofiar przestępstw na terenie działania KPP Żary

Zespół ds. Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii Wydziału Prewencji KPP Żary wspólnie z funkcjonariuszem- psychologiem KWP w Gorzowie Wlkp. przeprowadził spotkanie z młodzieżą (1 placówka oświatowa) nt. „Zagrożenia dla młodzieży spowodowane izolacją pandemii, celem zapobiegania zachowaniom z intencją odebrania życia”.

Powiatowa Państwowa Straż Pożarna

Na obszarze Powiatu Żarskiego działają 2 Jednostki Ratowniczo-Gaśnicze PSP oraz 25 Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego w drodze porozumienia włączonych jest 18 jednostek OSP, natomiast poza KSRG pozostaje 7 jednostek OSP.

LP.	OSP w KSRG	OSP poza KSRG	JRG
1	Żary Kunice	Chocicz	Żary
2	Brody	Dąbrowa Łużycka	Lubsko
3	Jasień	Dębinka	
4	Zabłocie	Karsówka	
5	Lipinki Łużyckie	Niwica	
6	Górzyn	Marszów	
7	Stara Woda	Mirostowice Dolne	
8	Łęknica		
9	Lipna		
10	Piotrów		
11	Przewóz		
12	Trzebiel		
13	Żarki Wielkie		
14	Tuplice		
15	Lubanice		
16	Sieniawa Żarska		
17	Złotnik		
18	Bieniów		

Statystyka zdarzeń

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 roku na terenie Powiatu Żarskiego odnotowano:

1464 interwencji jednostek ochrony przeciwpożarowej w tym:

398 pożarów, co stanowi **27,2 %** ogółu zdarzeń

995 miejscowych zagrożeń, co stanowi **68 %** zdarzeń

71 alarmów fałszywych, co stanowi **4,8 %** zdarzeń,

przeciętnie w 2021 r. na każdą dobę przypadają **4,01** interwencji.

Rodzaj zdarzenia	2017 r. % zdarzeń	2018 r. % zdarzeń	2019 r. % zdarzeń	2020 r. % zdarzeń	2021 r. % zdarzeń	stosunek 2021 r. do 2020r.
Pożary co stanowi % ogółu zdarzeń	584 32,5%	792 50,1%	706 47,3 %	601 35,4 %	398 27,2%	-203
Miejscowe zagrożenia co stanowi % ogółu zdarzeń	1149 64,0%	702 44,8%	718 48,06%	1021 60,13%	995 68 %	-26
Alarmy fałszywe co stanowi % ogółu zdarzeń	63 3,5%	88 5,6%	70 4,64 %	76 4,47 %	71 4,8 %	-5

Ogółem zdarzeń co stanowi % ogółu zdarzeń	1796	1582	1494	1698	1464	-234
	100%	100%	100%	100%	100 %	

W 2021 r. nastąpił spadek ogólnej liczby interwencji o 13,78 % w porównaniu z rokiem 2020. Liczba pożarów zmniejszyła się o 33,77 %, liczba miejscowych zagrożeń zmniejszyła się o 2,5 %, liczba fałszywych alarmów zmalała o 6,5 %.

Interwencje wg rodzaju obiektu

Rodzaj obiektu	2017	2018	2019	2020	2021	Udział % w 2021 r.
Obiekty użyteczności publicznej	53	43	42	54	153	10,45
Obiekty mieszkalne	377	340	312	372	343	23,43
Obiekty produkcyjne	22	19	27	25	15	1,02
Obiekty magazynowe	15	5	2	8	9	0,61
Środki transportu	171	166	112	185	172	11,75
Lasy państwowe i prywatne	22	65	97	80	29	1,98
Uprawy rolnictwo	143	188	106	135	100	6,83
Inne obiekty	930	668	626	763	572	39,07
Alarmy fałszywe (bez rozdz. obiektu)	63	88	70	76	71	4,85
Razem	1796	1582	1494	1698	1464	100,0%

Straty materialne w zdarzeniach (szacunkowo)

Ogółem wielkość strat w zdarzeniach 2021 roku zamyka się kwotą **7 351 700 zł.** Straty w wyniku pożarów szacowane są na **3 764 100 zł,** straty w wyniku miejscowych zagrożeń to **3 587 600 zł.**

Uratowano mienie wartości wielokrotnie większej w wysokości **62 490 000 zł.** z tego przy pożarach **57 423 000 zł.** oraz przy miejscowych zagrożeniach **5 067 000 zł.**

Požary

W **2021** roku na terenie Powiatu Żarskiego zanotowano **398** pożar, co stanowi **27,2 %** wszystkich zdarzeń.

Ilość pożarów wg wielkości przedstawia się następująco:

- 388** pożary małe w ilości stanowiące **97,49%** wszystkich pożarów
- 8** pożary średnie w ilości stanowiące **2,01%** wszystkich pożarów
- 1** pożary duże w ilości stanowiące **0,25 %** wszystkich pożarów
- 1** pożary b. duże w ilości stanowiące **0,25%** wszystkich pożarów

Wielkość pożaru	2017	2018	2019	2020	2021
Mały	562	753	680	576	388
Średni	20	34	24	20	8
Duży	0	5	2	5	1
Bardzo duży	2	0	0	0	1
Razem	584	792	706	601	398

Miejscowe zagrożenia

W 2021 roku na terenie Powiatu Żarskiego zanotowano **995** miejscowych zagrożeń, co stanowi **68%** wszystkich zdarzeń.

Liczba miejscowych zagrożeń wg wielkości przedstawia się następująco:

zagrożenie małe – **139** co stanowi **13,97 %** wszystkich miejscowych zagrożeń
zagrożenie lokalne – **854** co stanowi **85,83 %** wszystkich miejscowych zagrożeń
zagrożenie średnie – **2** co stanowi **0,2%** wszystkich miejscowych zagrożeń
zagrożenie duże – brak
zagrożenie gigantyczne – brak

Wielkość	2017	2018	2019	2020	2021
Małe	176	108	106	110	139
Lokalne	973	591	612	910	854
Średnie	0	3	0	1	2
Duże	0	0	0	0	0
Gigantyczne	0	0	0	0	0
Razem	1149	702	718	1021	995

Liczba miejscowych zagrożeń wg rodzaju

Rodzaj / Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Silne wiatry	581	149	203	215	223
Przybór wody	19	4	3	3	31
Opady śniegu	2	1	7	0	0
Opady deszczu	66	19	19	9	15
Chemiczne	13	0	12	11	15
Ekologiczne	0	0	1	0	0
Budowlane	16	1	0	5	0
Infrastruktury komunalnej	3	3	3	2	5
W komunikacji drogowej	141	132	167	135	138
W komunikacji kolejowej	2	1	0	0	8
W komunikacji lotniczej	0	0	1	0	0
Na obszarach wodnych	5	5	9	4	3
Medyczne	26	36	40	308	21
Inne (nieokreślone)*	275	351	253	329	255
Razem	1149	702	718	1021	995

Wyposażenie w sprzęt do działań ratowniczo-gaśniczych na terenie powiatu żarskiego.

Liczba samochodów gaśniczych, specjalnych ratownictwa technicznego oraz innego sprzętu na terenie powiatu żarskiego.

Rodzaj sprzętu	Liczba
Pojazdy	100
Samochody	78
Samochody ratowniczo-gaśnicze	59
Samochody ratowniczo-gaśnicze z pompą	59
Samochody ratowniczo-gaśnicze - lekkie	17
Samochody ratowniczo-gaśnicze - średnie	37
Samochody ratowniczo-gaśnicze - ciężkie	4
Samochody ratowniczo-gaśnicze specjalne	1
Samochody ratowniczo-gaśnicze specjalne - lekkie	0
Samochody specjalne	19
Drabiny mechaniczne	1
Podnośniki hydrauliczne	3
Samochody ratownictwa technicznego	0
Samochody operacyjne	9
Samochody kwatermistrzowskie	4
Przyczepy (naczepy)	8
Przyczepy towarowe	1
Przyczepy rat. wodnego	1
Przyczepy do przewozu łodzi	4
Przyczepy do przewozu pontonu	1
Przyczepy z zespołem pompowym	1
Łodzie	6
Pontony	2

Narzędzia hydrauliczne	100
Rozpieracze ramieniowe	18
Nożyce hydrauliczne	19
Nożyco-rozpieracze	10
Cylindry rozpierające	7
Cylindry rozpierające teleskopowe	4
Mini-nożyce	3

Otwieracze do drzwi	7
Pompy hydrauliczne	28
Narzędzia pneumatyczne	26
Poduszki pneumatyczne niskiego podnoszenia	7
Poduszki pneumatyczne wysokiego podnoszenia	2

Czynności kontrolno-rozpoznawcze

Zasadniczym celem działalności kontrolno-rozpoznawczej prowadzonej przez Państwową Straż Pożarną jest ograniczenie możliwości powstawania i rozprzestrzeniania się pożarów oraz minimalizacja zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi, strat materialnych, a także rozpoznawanie miejscowych zagrożeń technicznych, chemicznych i ekologicznych.

Ustawowe zadania kontrolno-rozpoznawcze w swoim zakresie obejmują przede wszystkim nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych oraz prowadzeniem rozpoznawania możliwości powstania miejscowych zagrożeń. Zadania te realizowane są przez upoważnionych funkcjonariuszy KP PSP w Żarach.

W 2021 r. na terenie Powiatu Żarskiego przeprowadzono **85** kontroli, w wyniku których skontrolowano 126 obiektów:

Rodzaj przeprowadzonych kontroli:

- 33 kontrole związane z przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych i oceną możliwości podjęcia działań ratowniczo-gaśniczych przez jednostki ochrony ppoż. w różnych grupach obiektów (tzw. kontrole podstawowe),
- 44 kontrole związane były z odbiorami obiektów oddawanych do użytku,
- 8 kontrole sprawdzających, mających na celu ustalenie wykonania decyzji administracyjnych wydanych przez KP PSP w Żarach dotyczących spełnienia wymogów/wykonania obowiązków w zakresie przeciwpożarowym.

Liczba przeprowadzonych kontroli w poszczególnych grupach obiektów przedstawia się następująco:

- Obiektów użyteczności publicznej - 38
 - szkoły podstawowe i średnie - 3
 - domy towarowe i supermarkety - 9
 - widowiskowo-sportowych - 1
 - żłobki i przedszkola - 1
 - kościoły - 0
 - biblioteki - 1
 - inne (biblioteki, dyskoteki i lokale gastronomiczne, itp.) - 16
- Obiektów zamieszkania zbiorowego (hotele, motele, domy wczasowe, internaty, pomocy społecznej) - 1
- Budynki mieszkalne wielorodzinne - 1
- Obiekty wypoczynku dzieci i młodzieży - 5
- Obiekty zabytkowe - 0
- Lasy - 26

- Obiektów produkcyjnych i magazynowych - 62

W wyniku tych czynności stwierdzono łącznie **190** nieprawidłowości m.in. w zakresie:

- Urządzeń i instalacji przeciwpożarowych - 17
- Stanu dróg ewakuacyjnych, w tym oznakowania znakami bezpieczeństwa - 19
- Instalacji użytkowych - 17
- Ewakuacji ludzi, mogących spowodować zagrożenie życia - 1
- Zaopatrzenia wodnego - 14
- Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego i alarmowania - 10
- Wyposażenia w gaśnice - 4
- Dróg pożarowych - 9
- Innych nieprawidłowości - 99

Jak każdego roku, przed okresem wzmożonej palności kontrolowane były obszary leśne występujące na terenie powiatu żarskiego. Kontrolą łącznie objęto tereny

7 Nadleśnictw LP oraz Lasy Komunalne Gminy Brody.

Na terenie 2 gmin przeprowadzono kontrole sieci hydrantowych w zakresie dokonania oceny i stopnia wywiązywania się właścicieli, zarządców z ciążących na nich obowiązkach w zakresie zaopatrzenia wodnego do zewnętrznego gaszenia pożaru.

Dokonano czynności kontrolno-rozpoznawczych w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych, przygotowania obiektów do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych w odniesieniu do zakładów, podmiotów zajmujących się składowaniem, przerabianiem odpadów.

Prowadzono Analizę dokumentacji dot. operatów przeciwpożarowych związanych z przepisami Ustawy o Odpadach w celu zaopiniowania zastosowanych rozwiązań i zabezpieczeń na składowiskach/punktach selektywnej zbiórki odpadów. Łącznie przeprowadzono 12 analiz złożonej dokumentacji.

Współpraca z innymi podmiotami

Współpraca z administracją rządową, jednostkami samorządu terytorialnego oraz agencjami, organizacjami społecznymi i innymi jednostkami organizacyjnymi.

W ramach wspomnianej współpracy realizowano następujące przedsięwzięcia:

- występowano do urzędów w sprawie poprawy bezpieczeństwa pożarowego w odniesieniu do przebudowywanych sieci wodociągowych,
- podejmowano działania w zakresie wypracowywania wspólnego z PINB stanowiska przy pojawiających się problemach przy znaczących inwestycjach na terenie powiatu,
- analizowano operaty przeciwpożarowe dot. składowisk odpadów,

- udzielano licznych porad w zakresie stawianych wymagań dotyczących spełnienia warunków ochrony przeciwpożarowej w obiektach istniejących, rozbudowywanych, czy modernizowanych.

Działania prewencyjno-informacyjne:

- w okresie wakacyjnym przeprowadzono akcję „Bezpieczne Wakacje 2021” w odniesieniu do obiektów w których miał miejsce pobyt dzieci i młodzieży szkolnej,
- w ramach kampanii „Bezpieczne Ferie” we współpracy z innymi służbami z terenu Powiatu Żarskiego skontrolowano obiekty wypoczynku,
- przy odbiorach obiektów nowo wybudowanych dokonywano z udziałem zastępów JRG PSP praktycznych sprawdzeń w zakresie poprawności działania urządzeń przeciwpożarowych np. dokonywano praktycznych prób poboru wody do celów gaśniczych,
- na bieżąco w ramach współpracy pomiędzy komórkami organizacyjnymi KP PSP dokonywano wymiany informacji pozyskanych drogą prowadzonych czynności kontrolno-rozpoznawczych w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego obiektów i terenów ważnych z punktu widzenia operacyjnego na potrzeby prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych,
- przed okresem grzewczym, związanym z dogrzewaniem swoich mieszkań w którym ma miejsce nasilające się zagrożenie związane z użytkowaniem przewodów kominowych udzielano licznych informacji o zasadach bezpieczeństwa pożarowego - głównie nt. zagrożeń spowodowanych tlenkiem węgla, sposobie bezpiecznego użytkowania przewodów kominowych, instalacji gazowych, czasookresów usuwania zanieczyszczeń z przewodów dymowych, spalinowych itp. przy użyciu środków masowego przekazu.

Struktura zatrudnienia i poziom wykształcenia

Komenda Powiatowa PSP w Żarach ma przyznane następujące limity etatów:

- strażaków – **89**
- pracowników cywilnych - **3**

Zatrudnienie w KP PSP w Żarach - wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku wynosiło ogółem **85** strażaków, w tym **8** strażaków w służbie przygotowawczej (tj. 7 % ogółu pełniących służbę funkcjonariuszy PSP).

Struktura zatrudnienia na dzień 31.12.2021 r. w rozbiciu na korpusy przedstawia się następująco: oficerowie - 3 osoby, aspiranci - 12 osób, podoficerowie - 50 osób, szeregowcy po szkoleniu jednoetapowym – 6 osób.

Współpraca transgraniczna

Zadania z zakresu współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ochrony przed katastrofami oraz ratownictwa na terenie powiatu żarskiego realizowane są na podstawie umów państwowych i lokalnych porozumień międzynarodowych.

Głównymi partnerami współpracy transgranicznej Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żarach są:

- Powiat Görlitz - land Saksonia,
- Powiat Szprewa - Nysa - land Brandenburgia,
- Miasto Cottbus - land Brandenburgia.

Współpraca ta pozwala na wzajemną wymianę doświadczeń, planowanie i organizowanie wspólnych przedsięwzięć mających na celu współdziałanie w sytuacjach kryzysowych.

1.5 Edukacja

Powiat żarski realizuje zadania oświatowe wynikające w szczególności z postanowień:

- Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920 ze zm.),
- Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 ze zm.),
- Ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2021 r. poz. 1762),
- Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60 ze zm.),
- Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082),
- Ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2029)

Zakres zadań oświatowych Starostwa Powiatowego w Żarach, jak i ich realizacja związane są z całokształtem prac związanych z prowadzeniem publicznych szkół ponadpodstawowych, publicznych placówek oświatowo-wychowawczych i publicznych placówek kształcenia specjalnego na terenie powiatu. Zapewnia się powszechną dostępność i możliwości realizacji obowiązku nauki na administrowanym terenie. Oprócz tego zadaniem Starostwa Powiatowego jest ewidencja i przekazywanie dotacji dla odpowiednich placówek oświatowych niepublicznych z uprawnieniami szkoły publicznej działających na terenie powiatu.

Co roku ustala się szczegółowy plan budżetowy prowadzonych jednostek oświatowych oraz plan finansowy dotacji dla placówek niepublicznych na bieżący rok kalendarzowy. Starostwo Powiatowe nadzoruje w tym zakresie i wspomaga obsługę administracyjno-finansową tych jednostek. Przyjmuje i sprawdza ich jednostkowe sprawozdania finansowe i statystyczne, opracowuje sprawozdania zbiorcze dla organów kontroli finansowej: Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz Głównego Urzędu Statystycznego. Dane te są podstawą do określanej rokrocznie wielkości subwencji oświatowej na realizację zadań oświatowych powiatu. Zadaniem Starostwa Powiatowego jest również weryfikacja danych uwzględnionych przez ministerstwo do ustalenia kwoty subwencji oraz jej wyliczeń algorytmicznych. W zakresie organizacji pracy szkół i placówek oświatowych, Starostwo Powiatowe zatwierdza arkusze organizacyjne, które są podstawowym planem organizacyjnym tych placówek na bieżący rok szkolny. Ponadto stałym zadaniem oświatowym Starostwa Powiatowego jest bieżąca sprawozdawczość na temat zatrudnienia nauczycieli i wychowawców w szkołach i placówkach publicznych, organizacja odpowiednich procedur ich awansu zawodowego, dokształcania zawodowego oraz określenie odpowiednich regulaminów placowych.

Liczba szkół dla których organem prowadzącym jest Powiat Żarski w roku szkolnym 2020/2021

- szkoły podstawowe specjalne - 3
- szkoły ponadpodstawowe - 10

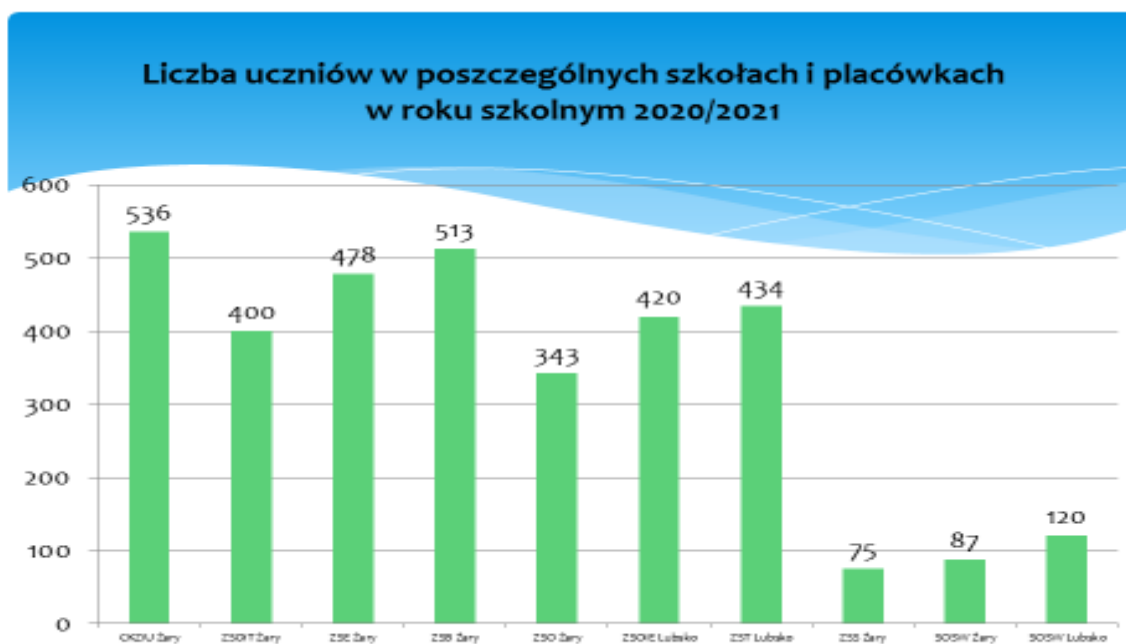
Liczba szkół ponadpodstawowych niepublicznych:

- szkoły ponadpodstawowe niepubliczne - 5

Uczniowie w szkołach:

- podstawowych specjalnych - 208
- branżowych I stopnia specjalnych – 47
- przysposabiająca do pracy - 29
- branżowych I stopnia - 557
- liceach ogólnokształcących - 600
- technikach - 2001
- liceach ogólnokształcących dla dorosłych - 43

Liczba uczniów w poszczególnych szkołach i placówkach w roku szkolnym 2020/2021

Wydatki w dziale „Oświata i wychowanie” stanowiły **48,5%** budżetu powiatu w 2020 r.

Powiat Żarski jest organem prowadzącym dla 11 szkół i placówek oświatowych.

Absolwenci szkół ponadpodstawowych i policealnych z roku szkolnego 2020/21 według typów szkół:

- Licea ogólnokształcące 135 osób

Licea ogólnokształcące dla dorosłych 41 osób

Technika 384 osób

2 Struktura szkolnictwa w Powiecie Żarskim

Tabela nr 27 Wykaz szkół i placówek prowadzonych przez Powiat Żarski

Nazwa i adres szkoły	Typ szkoły
<p align="center">ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I TECHNICZNYCH ul. Zielonogórska 23 68-200 Żary te./fax 068 374-25-75 www.zsoit.zary.internetdsl.pl sekretariat@zsoitzary.pl</p>	Technikum Nr 1
<p>Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego im. KEN w Żarach ul. Parkowa 9 68-200 Żary tel. 068 363-29-50 fax 068 363-29-54 www.ckziu.zary.pl sekretariat@ckziu.zary.pl</p>	Technikum Nr 2

<p align="center">ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH ul. Podwale 16, 68-200 Żary tel./fax 068 374-36-76, www.lo-zary.pl sekretariat@lo-zary.pl</p>	<p align="center">I Liceum Ogólnokształcące</p>
<p>ZESPÓŁ SZKÓŁ EKONOMICZNYCH ul. Długosza 23 68-200 Żary tel. 068 363-25-20 fax 068 374-23-67 www.zse.zary.pl sekretariat@zse-zary.pl</p>	<p align="center">Technikum Nr 3</p>
<p>SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO- WYCHOWAWCZY ul. Spokojna 3,5 68-200 Żary tel./fax 068 374-30-58 www.soswzary.pl sekretariat@soswzary.pl</p>	<p align="center">Szkoła Podstawowa Specjalna nr 2</p>
	<p align="center">Branżowa Szkoła Specjalna I Stopnia</p>
	<p align="center">Międzyszkolny Internat dla młodzieży szkół ponadpodstawowych „BURSA”</p>
<p>ZESPÓŁ SZKÓŁ BUDOWLANYCH ul. Górnośląska 2 68-200 Żary tel./fax 068 363-47-02 www.zsb.zary.pl sekretariat@zsb.zary.pl</p>	<p align="center">Technikum Nr 4</p>
	<p align="center">Branżowa Szkoła I Stopnia Nr 4</p>
<p>ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I EKONOMICZNYCH ul. Chopina 10 68-300 Lubsko tel. 068 457-39-35, fax 068 457-39-36 www.zsoie.lubsko.pl sekretariat@zsoie.lubsko.pl</p>	<p align="center">I Liceum Ogólnokształcące</p>
	<p align="center">Technikum Nr 1</p>
<p>ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH ul. Powstańców Wlkp. 2 68-300 Lubsko</p>	<p align="center">Technikum Nr 2</p>
	<p align="center">Branżowa Szkoła I Stopnia Nr 2</p>

tel. 068 372-03-20, fax 372-00-36 www.zst.lubsko.pl zst@zst.lubsko.pl	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych
SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO – WYCHOWAWCZY ul. Szkolna 4 68-300 Lubsko tel. 68 372 03 16, soswlubsko.edupage.ore sekretariat@soswlubsko.pl	Szkoła Podstawowa Specjalna
	Szkoła Przystosowująca do Pracy
ZESPÓŁ SZKÓŁ SPECJALNYCH im. Marii Grzegorzewskiej ul. Spokojna 2 68-200 Żary tel./fax 068 470-64-97 www.zss-zary.pl szkola@zss-zary.pl	Szkoła Podstawowa Specjalna
	Szkoła Przystosowująca do Pracy
ZESPÓŁ PORADNI PSYCHOLOGICZNO- PEDAGOGICZNYCH POWIATU ŻARSKIEGO ul. Wrocławska 5 68-200 Żary tel.068 479-43-83 www.pppzary.pl sekretariat@pppzary.pl ul. Pokoju 1 C 68-300 Lubsko Tel 068 459-77-33 fax. 068 459-77-34 lubsko@pppzary.pl	

Tabela nr 28. Pozostałe jednostki oświatowe dotowane przez Powiat Żarski

L.p.	Inne jednostki oświatowe	Nazwa Szkoły/Zespołu szkół
1.	Stowarzyszenie Zakład Doskonalenia Zawodowego w Zielonej Górze	- Branżowa Szkoła I Stopnia w Lubsku - Branżowa Szkoła I Stopnia w Żarach - Technikum w Lubsku
2.	Stowarzyszenie Oświatowe w Żarach	- Społeczne Liceum Ogólnokształcące w Żarach
4.	Stowarzyszenie „Wspólne Dzieła” w Żarach	- Katolickie Liceum Ogólnokształcące w Żarach

5.	Twoja Szkoła Spółka Z.O.O Tomasz Kubala ul. Legionów 57A, 86-300 Grudziądz	- Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Twoja Szkoła” w Żarach
6.	Sieć Szkół Policealnych Awangarda Sp. z o.o. ul. Świtezianki 14/33 91 – 496 Łódź	- Policealna Szkoła Awangarda w Żarach

W roku szkolnym 2020/2021 szkoły podlegające Powiatowi Żarskiemu przygotowały ofertę edukacyjną skierowaną do młodzieży obejmującą około 30 kierunków i 30 oddziały z łączną liczbą 690 miejsc oraz dorosłych 1 kierunek i 1 oddziały z łączną liczbą 43 miejsc.

Tabela nr 29. Oferta kształcenia młodzieży w roku szkolnym 2021/2022

L.p.	Typ szkoły	Liczba miejsc	Liczba oddziałów
1.	Liceum Ogólnokształcące	152	5
2.	Technikum	454	14
3.	Branżowa Szkoła I Stopnia	191	6
4.	Branżowa Szkoła Specjalna I Stopnia	47	2
5.	Szkoła Przystosabiająca do Pracy	34	2

W ujęciu wieloletnim obserwowane jest wśród uczniów zwiększenie zainteresowania kształceniem w technikach oraz branżowych szkołach I stopnia.

Kształcenie, wychowanie i opieka w szkołach ponadpodstawowych.

Powiat Żarski posiada zróżnicowaną ofertę dla uczniów szkół ponadpodstawowych: technika, licea ogólnokształcące, branżowa szkoła I stopnia, branżowa szkoła specjalna I stopnia, szkoła przystosabiająca do pracy.

Kształcenie, wychowanie i opieka w szkołach podstawowych specjalnych, branżowych szkołach specjalnych I stopnia, szkoły przystosabiające do pracy.

Placówki specjalne podejmują działania mające na celu przygotowanie dzieci i młodzieży do udziału w życiu społecznym, poprzez możliwie wszechstronny ich rozwój. W zależności od stopnia i rodzaju niepełnosprawności dzieci i młodzieży, umożliwiają zdobycie zawodu, pracę w zakresie samoobsługi czy podstawowej komunikacji. W przypadku każdego dziecka wyznacznikiem celów

pracy jest jego indywidualne tempo rozwoju oraz możliwości intelektualne i motoryczne.

Poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne

Na terenie powiatu funkcjonuje Zespół Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych Powiatu Żarskiego z oddziałem w Żarach i w Lubsku. Poradnie udzielają dzieciom i młodzieży pomoc psychologiczno-pedagogiczną, w tym logopedyczną, pomoc w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielają rodzicom i nauczycielom pomoc psychologiczno-pedagogiczną, związaną z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

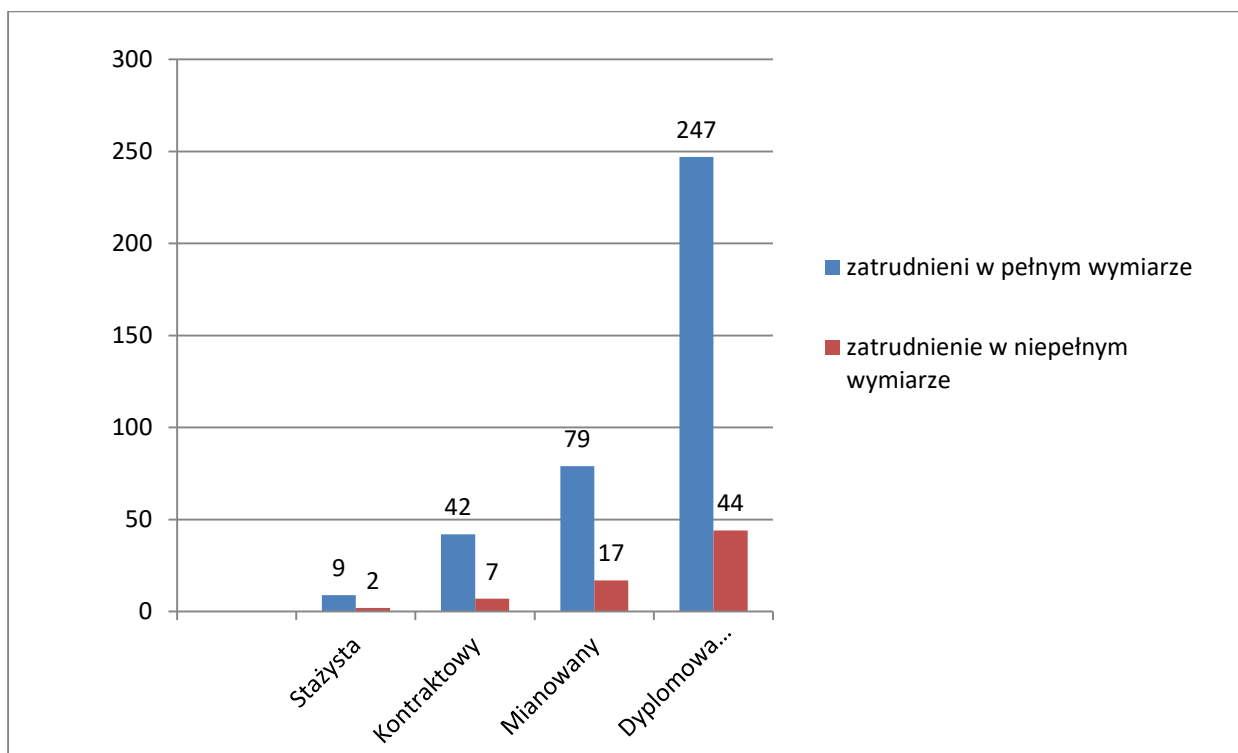
Kwota przeznaczona w roku 2020 na finansowanie szkół i placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Żarski, wyniosła **57 883 349,05 zł**.

Z czego 46 460 572,00 zł pochodziło z subwencji oświatowej, 9 435 583,56 zł ze środków własnych Powiatu, 1 305 472,17 zł z dotacji w ramach projektów z UE, 341 408,73 zł z dotacji z budżetu państwa, 17 550,00 zł, z dotacji w ramach porozumień z jst.

Struktura zatrudnienia pracownicy pedagogiczni i administracja 2020/2021

Liczba zatrudnionych nauczycieli

Kadra pedagogiczna w przeliczeniu na etaty wg stopnia awansu zawodowego

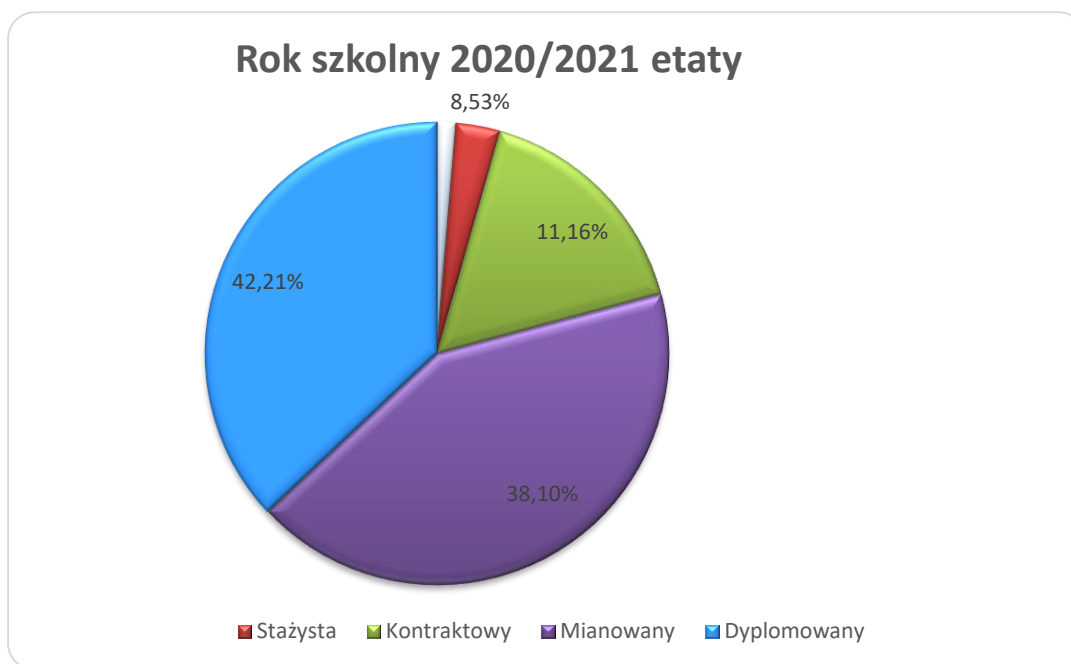

Tabela nr 30. Liczba pracowników pedagogicznych w roku szkolnym 2020/2021

Rok szkolny 2020/2021		
pracownicy pedagogiczni	liczba pracowników	441
	liczba etatów	693,57

2.3 Opieka społeczna i zdrowotna

Pomoc społeczna

Uchwałą Nr XXX/184/2021 Rady Powiatu Żarskiego z dnia 28.10.2021 r. została przyjęta Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żarskiego na lata 2021-2030.

Celem nadrzędnym Strategii jest stworzenie mieszkańcom Powiatu możliwości optymalizacji warunków życia i szansę na rozwój, poprzez ich aktywizację ze szczególnym uwzględnieniem osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cele główne Strategii to:

1. Usprawnienie systemu wsparcia rodzin z powiatu żarskiego.
2. Poprawa warunków i jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz osób w podeszłym wieku.
3. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy i ograniczenie poziomu uzależnień w powiecie żarskim.
4. Przeciwdziałanie bezrobociu i bezdomności poprzez aktywizowanie i społeczną readaptację osób zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy i/lub bezdomnością.

Strategia jest dokumentem spójnym z dokumentami strategicznymi i programowymi funkcjonującymi na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest dokumentem umożliwiającym ubieganie się o środki finansowe z zewnątrz.

Jednostki realizujące zadania pomocy społecznej: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Samorządy Gminne, Organizacje pozarządowe, Pracodawcy, Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Powiatu Żarskiego, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Zakłady Opieki Zdrowotnej, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkoły, Komenda Powiatowa Policji, Sąd, Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej.

Pomoc społeczna w Powiecie Żarskim polega w szczególności na:

1. utrzymaniu mieszkań chronionych, które powstały dla osób z niepełnosprawnościami,

2. realizowaniu przez PCPR programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
3. organizowaniu wycieczki letniej dla dzieci,
4. prężnych działaniach komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, klubu abstynenta,
5. funkcjonowaniu rodzinnego domu pomocy społecznej,
6. funkcjonowaniu Warsztatów Terapii Zajęciowej, Środowiskowego Domu Samopomocy, Punktu Interwencji Kryzysowej, Domu Samotnej Matki, Ośrodka Adopcyjnego,
7. funkcjonowaniu wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego,
8. udzielaniu przez PCPR porad specjalistycznych, w tym z zakresu pedagogiki traumy, poradnictwa rodzinnego, socjalnego, psychologicznego,
9. realizowaniu przez PCPR programu korekcyjno – edukacyjnego oraz terapeutycznego – psychologicznego dla osób stosujących przemoc domową,
10. zatrudnianiu w gminach asystentów rodziny,
11. przekazywaniu środków z PFRON na wsparcie osób z niepełnosprawnościami,
12. funkcjonowaniu Centrum Integracji Społecznej, noclegowni w Żarach i ogrzewalni w Lubsku,
13. realizowaniu przez OPS programów wychodzenia z bezdomności.

Liczba osób które skorzystały ze świadczeń z zakresu pomocy społecznej z podziałem na świadczenia w ramach zadań własnych i zadań zleconych:

Zadania własne: 214 osób

Zadania zlecone (500+): 233 osób

Liczba osób długotrwale korzystających ze świadczeń: 447 osób.

Główne przyczyny udzielania świadczeń były związane z umieszczeniem dziecka w rodzinie zastępczej oraz usamodzielnienie wychowanka.

Liczba miejsc:

w Domach Pomocy Społecznej: 215

Noclegowni: 20 miejsc w Żarach

Ogrzewalni: 20 miejsc w Lubsku

Akcja Humanitarna życie - placówka dla osób bezdomnych: 25 miejsc w Mirostowicach Górnych

Dom Samotnej Matki (ośrodek wsparcia): 30

Mieszkania chronione: 12 miejsc.

1. Domy pomocy społecznej

Na dzień 31 grudnia 2021 r. w Powiecie Żarskim funkcjonowały **2 domy pomocy społecznej** z liczbą miejsc statutowych 215, dla których organem prowadzącym jest Powiat. Starosta Żarski, a w jego imieniu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, sprawuje nadzór nad ich działalnością. Oba domy w Powiecie Żarskim posiadają wymagane standardy i zezwolenia pozwalające na ich prowadzenie. Każdy z domów ma określony typ w

zależności od schorzeń podopiecznych. Dom Pomocy Społecznej w Lubsku jest przeznaczony dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych. Dom Pomocy Społecznej w Miłowicach przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie z miejscami dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące funkcjonowania domów pomocy społecznej.

Dane dotyczące Domów Pomocy Społecznej.

Dom Pomocy Społecznej	Typ domu	Liczba miejsc statutowych	liczba osób przyjętych	Liczba zgonów	Liczba mieszkańców na koniec grudnia 2021	Koszt utrzymania
Lubsko	dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych	135	51	28	134	4.456,18
Miłowice	dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie z miejscami dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	80	1	0	80	4.684,00

Domy pomocy społecznej to jednostki, których zadaniem jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, opiekuńczych, edukacyjnych, społecznych i religijnych, przy uwzględnieniu wolności, intymności, godności i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Są to placówki, które zapewniają oprócz miejsca zamieszkania, wyżywienia i odzieży także usługi opiekuńcze, polegające na pielęgnacji i pomocy w podstawowych czynnościach życiowych oraz przy załatwianiu spraw osobistych. Domy świadczą również inne usługi wspomagające, polegające między innymi na prowadzeniu terapii zajęciowej, podnoszeniu sprawności fizycznej i zaspokajaniu potrzeb religijnych i kulturalnych jej mieszkańców. Do domów pomocy społecznej mogą być kierowane między innymi osoby, które z uwagi na wiek, sytuację zdrowotną, rodzinną, życiową, a także warunki mieszkaniowe czy materialne, kwalifikują się do korzystania z tej formy pomocy. Do domów pomocy społecznej kierowane są głównie osoby przewlekle chore, których stan zdrowia nie wymaga leczenia szpitalnego, natomiast uzasadnia potrzebę całodobowej opieki.

Do domów pomocy społecznej kieruje gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania osoby kierowanej. Gmina ponosi odpłatność za mieszkańca do pełnego kosztu miesięcznego utrzymania. Decyzję administracyjną o umieszczeniu danej osoby wydaje powiat na terenie którego znajduje się dom.

W ramach nadzoru nad domami pomocy społecznej w 2021 r. przeprowadzono 2 kontrole kompleksowe zakończone sporządzeniem protokołu. W ramach przeprowadzenia kontroli nie wydano zaleceń pokontrolnych.

W Domu Pomocy Społecznej w Lubsku w dalszym ciągu podejmowano działania mające na celu przeciwdziałanie i minimalizację wystąpienia zakażenia bądź rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 podjęto

następujące działania:

- stosowano rekomendacje i zalecenia wydane przez Wojewodę Lubuskiego oraz Inspekcję Sanitarną,
- zaopatrzone personel w środki ochrony osobistej (fartuchy, kombinezony, rękawice, maski), zakupiono lampy bakteriobójcze, zakupiono i zamontowano dodatkowe dozowniki na płyn do dezynfekcji,
- w ramach profilaktyki mieszkańcy wraz z personelem skorzystali z możliwości szczepień profilaktycznych.

Ponadto DPS w Lubsku otrzymał dodatkowe środki zewnętrzne:

1. **Grant „Społeczne remedium” – 517 164,48 zł.** Otrzymane środki z Unii Europejskiej zostały przeznaczone na:
 - a) dodatki dla pracowników bezpośrednio pracujących z mieszkańcami – 309 331,92 zł, (wynagrodzenia wraz z pochodnymi – składki ZUS, Fundusz Pracy)
 - b) testy na COVID-19 – 13 600,00 zł,
 - c) zakup środków ochrony osobistej – 194 232,56 zł.
2. **Grant z NFZ – 20 422,39 zł.** otrzymane środki zostały przeznaczone na:
 - a) dodatki dla pielęgniarek – 20 422,39 zł
3. **Dotacja celowa z Urzędu Wojewódzkiego – 101 622,02 zł, w tym wkład własny 20% - 20 325,00 zł**
 - a) dodatki dla wszystkich pracowników – 101 622,02 zł
4. **Fundusz Specjalny z Urzędu Wojewódzkiego – środki finansowe z Funduszu Przeciwdziałania COVID – 19 niezbędne do przygotowania i zabezpieczenia domów pomocy społecznej przed wzrostem zakażeń wywołanych wirusem SARS-CoV-2 – 85 483,00 zł,**
 - a) wynagrodzenia dla pracowników - 46 900,00 zł.
 - b) składki ZUS – 8 203,00 zł.
 - c) Fundusz Pracy – 1 100,00 zł.
 - d) zakup wyposażenia izolatek (6 szt. łóżek, 6 szt. stolików, 6 szt. szafek, zakup pościeli, zakup zmywarki – wyparzarki – 1 szt.) – 29 280,00 zł.

W Domu Pomocy Społecznej w Miłowicach przez cały czas były podejmowane działania związane ze wzmożonym nadzorem nad przestrzeganiem podstawowych zasad w celu przeciwdziałania i minimalizacji możliwości wystąpienia zakażenia bądź rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2. Mieszkańcy i pracownicy Domu zostali wyposażeni w środki ochrony osobistej, a z projektów dokupiony został sprzęt do dezynfekcji pomieszczeń. Została zmieniona organizacja pracy, która zapewniła ciągłość opieki nad mieszkankami. Ponadto, na bieżąco stosowano rekomendacje i zalecenia wydane przez Wojewodę Lubuskiego oraz Inspekcję Sanitarną. Mieszkanki i personel skorzystali z możliwości szczepień profilaktycznych.

Ponadto DPS w Miłowicach otrzymał dodatkowe środki zewnętrzne:

1. **Dotacja celowa z Urzędu Wojewódzkiego – 25.200 zł, w tym wkład własny 20% 6300,00 zł**

Wynagrodzenia dla 3 osób pracujących bezpośrednio z mieszkańcami –

31.500,00 zł

2. **Grant „Społeczne remedium” – 323.015,42 zł.** Otrzymane środki z Unii Europejskiej zostały przeznaczone na:

a) Dodatki finansowe dla pracowników pracujących bezpośrednio z mieszkańcami -**175.823,91 zł**

b) Zakup i przeprowadzenie testów genetycznych na obecność wirusa Covid-19
- **24.800,00 zł**

c) Zakup środków ochrony osobistej dla pracowników bezpośrednio pracujących z mieszkańcami DPS – **122.391,51zł**

3. **Grant „Zapewnienie bezpieczeństwa i opieki pacjentom oraz Bezpieczeństwa personelowi zakładów opiekuńczo-leczniczych, domów pomocy społecznej, zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych i hospicjów na czas Covid-19 ” – 7.381,86 zł.** Otrzymane środki z Unii Europejskiej zostały przeznaczone na:

a) Dodatek do wynagrodzenia pielęgniarki – **6.687,25 zł**

b) Środki ochrony osobistej pielęgniarki- **694,61 zł**

4. **Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 Urząd Wojewódzki** w całości

przeznaczony na dodatki finansowe dla wszystkich pracowników – **62.058,00 zł**

Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej

Uchwałą Nr XXIII/156/2021 Rady Powiatu Żarskiego z dnia 30 marca 2021 r. został przejęty do realizacji „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy zastępczej w Powiecie Żarskim na lata 2021-2023”. Głównym celem Programu jest podejmowanie wielokierunkowych, interdyscyplinarnych działań mających na celu wsparcie rodzin dysfunkcyjnych oraz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki ze strony rodziców biologicznych poprzez rozbudowany system pieczy zastępczej.

Cel główny jest realizowany poprzez cele szczegółowe, tj.:

- zapobieganie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej,
- rozwój rodzinnej pieczy zastępczej,
- wsparcie dla opiekunów zastępczych,
- wspierania procesu usamodzielnienia,
- rozwój wolontariatu,
- monitorowanie sytuacji rodzin zastępczych i wychowanków,
- współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny,
- powrót dziecka do rodziny biologicznej, a jak nie jest to możliwe to jego przysposobienie.

Zadania realizowane są przez: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Samorządy Gminne, Organizacje pozarządowe, Pracodawców, Zespół Poradni Psychologiczno- Pedagogicznych Powiatu

Żarskiego, Zakłady Opieki Zdrowotnej, Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkoły, Komendę Powiatową Policji, Sąd Rejonowy, Ośrodki Pomocy Społecznej, Punkt Interwencji Kryzysowej, Dom Samotnej Matki, placówki wsparcia dziennego.

W 2021 r. były prowadzone wielokierunkowe działania, min. takie jak:

- udzielano porad psychologicznych, socjalnych, terapeutycznych i pedagogicznych,
- organizowano „Szkolę dla rodziców”,
- utrzymywano stałą współpracę zespołów pracowników instytucji i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny,
- utrzymywano stałą współpracę z rodziną biologiczną dziecka,
- prowadzono kwalifikację dla kandydatów na rodziny zastępcze, organizowano szkolenia dla kandydatów,
- utworzono rodziny zastępcze zawodowe,
- organizowano szkolenia podwyższające umiejętności oraz kompetencje osób prowadzących pieczę zastępczą oraz koordynatorów,
- wypłacano świadczenia dla rodzin zastępczych zarówno obligatoryjne jak i fakultatywne,
- wypłacano wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych,
- organizowano Dzień Rodzicielstwa Zastępczego,
- udzielano pomocy finansowej i rzeczowej wychowankom pieczy zastępczej,
- organizowano spotkania dla wychowanków wchodzących w proces usamodzielnienia,
- rozpowszechniano informator dla wychowanków rozpoczynających proces usamodzielnienia,
- utrzymywano regularną współpracę PCPR z Sądem Rejonowym,
- zgłaszano dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do Ośrodka Adopcyjnego,
- wdrażano projekty w ramach EFS na rzecz wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz osób przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- umożliwiano za pośrednictwem PCPR kontakty rodziców biologicznych z dziećmi,
- współpracowano z asystentami rodziny dzieci umieszczonymi w pieczy,
- realizowano szkolenia dla rodzin adopcyjnych i kandydatów na rodziców zastępczych,
- zapewniano pomoc psychologiczną dla kobiet w ciąży, które sygnalizowały zamiar pozostawienia dziecka bezpośrednio po urodzeniu.

1. Instytucjonalna opieka zastępcza - placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Do zadań własnych powiatu w zakresie opieki nad rodziną i dzieckiem, należy między innymi zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej, w szczególności przez organizowanie

i prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

Całodobowy pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej powinien mieć charakter przejściowy, do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie adopcyjnej, po uregulowaniu. W realizacji powyższego zadania Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ściśle współpracuje z sądem, kuratorami, innymi powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ośrodkami pomocy społecznej, placówkami opiekuńczo – wychowawczymi oraz ośrodkiem adopcyjnym.

Skierowanie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo-wychowawczej na pobyt całodobowy może nastąpić po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej i odbywa się na podstawie pisemnego wniosku rodzica (opiekuna prawnego) małoletniego lub postanowienia sądu.

Do placówki opiekuńczo-wychowawczej na podstawie postanowienia Sądu kieruje powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, posiadający miejsce w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. nadzór nad działalnością placówek opiekuńczo – wychowawczych zgodnie z art. 186 pkt 3 należy do wojewody.

W 2021 r. na terenie Powiatu Żarskiego funkcjonowały **4 placówki opiekuńczo-wychowawcze**.

POWIATOWY DOM DZIECKA Nr 1 W ŻARACH

Typ placówki	socjalizacyjny
Liczba miejsc	14
Liczba umieszczonych dzieci	5
Liczba usamodzielnionych	1

Placówka spełnia standardy zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 292, poz. 1720). Od 18 grudnia 2020 r. placówka posiada wpis do Rejestru Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, który zezwala powiatowi żarskiemu na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego dla 14 wychowanków na czas nieokreślony.

POWIATOWY DOM DZIECKA Nr 2 W ŻARACH

Typ placówki	socjalizacyjny
Liczba miejsc	14
Liczba umieszczonych dzieci	7
Liczba usamodzielnionych	2

Placówka spełnia standardy zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 292, poz. 1720). Od 21 grudnia 2020 r. placówka posiada wpis do Rejestru Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, który zezwala powiatowi żarskiemu na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego dla 14 wychowanków na czas nieokreślony.

POWIATOWY DOM DZIECKA Nr 3 W LUBSKU

Typ placówki	socjalizacyjny
Liczba miejsc	26
Liczba przyjętych dzieci	6
Liczba usamodzielnionych	1

Placówka spełnia standardy zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 292, poz. 1720). Od 18 grudnia 2020 r. placówka posiada wpis do Rejestru Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, który zezwala powiatowi żarskiemu na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego dla 14 wychowanków na czas nieokreślony.

POWIATOWY DOM DZIECKA Nr 4 W LUBSKU

Typ placówki	socjalizacyjny
Liczba miejsc	14
Liczba umieszczonych dzieci	6
Liczba	2

Placówka spełnia standardy zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 292, poz. 1720). Od 21 grudnia 2020 r. placówka posiada wpis do Rejestru Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, który zezwala powiatowi żarskiemu na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego dla 14 wychowanków na czas nieokreślony.

Średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce w 2021 r. (obliczone na podstawie kwoty rocznych wydatków przeznaczonych na działalność tej placówki, wynikających z utrzymania dzieci z poprzedniego roku kalendarzowego, z wyłączeniem wydatków inwestycyjnych, powiększonych o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy), przedstawione są w poniższej tabeli:

l.p.	placówka opiekuńczo-wychowawcza	liczba miejsc	liczba dzieci umieszczonych w 2021 r.	koszty utrzymania w zł
1.	Powiatowy Dom Dziecka Nr 1 w Żarach	14	5	4404,79
2.	Powiatowy Dom Dziecka Nr 2 w Żarach	14	7	4917,06
3.	Powiatowy Dom Dziecka Nr 3 w Lubsku	14	6	4586,18
4.	Powiatowy Dom Dziecka Nr 4 w Lubsku	14	6	4917,06

W ramach nadzoru nad placówkami przeprowadzono 4 wizyty doraźne oraz 4 kontrole kompleksowe, z których zostały sporządzone protokoły. Podczas przeprowadzenia kontroli nie wydano zaleceń pokontrolnych.

Od 01.12.2020 r. funkcjonuje Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Powiatu Żarskiego. Funkcję dyrektora pełni pani Agata Salamońska.

Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Powiatu Żarskiego jest jednostką organizacyjną prowadzoną w formie jednostki budżetowej Powiatu Żarskiego działającą w szczególności na podstawie następujących przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 447),

2. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 305 ze zm.),
3. ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 528 ze zm.),
4. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 292, poz.1720),

Centrum jest jednostką organizacyjną w formie jednostki budżetowej Powiatu Żarskiego utworzoną w celu zapewnienia pełnej, wspólnej obsługi ekonomiczno- administracyjnej i organizacyjnej następujących placówek opiekuńczo- wychowawczych:

- 1) Powiatowego Domu Dziecka Nr 1 w Żarach,
- 2) Powiatowego Domu Dziecka Nr 2 w Żarach,
- 3) Powiatowego Domu Dziecka Nr 3 w Lubsku,
- 4) Powiatowego Domu Dziecka Nr 4 w Lubsku.

Siedziba Centrum znajduje się: 68-200 Żary ul. Aleja Jana Pawła II 5.

Polityka prorodzinna

Uchwałą Nr XX/110/2016 Rady Powiatu Żarskiego z dnia 30 sierpnia 2016 r. został przyjęty do realizacji Program Aktywności Lokalnej na lata 2016-2021. Celem głównym Programu jest aktywizowanie i integracja lokalnej społeczności ze szczególnym uwzględnieniem środowiska osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cele szczegółowe Programu dotyczą aktywizacji zawodowej, społecznej, edukacyjnej i zdrowotnej, inicjowanie działań środowiskowych opartych na współpracy lokalnych instytucji, poprawa funkcjonowania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, integracja społeczna, promocja działań prospołecznych, zmniejszenie obszaru wykluczenia społecznego.

Uchwałą Nr XXXVI/217/2018 Rady Powiatu Żarskiego z dnia 6 marca 2018 r. został przyjęty do realizacji „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2023”.

Głównym celem Programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej w powiecie żarskim. Cel ten osiąga się poprzez realizację celów szczegółowych tj. podejmowanie skutecznych działań profilaktycznych i edukacyjnych przez gminy i powiat, stworzenie zintegrowanego systemu w zakresie współpracy instytucji pomocowych, organizacji pozarządowych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rozbudowa zintegrowanego systemu wsparcia dla

ofiar przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc w rodzinie.

Jednostki realizujące zadanie: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Samorządy Gminne, Organizacje pozarządowe, Zespół Poradni Psychologiczno- Pedagogicznych Powiatu Żarskiego, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkoły, Komenda Powiatowa Policji, Sąd, Ośrodki Pomocy Społecznej, Poradnie Zdrowia Psychicznego, Ośrodek Terapeutyczny „Profil”, Punkt Interwencji Kryzysowej, Dom Samotnej Matki, placówki wsparcia dziennego. PCPR realizował projekt unijny „Aktywna integracja szansą na aktywne życie”. Uczestnicy projektu mieli możliwość wzięcia udziału w działaniach środowiskowych aktywizujących i integrujących społeczność lokalną poprzez zorganizowanie ogniska, zabawy Mikołajkowej, Zabawy Andrzejkowej, Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Ponadto, były zorganizowane grupy wsparcia, szkolenia, warsztaty edukacyjne, wyjazdy studyjne, wyjazdy warsztatowo-edukacyjne, treningi umiejętności społecznych. Odbywały się również spotkania indywidualne z psychologiem.

W ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie:

1. Podejmowano działania edukacyjne zmierzające do rozpowszechniania w środowisku lokalnym wiedzy dotyczącej problematyki związanej z przemocą w rodzinie polegające na:
 - a) umieszczaniu informacji w lokalnych mediach, mediach społecznościowych oraz stronie internetowej na temat zjawiska przemocy,
 - b) rozpowszechniano informator na temat instytucji, placówek służb działających w sferze pomocy społecznej, wsparcia rodziny i rehabilitacji osób niepełnosprawnych funkcjonujących na terenie powiatu żarskiego zawierającego informacje na temat zjawiska przemocy w rodzinie, realizacji programu korekcyjno – edukacyjnego oraz bazy instytucji i telefonów pod którymi można uzyskać pomoc,
 - c) partnerstwie w organizacji Tygodnia dla Osób Pokrzywdzonych Przepęstwem.
2. Realizowano programy profilaktyczne w szkołach w zakresie zjawiska przemocy i rozwiązywania konfliktów.
3. Opracowano i realizowano programy służące działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
4. Organizowano spotkania przedstawicieli poszczególnych instytucji w celu omówienia aktualnych przepisów prawnych i planowanych działań w zakresie pomocy ofiarom przemocy.
5. Organizowano szkolenia dla kadry pomocy społecznej. Podnoszono kompetencje i kwalifikacje osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Prowadzono działania zmierzające do poprawy wzajemnej komunikacji pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze przemocy, poprzez sprawną wymianę informacji.
7. Informowano środowisko społeczne poprzez lokalne media o programach pomocowych

poprzez umieszczanie na stronie internetowej i w mediach społecznościowych PCPR oraz szkół ponadgimnazjalnych informacji o programie korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, szkoleniu dla kandydatów na pełnienie funkcji rodziny zastępczej, propagowano informację o aplikacji mobilnej Twój Parasol, która jest narzędziem umożliwiającym uzyskanie wsparcia i niezbędnych informacji osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

8. Zapewniano dostęp do oddziaływań terapeutycznych i warsztatów edukacyjnych dla osób doświadczających przemocy.
9. Zapewniano miejsca w Domu Samotnej Matki dla kobiet doznających przemocy.
10. Zwiększono działania zmierzające do poprawy warunków lokalowych w instytucjach pomocowych zapewniających poczucie intymności osobom doznającym przemocy.
11. Realizowano program korekcyjno – edukacyjny i psychologiczno – terapeutyczny dla osób stosujących przemoc.
12. Zapewniono dostęp do specjalistycznego poradnictwa dla osób stosujących przemoc poprzez udzielanie pomocy przez specjalistów pracujących w PCPR oraz w poszczególnych Gminach oraz w Punkcie Interwencji kryzysowej.
13. Prowadzono monitoring w środowisku lokalnym osób biorących udział w programie korekcyjno – edukacyjnym

Wspieranie osób niepełnosprawnych

Uchwałą Nr XIII/149/2021 Rady Powiatu Żarskiego z dnia 30.03.2021 r. przyjęty został „Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Żarskim na lata 2021-2026”. Nadrzędnym celem Programu jest wspieranie wszelkich działań wyrównujących szanse życiowe niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Żarskiego oraz ich integracja ze środowiskiem lokalnym. W ramach celu nadrzędnego wykazuje się cele szczegółowe, tj. podniesienie kwalifikacji zawodowych oraz zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy, zwiększenie aktywności społecznej, likwidacji barier funkcjonalnych. Rozwijanie różnych form wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, wyrównywanie szans w życiu społecznym oraz zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Jednostki realizujące zadania: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Samorządy Gminne, Organizacje pozarządowe, Pracodawcy, Zespół Poradni Psychologiczno- Pedagogicznych Powiatu Żarskiego, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Zakłady Opieki Zdrowotnej, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkoły, Komenda Powiatowa Policji, Ośrodki Pomocy Społecznej.

Zadania Programu są realizowane na bieżąco przez podmioty do tego wyznaczone i polegają na :

- prowadzeniu przez Urząd Pracy doradztwa zawodowego,

- wspieranie przez PUP pracodawców tworzących miejsca pracy dla osób z niepełnosprawnościami,
- wspieranie przez PCPR inicjatyw podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych,
- dofinansowywanie przez PCPR udział w turnusach rehabilitacyjnych oraz zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- dofinansowanie przez PCPR do likwidacji barier w miejscu zamieszkania oraz w środowisku lokalnym.
- funkcjonowanie SDS, WTZ, Dziennego Domu Senior +, wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, świetlicy terapeutycznej,
- realizacja Programu „Za życiem” oraz wczesne wspomaganie rozwoju dziecka,
- realizacja przez PCPR programów celowych finansowanych ze środków PFRON (np. Aktywny Samorząd) oraz stałe pozyskiwanie środków unijnych na projekty skierowane do osób z niepełnosprawnościami,
- dostosowanie stron internetowych do osób niepełnosprawnych,
- wydawanie i dystrybucja informatora prezentującego ofertę PCPR.

WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Na terenie Powiatu Żarskiego funkcjonują dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej – w Żarach i w Lubsku. Głównym celem działalności warsztatów jest aktywne wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, stwarzanie osobom niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Realizacji powyższych celów służy stosowanie technik terapii zajęciowej zmierzających do usamodzielnienia uczestników, poprzez wyposażenie ich w umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, a także rozwijania psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Żarach działa na podstawie umowy zawartej w dniu 15.04.2021 r. pomiędzy Powiatem Żarskim a Gminą Żary o statusie Miejskim - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach przeznaczony jest dla 30 osób.
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Lubsku działa na podstawie umowy zawartej w dniu 13.03.2007 r. pomiędzy Powiatem Żarskim a Parafią Rzymsko- Katolicką pw. NNMP w Lubsku przeznaczony jest dla 25 osób.

Działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej finansowana jest w 90% ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, 10% kosztów działalności warsztatu pokrywa Powiat.

W 2021 roku środki PFRON dla WTZ wyniosły: 1.193.280 zł, środki Powiatu 132.587 zł. Przyznana kwota nie została w pełni wydatkowana, gdyż WTZ w Żarach w dniu 31 grudnia 2021 r. dokonał zwrotu środków w wysokości: 7,21 zł.

Od 01.01.2021 r. do 31.12.2021 r. zajęcia odbywały się zgodnie z przygotowanymi procedurami z zachowaniem reżimu sanitarnego razem z wydanymi rekomendacjami.

1.13 Promocja i współpraca z zagranicą

W działania promocyjne i współpracy służącą rozwojowi od lat mocno zaangażowany jest Powiat Żarski. Powiat Żarski jako pierwszy z powiatów na granicy polsko niemieckiej podpisał w 2000 r. umowę o współpracy z Powiatem Dolnośląsko-Górnołużyckim (Saksonia) – obecnie po zmianach administracyjnych jest to Powiat Görlitz oraz w 2011 r. z Powiatem Sprewa-Nysa. Główne projekty realizowane w ramach współpracy to min.:

- „Przygoda z Nysą” – wieloetapowy, wzorcowy projekt zagospodarowania turystycznego Nysy, realizowany przez powiat żarski w partnerstwie z powiatem Görlitz oraz gminą Zgorzelec, gminami powiatu zgorzeleckiego i powiatem zgorzeleckim,

- „Praca i nauka ponad granicami” – datujący się od pierwszej połowy lat 90 projekt rewitalizacji Parku Mużakowskiego, realizowany w polsko - niemieckich grupach bezrobotnej młodzieży, zdobywającej w ten sposób zawód, doświadczenie zawodowe i znajomość języka sąsiadów,

- „Geopark Łuk Mużakowa” – wspólne działania promocyjne, które doprowadziły do włączenia w 2011 roku Parku Mużakowskiego do *Global Geoparks Network* - elitarnej światowej organizacji zrzeszającej unikatowe tereny i formacje geologiczne,

- „Strażak bez granic wobec współczesnych zagrożeń na pograniczu polsko-niemieckim” - projekt realizowany przez powiat żarski i powiat Görlitz z udziałem finansowym gmin powiatu żarskiego.

Od szeregu lat gminy naszego powiatu współpracują z miastami partnerskimi z zagranicy.

Na podstawie podpisanego porozumienia współpracy z dnia 29.02.2012 r. Gmina Żary współpracuje z Gminą Gablenz. Zorganizowano dwie wspólne imprezy:

- Polsko-niemieckie zawody sportowe o Puchar Wójta Gminy Żary - czerwiec 2012
- Polsko-niemiecki jarmark żniwny na pograniczu polsko-niemieckim - Siodło - sierpień 2012.

Gmina Lipinki Łużyckie współpracuje z Gminą Friedrichshain w Niemczech na podstawie podpisanej umowy z dnia 26.05.1999 r.

Geopark UNESCO Łuk Mużakowa – wspólne dziedzictwo na niemiecko- polskim pograniczu (Projekt 2017-2020)

Gmina Łęknica współpracuje z Miastem Bad Muskau w Niemczech oraz miastem Hejnice w Czechach. Wspólne imprezy odbywają się corocznie:

- Geopark UNESCO Łuk Mużakowa – wspólne dziedzictwo na niemiecko- polskim pograniczu (Projekt 2017-2020)
- Święto Parku Mużakowskiego

- Koncerty Noworoczne
- Noc Sylwestrowa w Parku Księcia Pücklera
- Dzień Geotopu – Geopark Łuk Mużakowa
- Polska Wiosna
- Festiwal Światła w Parku Mużkowskim
- Polsko-Niemiecki Wolontariat Młodzieżowy – OKSiR Łęknica, Turmvilla e.V.
- Program Specjalny „Park Mużakowski Praca i Nauka ponad Granicami” (realizowany od 15 lat)
- Dni Hejnic

Gmina Trzebiel na podstawie umowy o współpracy z dnia 25.11.1999r. współpracuje z Gminą partnerską Neiße-Malxetal (Niemcy). Organizowano imprezy i różne przedsięwzięcia w zakresie:

- wymiany dzieci i młodzieży,
- kultury,
- sportu,
- straży pożarnych,
- inne wspólne inicjatywy.

Ponadto na podstawie umowy o współpracy z dnia 06.10.2007 r., Gmina Trzebiel współpracuje z Gminą partnerską Lázně Libverda (Czechy). Samorzády partnerskie współpracowały ze sobą w zakresie:

- zadań straży pożarnych,
- kultury,
- edukacji,
- sportu,
- innych wspólnych inicjatyw.

W ramach tych umów drużyny Ochotniczych Straży Pożarnych z każdej z gmin uczestniczą w zawodach pożarniczych, organizowanych na terenie gmin partnerskich. Przedstawiciele gmin spotykają się podczas organizowanych imprez, festynów.

W międzynarodowych turniejach piłkarskich biorą udział kluby piłkarskie z gminy Trzebiel i Neiße-Malxetal. W ramach współpracy organizowany jest co roku Festyn Integracyjny Polsko-Niemieckie Święto Mostu. Partnerem jest gmina Neiße-Malxetal. Festyn odbywa się naprzemiennie w miesiącu wrześniu w Siedlec oraz w Zelz.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Jasieniu współpracuje z Döbern – impreza cykliczna - „Dni Jasienia”. Ponadto Gmina Jasień jako partner współpracowała z miastem Forst – „Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Brody – Lubsko – Jasień”.

Gmina Lubsko współpracuje z miastem Forst oraz Vlotho (Republika Federalna Niemiec), na podstawie Umowy o współpracy i partnerstwie pomiędzy gminami Lubsko, Brody i Forst z dnia 04.03.2000 r. oraz Porozumieniem o współpracy między Gminą Lubsko, a miastem Vlotho z dnia 25.04.1992 r.

Ponadto Gmina współpracuje z Ukrainą w ramach Umowy o współpracy partnerskiej pomiędzy Gminą Lubsko

a miastem Pawłograd z dnia 23.05.2008 r.

Najważniejsze imprezy zorganizowane przez miasta partnerskie to:

- Dni Lubska
- Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej i Organowej
- Gala Sportu
- Maraton "Lubsko biega"
- Lubskie Prezentacje Wokalne Dzieci i Młodzieży Specjalnej Troski

Gmina Tuplice współpracuje z miastem Döbern na podstawie umowy podpisanej w 2003 r. Rokrocznie odbywają się imprezy kulturalne, w których uczestniczą zaproszeni mieszkańcy miasta Döbern oraz gminy Tuplice.

Gmina Przewóz posiada podpisane porozumienia z Gminą Krauschwitz z dnia 30.04.2004 r. oraz z miastem Rothenburg z dnia 23.11.2009 r.

Wspólnie, corocznie, organizowane są następujące imprezy:

- Międzynarodowy Festyn Wiosenny, organizowany wspólnie z Gminą Krauschwitz, rozpoczyna obchody niemieckiego święta - Hexe Tag - Spalenie Czarownicy symbolizuje pożegnanie zimy. Festyn trwa od 30 kwietnia do 3 maja.
- Międzynarodowe zawody sportowo-pożarnicze w Przewozie, organizowane są corocznie od 1995 roku w miesiącu maju. Uczestniczą w nich ochotnicze Straże Pożarne z terenu Gminy Przewóz oraz z Niemiec: jednostka z Krauschwitz oraz Lodenau (Rothenburg).
- Festyn Baltazara to reaktywacja festynu odbywającego się w Niemczech do połowy lat trzydziestych dwudziestego stulecia. Jest to impreza jednodniowa, międzynarodowa, organizowana wspólnie z Gminą Krauschwitz, zaproszeni są goście z Niemiec.
- Międzynarodowy Dzień Dziecka, organizowany wspólnie z Gminą Krauschwitz. Zawody sportowe dla dzieci z przedszkoli i szkół podstawowych z terenu Gmin Przewóz i Krauschwitz
- Międzynarodowe Święto Plonów - Dożynki organizowane razem z Gminą Krauschwitz (z miastem Rothenburg w 2010 r.). Na spotkaniu wystawiane są wieńce, występują również zespoły śpiewacze. Na placu odbywają się zawody "Turniej Gmin", w którym udział biorą przedstawiciele wsi z gmin Przewóz, Krauschwitz.

Gmina Brody współpracuje z miastem Forst na podstawie umowy podpisanej w 2000 r.

Wspólnie zrealizowano projekty:

„Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Brody – Lubsko - Jasień” rozpoczęta w 2008, zakończona 2013 r.

Ponadto w partnerstwie z miastem Forst Gmina Brody zorganizowała kilka imprez: Dzień Pokoju – cyklicznie 01.09, Biesiadę w Brodach – 2012 r., Obóz młodzieżowy w Forst – cyklicznie, Seminarium Parkowe cyklicznie od 2009 r. Natomiast jako partner współorganizowała z Forst kolejne przedsięwzięcia:

1. Projekt: Śródmiejski most przez Nysę w obszarze „Mostu Długiego“ (Forst-Zasieki)
2. Ekologiczny rozwój wyspy w Ogrodzie Różanym
3. Projekt po stronie niemieckiej - Ekologiczny rozwój tamy- i wyspy Reisingwehrinsel w Forst (Lausitz)
4. Dalszy rozwój Wschodniemieckiego Ogrodu Różanego w ramach Europejskiego Związku Parków Łużyckich "od hrabiego Brühla do księcia Pücklera".
5. Zachować i rozwijać – różany most hrabiego Brühla.

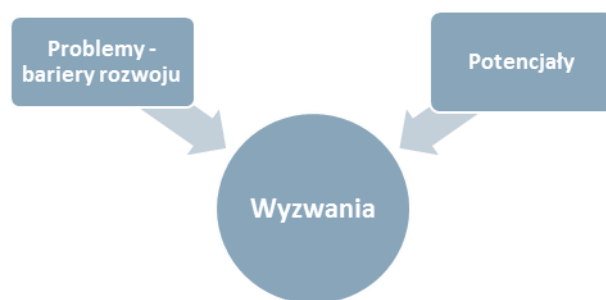
WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNO- POWIATU ŻARSKIEGO GOSPODARCZEJ

Diagnoza społeczno-gospodarcza powiatu żarskiego została opracowana, jako osobny dokument stanowiąc podstawę do aktualizacji dotychczas obowiązującej strategii rozwoju powiatu. Obejmuje obszerną diagnozę stanu powiatu w czterech sferach tj.: społecznej, gospodarczej, przestrzennej i zarządzania rozwojem powiatu. Zebrane dane posłużyły przede wszystkim wyznaczeniu mocnych i słabych stron powiatu żarskiego oraz szans i zagrożeń w postaci analizy SWOT.

Główne wnioski z diagnozy mają za zadanie wskazać potencjały i problemy stanowiące bariery rozwojowe w powiecie. Najistotniejsze wyzwania rozwojowe sformułowane w strategii przyjętej w roku 2013, jak: zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy, sprawne zarządzanie rozwojem - wciąż pozostają aktualne. Jednak w ciągu ostatnich kilku lat zaistniały także nowe uwarunkowania, m.in.: niekorzystne trendy demograficzne, migracja młodych, starzenie się społeczeństwa, działanie samorządu w okresie pandemii COVID-19, działania związane z ASF, konieczność zwrócenia większej uwagi na postępujące zmiany klimatyczne i gospodarkę odpadami, wprowadzanie „zielonej gospodarki” oraz zwiększenie aktywizacji mieszkańców do włączenia się w budowanie wspólnoty powiatowej.

Wyzwania rozwojowe powiatu żarskiego zostały przedstawione w czterech obszarach: sfera społeczna, sfera gospodarcza, sfera przestrzenna oraz sfera zarządzania rozwojem powiatu.

Rysunek 1. Model formułowania wyzwań stojących przed Powiatem Żarskim w kontekście prac nad Strategią Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Żarskiego na lata 2021- 2030

Sfera społeczna

Liczba ludności powiatu żarskiego w 2020 r. wynosiła niewiele ponad 95 tys. Osób. Analiza zmian struktury populacji wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa, wyrażający się m.in. rosnącym udziałem ludności w wieku nieprodukcyjnym w populacji ogółem, przy spadku udziału ludności w wieku produkcyjnym. Niezmiernie istotnym wyzwaniem dla powiatu jest skoncentrowanie się na efektywniejszym wdrażaniu polityki młodzieżowej, polityk wobec osób w wieku produkcyjnym oraz polityki senioralnej. Pesymistyczna prognoza demograficzna powiatu – starzenie się wspólnoty powiatowej – nie różni się istotnie od wojewódzkich i ogólnokrajowych procesów demograficznych i powinna skłaniać władze wojewódzkie i krajowe do aktywnej polityki imigracyjnej, a władze powiatowe do zwiększenia atrakcyjności powiatu dla mieszkańców z innych części naszego województwa do osiedlania się i imigrantów. Ujemne trendy demograficzne które są przyczyną znacznego spadku liczby ludności w powiecie, stwarzają ryzyko nadmiernego obciążenia samorządu osobami w wieku poprodukcyjnym. Znaczny udział takich osób w populacji może decydować o zmianie dominujących priorytetów w rozwoju powiatu.

Podstawowym problemem, z którym powiat musi sobie poradzić jest deficyt specjalistycznej kadry medycznej. Najgorsza sytuacja jest w grupie specjalistów z zakresu chorób wewnętrznych i medycyny ratunkowej, brak chętnych do dyżurowania na SOR. Szczególne jest to widoczne i odczuwalne w czasie sytuacji kryzysowej walki z pandemią Covid-19

Charakterystyczną cechą powiatu i jego silną stroną w kontekście zmian cywilizacyjnych XXI. wieku jest zróżnicowana tożsamość kulturowa, wynikająca z osiedlenia się tutaj po II. wojnie światowej ludzi o różnym pochodzeniu. Dużym atutem powiatu są cykliczne imprezy kulturalne, przyciągające widownię z całego województwa i z terenów przygranicznych Niemiec. Powiat żarski jest jednym z największych w Województwie Lubuskim należy do obszarów bogatych w zabytki, dlatego istnieje potrzeba ich stałego wsparcia oraz większego inwestowania w infrastrukturę kulturalną. Ponadto należałoby się skoncentrować na popularyzacji dziedzictwa kulturowego i efektywniejszym wykorzystaniu go w ramach rozwoju turystyki kulturowej.

Sportowcy z powiatu żarskiego osiągają bardzo dobre wyniki na mistrzostwach wojewódzkich i w ramach rywalizacji międzyszkolnej organizowanej pod patronatem SZS, w szczególności w takich dyscyplinach sportowych jak piłka nożna, koszykówka, zapasy, LA, unihokej, piłka siatkowa czy sporty walki. Ważną rolę dla sportu w powiecie żarskim odgrywają Ośrodki Sportu i Rekreacji w gminach, kluby sportowe działające w miastach i LZS na terenach wiejskich, stowarzyszenia i koordynatorzy sportu szkolnego. Wśród działań na przyszłość należy wymienić ciągły rozwój infrastruktury sportowej w miastach i na terenach wiejskich, sprzyjający jednocześnie rozwojowi rekreacji sportowej wśród mieszkańców całego powiatu żarskiego.

W odniesieniu do polityki społecznej – powiat żarski cechuje jeden z najwyższych wskaźników osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Pomimo dobrej sytuacji ekonomicznej części mieszkańców powiatu, zwiększył się – podobnie jak w województwie lubuskim i całym kraju - zasięg ubóstwa ekonomicznego wśród gospodarstw domowych, mieszkańców terenów wiejskich. Poprawiła się jednak

subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych na terenie powiatu żarskiego. Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców powiatu jest zasadniczym wyzwaniem na następne lata.

Na terenie powiatu występują białe plamy w zakresie infrastruktury społecznej. Braki te świadczą o niedopasowaniu oferty usług do potrzeb społecznych i uwarunkowań. Co prawda rozwinęły się usługi świadczone w ramach środowiskowych domów samopomocy. Sieć tych placówek nie charakteryzuje się jednak ani wysokim stopniem rozwoju, ani równomiernym rozłożeniem na poziomie powiatowym i gminnym, w związku z tym sytuacja wymaga interwencji w kolejnych latach.

W powiecie żarskim występuje problem znalezienia zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne.

Powiat żarski posiada duży potencjał kapitału społecznego. Wzmocnienia wymaga w dalszym ciągu rozwój społeczeństwa obywatelskiego, wsparcie sektora pozarządowego czy stymulowanie współpracy NGO z samorządem i instytucjami publicznymi. Dysproporcje w tym zakresie wyraźnie uwidaczniają się między obszarami miejskimi i wiejskimi, na niekorzyść tych drugich. Wielokulturowość wspólnoty powiatowej i przyjazność dla osób z niepełnosprawnościami, integracja są ogromnym potencjałem społeczności powiatowej. Dodatkowo rosnąca świadomość tożsamości gminnej, powiatowej i regionalnej powinna zostać wykorzystana do pobudzania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego „Małych Ojczyzn” , w tym do większego zaangażowania społeczności gminnej i powiatowej w życiu publicznym .

Wyzwanie 1: Przeciwdziałanie niekorzystnym trendom demograficznym:

- działania na rzecz zwiększenia dzietności, skuteczna polityka prorodzinna;
- rozwój polityki młodzięzowej, ukierunkowanej na zwiększenie atrakcyjności powiatu dla tej grupy wiekowej;
- aktywizacja osób starszych na rynku pracy i w życiu społecznym;
- przeciwdziałanie emigracji z regionu, w szczególności powstrzymanie odpływu młodzieży, wyjazdy do innych części Polski i zagranicę;

Wyzwanie 2: Wysokiej jakości usługi publiczne i włączenie społeczne:

- kreowanie atrakcyjnej oferty kształcenia, na wszystkich poziomach edukacji oraz odpowiedni rozwój infrastruktury;
- wzrost dostępności do wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi;
- integracja społeczna osób wykluczonych oraz imigrantów;
- rozwój infrastruktury społecznej (domy pomocy społecznej, domy dziecka, warsztaty terapii zajęciowej) ;
- wzmocnienie sektora ekonomii społecznej w powiecie;
- dostosowanie opieki zdrowotnej i usług medycznych do potrzeb seniorów/starzejącego się społeczeństwa (w tym rozwój i modernizacja infrastruktury m.in. domów dziennego pobytu dla osób starszych, klubów seniora, rozbudowa oddziału geriatry i rehabilitacji w Szpitalu Powiatowym „Na Wyspie” itp.);
- poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych oraz skuteczna profilaktyka , gabinety specjalistyczne (przeciwdziałanie chorobom cywilizacyjnym);
- rozwój infrastruktury i usług kulturalnych oraz popularyzacja dziedzictwa kulturowego i efektywniejsze wykorzystanie go w ramach rozwoju turystyki kulturowej;
- promocja i tworzenie infrastruktury oraz oferty sportowo – rekreacyjnej dla aktywnego i zdrowego stylu życia.

Wyzwanie 3. Aktywni mieszkańcy:

- Rozwój działalności organizacji społecznych;
- Kreowanie silnych więzi wspólnoty powiatowej, budowanie poczucia tożsamości powiatowej;
- Budowanie zaufania mieszkańców do instytucji publicznych.

Sfera gospodarcza

W dobie rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, niepokojącym zjawiskiem jest słaby sektor B+R w powiecie. Utrzymują się niskie wskaźniki innowacyjności, tj.: mały udział przedsiębiorstw prowadzących działalność innowacyjną, niska liczba zgłaszanych wynalazków, udzielonych patentów czy słaba współpraca sektora naukowo-badawczego z przedsiębiorstwami. Rozwój i wzmocnienie obszaru innowacyjności możliwy jest poprzez ścisłą współpracę samorządów, instytucji otoczenia biznesu, ośrodków akademickich i przedsiębiorców. Istotną rolę odegrać również mogą inicjatywy klastrowe czy ośrodki naukowo-badawcze. Szczególnie ważne w tym aspekcie są regionalne inteligentne specjalizacje – RIS (Zielona gospodarka, Zdrowie i jakość życia, Innowacyjny przemysł). Podmioty gospodarcze nie wykazują wyraźnej specjalizacji gospodarczej, dlatego ważna jest powiatowa interwencja wykorzystująca wsparcie wojewódzkie, krajowe i unijne w tworzeniu domen kompetencji, wokół gałęzi przemysłu rozwijającego się na terenie powiatu. Wymaga to wsparcia i rozwoju wybranych systemów kształcenia, szczególnie na poziomie szkolnictwa ogólnokształcącego i zawodowego oraz zapewnienia rozwoju specjalistycznej infrastruktury oświatowej i wyposażenia w najwyższej klasy urządzenia i pomoce naukowe. Demografia wpływa m.in. na ilość uczniów w szkołach powiatowych.

Dobra koniunktura gospodarcza, znacząca poprawa sytuacji na powiatowym rynku pracy, spadek bezrobocia, przyczyniły się do reorientacji sytuacji na rynku pracy i nowych wyzwań. W dalszym ciągu niekorzystnym zjawiskiem na rynku pracy jest jednak wydłużający się okres pozostawania bez zatrudnienia, dłużej niż rok bez pracy. Powiatowy rynek pracy wymaga działań na rzecz poprawy zasobu miejsc pracy (ich zróżnicowania i atrakcyjności) oraz zwiększenia aktywności zawodowej, zapewnienia wykwalifikowanych kadr poprzez podnoszenie kwalifikacji pracujący w Żarach, i poszukujących pracy, również zachęcanie imigrantów, których w gminach powiatu żarskiego przybywa, do pozostania. Wyzwaniem jest tworzenie atrakcyjnych, dobrze płatnych miejsc pracy.

Powiat żarski jest korzystnie położone przy granicy z Niemcami .

W otoczeniu ośrodków miejskich silnie rozwija się przedsiębiorczość, w szczególności znaczące obszary koncentracji podmiotów gospodarczych można zlokalizować w Żarach, Lubsku i Jasieniu. Zdecydowanie dominuje w regionie sektor mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do dziewięciu osób - stanowią one blisko 96% wszystkich zarejestrowanych podmiotów. W przypadku dużych

przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 1000 osób ich liczba jest niewielka (8 w 2018 roku).

Głównymi wiodącymi ośrodkami gospodarczymi są trzy największe miasta powiatu: Żary, Lubsko, Jasiień. Powiat wyróżnia relatywnie wysoka ocena rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej dla przemysłu oraz ponadprzeciętna potencjalna atrakcyjność inwestycyjna dla zakwaterowania i gastronomii. Głównym atutem powiatu pozostaje bliskość granicy zachodniej oraz dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna drogowa i kolejowa. Dobre warunki dla rozwoju przemysłu ułatwia obecność szkół zawodowych prowadzących kierunki przygotowujących wysokiej klasy fachowców na potrzeby rynku pracy. Poważnymi barierami w pozyskaniu i rozwoju przedsiębiorstw stanowią m.in. problemy z zagospodarowaniem niektórych stref aktywności gospodarczej - niedostosowanie ofert do wymagań inwestorów (np. brak uzbrojenia terenów inwestycyjnych, słaba dostępność komunikacyjna, problem z pozyskaniem wykwalifikowanych pracowników) czy zbyt słaba współpraca samorządów gminnych z sektorem gospodarczym i niewystarczający rozwój usług otoczenia biznesu. Widoczne są słabe sieci powiązań gospodarczych, w tym inicjatyw klastrowych.

W gospodarce powiatu zaznacza się duże zróżnicowanie branżowe, związane z rolą głównych ośrodków miejskich. Żary charakteryzują się koncentracją dużych i nowoczesnych zakładów produkcyjnych, podczas gdy Lubsko i Jasiień oraz pozostałe gminy cechuje zróżnicowanie branżowe z wyraźną dominacją sektora usługowo-handlowego.

Powiat żarski pomimo bogatych i zróżnicowanych walorów naturalnych, unikatowego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego umożliwiającego rozwój turystyki wodnej, rowerowej, zdrowotnej czy posiada niski wskaźnik wykorzystania bazy noclegowej. Mała ilość wysokiej jakości infrastruktury turystycznej z pewnością jest wciąż jedną z barier rozwoju tej branży. Trudność sprawia także kreowanie spójnej gminnej, powiatowej i regionalnej oferty turystycznej. Słabą stroną jest również znikoma współpraca turystycznych podmiotów publicznych i prywatnych. Dużym wyzwaniem będzie dalsza rozbudowa infrastruktury turystycznej z zaangażowaniem prywatnych podmiotów, a także intensywna, spójna promocja działalności turystycznej przez samorząd powiatu, gmin i wojewódzki oraz podmioty z branży turystycznej.

W gospodarce powiatowej rolnictwo można ocenić jako konkurencyjne. Obserwowaną tendencją jest zmniejszająca się liczba gospodarstw rolnych i jednocześnie wzrost średniej ich powierzchni. Uwagę zwraca duża liczba gospodarstw ekologicznych oraz ich spora powierzchnia rolna. Dodatkowo barierą w rozwoju rolnictwa ekologicznego są słabe gleby i występujące okresowo niekorzystne zjawiska atmosferyczne np. susze.

Powiat żarski ma dobre warunki do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności przy wykorzystaniu energii wiatrowej, energii słonecznej, instalacji opartych o spalanie biomasy czy

technologii produkcji biogazu. Duża część powiatu leży w korzystnym obszarze dla działania siłowni wiatrowych i farm słonecznych. Województwo lubuskie a tym i samym powiat żarski znajduje się również w obszarze występowania jednego z największych wartości strumienia ciepłego w Polsce, wobec czego istnieje możliwość wykorzystania wód termalnych w celach gospodarczych bądź turystycznych

W zakresie zanieczyszczenia powietrza głównym źródłem emisji zanieczyszczeń jest emisja antropogeniczna, czyli wynikająca z działalności ludzi, szczególnie z indywidualnych źródeł grzewczych i lokalnych kotłowni opartych o niskiej jakości opał. Zauważalny jest wzrost emisji komunikacyjnej w rejonie głównych dróg i miejscowości, gdzie położone są węzły komunikacyjne i występuje duże zagęszczenie dróg regionalnych i lokalnych. Konieczne jest wspieranie działań na rzecz zwalczania źródeł niskiej emisji oraz zmniejszanie emisji dwutlenku węgla do atmosfery. Dużym problemem jest zanieczyszczenie powietrza przez funkcjonujące zakłady przemysłowe w powiecie.

W powiecie znacząco wzrósł odsetek odpadów zebranych selektywnie, z drugiej strony masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca również rośnie, stawiając powiat na czołowym miejscu w województwie , dlatego niezmiernie ważnym przedsięwzięciem będzie wypromowanie i upowszechnienie gospodarki o obiegu zamkniętym, a tym samym promowanie nowoczesnych i inteligentnych rozwiązań technologicznych przyjaznych środowisku naturalnemu.

Wyzwanie 4: Budowa gospodarki opartej na wiedzy i innowacji oraz rozwój powiatowej specjalizacji:

* rozwój kształcenia odpowiadającego potrzebom rynku pracy w powiecie;

zwiększenie uczestnictwa w kształceniu ustawicznym;

działania na rzecz podniesienia jakości oraz atrakcyjności szkolnictwa zawodowego;

poprawa zasobu miejsc pracy i zwiększenia aktywności zawodowej, zapewnienia wykwalifikowanych kadr;

rozbudowa infrastruktury turystycznej, szczególnie o wysokich standardach;

rozwój gospodarstw ekologicznych i produktów regionalnych;

wsparcie i rozwój lokalnego rynku wysokiej jakości żywności;

tworzenie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie.

Wyzwanie 5: Zielona gospodarka i zrównoważony rozwój zasobami naturalnymi

- wypromowanie, upowszechnienie i konsekwentne wprowadzanie gospodarki obiegu zamkniętego;
- przejście na gospodarkę niskoemisyjną;
- zmniejszenie emisji CO₂ i innych pyłów oraz gazów do powietrza, jako element proekologicznej restrukturyzacji gospodarki gminnej i powiatowej ;
- większa efektywność wykorzystania energii;
- wykorzystanie potencjału energetycznego OZE;
- rozwój zrównoważonej konsumpcji i produkcji;
- promowanie nowoczesnych i inteligentnych rozwiązań technologicznych przyjaznych środowisku naturalnemu;
- efektywne gospodarowanie wodą i odpadami przemysłowymi;
- rozwój turystyki , wykorzystującej potencjały i położenie powiatu.

Sfera przestrzenna

Układ sieci osadniczej powiatu żarskiego ma wyraźnie policentryczny charakter, głównymi elementami systemu osadniczego są dwa miasta – Żary i Lubsko. Rozmieszczenie miast cechuje się przestrzenną równowagą, co oznacza, że nie występuje ich zagęszczenie się i jednoczesny brak ośrodków miejskich na większym obszarze.

Procesy rewitalizacyjne polegają na niwelowaniu negatywnych zjawisk społecznych wraz z pobudzeniem zaangażowania społeczności lokalnej, kompleksową rewitalizacją obszarów zdegradowanych miejskich i wiejskich pobudzającą aktywność środowisk lokalnych, wdrażaniu działań stymulujących współpracę na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego.

Cennym zasobem, nie tylko w kontekście wykorzystania turystycznego, są jeziora oraz rzeki Nysa Łużycka, Lubsza wraz z dorzeczem. Ocena stanu ekologicznego i chemicznego dostarcza niezadowolającego obrazu stanu czystości powiatowych rzek, w większości sklasyfikowanego jako zły stan wód. Wśród przyczyn można wskazać na nie do końca uregulowaną gospodarkę wodno-ściekową w gminach powiatu .

Bogactwo środowiska naturalnego powiatu stanowi jeden z jego najsilniejszych potencjałów, wart ochrony i racjonalnego wykorzystania dla celów gospodarczych i społecznych. Obejmuje lasy oraz obszary chronione, ŁUK MUŻAKOWA „Natura 2000” , parki, a także jeziora i rzeki. Ten zasób ma we współczesnej dobie wielką wartość jako podstawa bioróżnorodności i depozyt unikalnych cech

środowiska życia człowieka.

Ważnym wyzwaniem dla powiatu jest w dalszym ciągu poprawa stanu infrastruktury transportowej (drogowej, kolejowej i rowerowej), rozwój sieci transportowej oraz uzyskanie właściwego poziomu skomunikowania obszarów peryferyjnych z większymi ośrodkami miejskimi, problem wykluczenia komunikacyjnego niektórych gmin.

Sieć drogowa na terenie powiatu żarskiego jest stosunkowo równomiernie rozmieszczona. Powiat jest dobrze skomunikowany sieciami dróg wojewódzkich i krajowych. Wewnętrzna sieć drogowa wymaga uzupełnienia o brakujące elementy infrastruktury drogowej, w szczególności obwodnice i mosty, chodniki i ścieżki rowerowe. W związku z tym istnieje potrzeba modernizacji sieci dróg powiatowych i wojewódzkich oraz innych kategorii, które stanowią bezpośredni dojazd do węzłów autostradowych oraz dróg ekspresowych, ze względu na ich bardzo ważną rolę w układzie komunikacyjnym powiatu. Rośnie w ostatnich latach natężenie ruchu i istnieją wciąż „wąskie gardła” na ważnych drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Niezadawalający jest stan techniczny dużej części dróg powiatowych. Uwagę zwracają również braki w rozwoju sieci dróg rowerowych. Wprawdzie przybywa odcinków dróg rowerowych w gminach, jednak konieczne jest łączenie ich w sieć powiatową i wojewódzką, połączenie ich z sąsiednimi regionami po stronie polskiej i niemieckiej.

Słabo rozwinięta sieć kolejowa jest wykorzystywana poniżej potencjału, wiele odcinków wymagają modernizacji, Program Kolej +. Przejawia się to głównie w stosunkowo małej liczbie połączeń w powiecie, a także regionalnych (szczególnie w odniesieniu do kierunków Zielona Góra, Poznań, Wrocław). Problemem jest w dużej mierze wykluczenie komunikacyjne i brak dostępu do oferty kolejowej dla miast powiatowych, Gminnych i mniejszych miejscowości. Charakterystycznym dla powiatu żarskiego jest całkowity brak odcinków linii zelektryfikowanych, co wymusza stosowanie dużej ilości taboru trakcji spalinowej, szynobusów.

Ograniczony dostęp do Krajowej Sieci Przesyłowej (ciągle jeszcze tylko 1 ciąg linii 220 kV przebiegającej przez teren województwa i brak połączenia z siecią 400 kV) oraz wynikająca z tego niewystarczająco rozbudowana elektroenergetyczna infrastruktura dystrybucyjna wysokich napięć, stanowią o konieczności zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego powiatu poprzez rozbudowę układu zasilania, co umożliwi zachowanie ciągłości i pewności zaopatrzenia w energię elektryczną odbiorców zlokalizowanych na terenie powiatu żarskiego. Wpływ na brak stabilnego bezpieczeństwa energetycznego ma również niewystarczająco rozbudowana sieć gazownicza i występujące braki przepustowości gazociągów. Występuje niezadawalający stan techniczny sieci ciepłowniczych oraz znaczny udział „niskiej emisji”.

Z sieci wodno-kanalizacyjnej w powiecie korzysta więcej mieszkańców niż średnio w województwie. Braki w rozwoju sieci kanalizacyjnej uwidaczniają się pomiędzy miastami a obszarami wiejskimi.

Nadmienić trzeba jednak, że wiele gmin dofinansowuje zadania polegające na budowie przydomowych oczyszczalni ścieków, szczególnie tam, gdzie niemożliwe lub nieopłacalne jest podłączenie do zbiorczej kanalizacji. Duża dysproporcja między miastem a wsią w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej, w połączeniu z rozdźwiękiem pomiędzy dostępem do wodociągów, wskazuje na niedobór kompleksowych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich.

Dostęp do infrastruktury teleinformatycznej i jej stan oraz znajomość technologii cyfrowych i umiejętności w tym zakresie mają kluczowe znaczenie w budowaniu silnej gospodarki cyfrowej i społeczeństwa informacyjnego. Dostępność do Internetu na terenie powiatu żarskiego ulega ciągłej poprawie. Świadczy o tym między innymi wzrastający odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer osobisty, systematycznie wzrasta odsetek przedsiębiorstw, instytucji i miejscowości posiadających dostęp do Internetu szerokopasmowego. Natomiast niewiele osób korzysta z technologii informatycznych i komunikacyjnych w celu kontaktowania się z organami administracji publicznej (e-Urząd). Elektroniczne usługi administracji publicznej stopniowo są wdrażane, jednakże na niewystarczającym poziomie, aby zaistniały korzystne zmiany społeczne i gospodarcze.

Dużego zaangażowania wymagają działania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego w powiecie. Wzmocnienie struktur i działań służb odpowiedzialnych za utrzymanie porządku publicznego i zapewnienie bezpieczeństwa stanowi wciąż aktualne wyzwanie w świetle nowych zagrożeń wynikających z przestępczości zorganizowanej i cyberprzestępczości, sytuacji kryzysowych.

Priorytet w wyzwaniach należy dać także zmianom klimatu, którym towarzyszą niekorzystne zjawiska pogodowe jak gwałtowne ulewy, wichury, susze które zagrażają życiu i zdrowiu mieszkańców, powodując znaczne straty w infrastrukturze. Wiąże się to z koniecznością wzmocnienia możliwości skutecznej interwencji służb publicznych, szczególnie straży pożarnej i minimalizacją skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Wyzwanie 6: Spójność przestrzenna –zrównoważonego rozwój miast i obszarów wiejskich powiatu żarskiego:

- wzmocnienie funkcji i roli ośrodka powiatowego w rozwoju społeczno-gospodarczym;
- zrównoważony rozwój powiatu ;
- wsparcie procesów ukierunkowanych na rozwój gospodarczy w ośrodkach miejskich i na obszarach wiejskich;
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych miejskich i wiejskich;
- wspieranie przyjaznych środowisku form mobilności;
- powiązania transportowe, w szczególności ośrodków miejskich z otaczającymi je ośrodkami wiejskimi wspierające ich rozwój;
- rozwój partnerskiej współpracy samorządów różnego szczebla.

Wyzwanie 7: Wzmocnienie dostępności i bezpieczeństwa sieci komunikacyjnych, teleinformatycznych i energetycznych:

- wzmocnienie sieci drogowej o brakujące elementy infrastruktury drogowej, w szczególności obwodnice i mosty, poprawa stanu technicznego dróg o znaczeniu powiatowym ;
- modernizacja i dalsze starania o inwestycje w sieć kolejową, stworzenie (odtworzenie zamkniętych linii kolejowych) oferty kolejowej dla mniejszych miejscowości;
- zintegrowany rozwój sieci dróg rowerowych w powiecie rozbudowa ciągów pieszo-rowerowych na obszarach miejskich i wiejskich, umożliwiających bezpieczny ruch;
- rozwój i promocja publicznego transportu zbiorowego z siecią powiatową i wojewódzką w szczególności na obszarach wiejskich, trudnodostępnych, peryferyjnych;
- zwiększenie dostępności infrastruktury teleinformatycznej, w szczególności szybkiego Internetu na obszarach o deficytach w tym zakresie;
- modernizacja i rozwój sieci energetycznych na rzecz zapewnienia ciągłości dostaw energii elektrycznej, paliw gazowych oraz ciepła systemowego.

Wyzwanie 8: Poprawa stanu środowiska naturalnego:

- dalszy rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w szczególności na obszarach wiejskich;
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych, w tym ekstremalnych zjawisk pogodowych; ochrona powietrza.
- poprawa gospodarki odpadami
- zapobieganie powodziom;
- edukacja ekologiczna i kształtowanie postaw prośrodowiskowych;
- efektywna ochrona bioróżnorodności i ekosystemów.

Sfera zarządzania rozwojem powiatu

Wszystkie JST w powiecie żarskim posiadają aktualną strategię rozwoju bądź ją aktualizują. Poważnym problemem pozostaje jednak brak pokrycia aktualnymi, miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego znacznej części obszarów powiatu. Ogólny bilans budżetów JST był dodatni, jak również wzrosły wydatki inwestycyjne gmin. Obszarem szczególnego zainteresowania, który wymaga obserwacji i nadzoru jest problem zadłużania się JST, wynikający z konieczności realizacji zadań bieżących oraz zapewnienia wkładu własnego do projektów unijnych i projektów rządowych. Jednocześnie martwi niska liczba projektów partnerskich w samorządach terytorialnych, niedostateczna współpraca pomiędzy gminami w powiecie. Zauważalne są także deficyty we współpracy administracji publicznej z instytucjami otoczenia biznesu.

Poprawa efektywności funkcjonowania urzędów administracji samorządowej jest możliwa poprzez implementację nowoczesnych koncepcji, metod i technik zarządzania ukierunkowanych na poprawę jakości. Na poziomie powiatowym e-administracja i e-usługi oraz system zarządzania jakością wdrożone zostały w stopniu niesatysfakcjonującym. Wymaga on dalszych działań w szczególności w zakresie upowszechniania e-administracji. Generalnie poziom usług publicznych skłania do dalszej sukcesywnej poprawy, zgodnie z oczekiwaniami i rosnącymi aspiracjami ludności, szczególnie w sytuacjach kryzysowego zdalnego działania.

Współpraca zagraniczna regionu realizowana jest z 15 regionami, a niezmiennie strategicznym partnerem jest Brandenburgia i Saksonia. Kooperacja transgraniczna intensywnie rozwija się w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Interreg) i przynosi korzyści dla społeczności lokalnych, a szczególną rolę w tym zakresie pełnią Euroregiony: „Sprewa Nysa Bóbr” i „Pro Europa Viadrina”.

Promocja powiatu odbywa się w oparciu o media lokalne, strony internetowe, portale społecznościowe. Podejmowane działania z zakresu promocji powiatu wymagają zintegrowanych przedsięwzięć w obszarze turystyki, sportu, kultury i gospodarki. Ważne jest przy tym kultywowanie społeczno-gospodarczych tradycji powiatu, regionu. Wyzwaniem dla władz samorządowych będzie stworzenie spójnej promocji, a tym samym silnej marki powiatu żarskiego rozpoznawalnej na arenie wojewódzkiej i krajowej.

Wyzwanie 9: Sprawne zarządzanie rozwojem powiatu

- intensyfikacja współpracy jednostek samorządu terytorialnego w celu skuteczniejszego i efektywniejszego świadczenia usług publicznych;
- rozwój e-administracji i e-usług;
- dostarczanie wysokiej jakości usług publicznych na poziomie lokalnym i regionalnym, współdziałanie na rzecz bardzo dobrej dostępności i stworzenia szerokiej oferty usług publicznych w małych ośrodkach miejskich i na obszarach wiejskich;
- wzmocnienie roli i integracji systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym;
- rozwój instrumentów terytorialnych (w tym ZIT, RLKS, „Porozumienia Terytorialne”) oraz rozwój współdziałania partnerskiego, w tym w obszarach strategicznej interwencji;
- stymulowanie, zachęcanie lubuskich beneficjentów do pozyskiwania funduszy unijnych z programów krajowych.

Wyzwanie 10: Aktywna współpraca na forum krajowym i międzynarodowym

- intensyfikacja współpracy transgranicznej przy zaangażowaniu Euroregionów w nowej perspektywie UE
- aktywna współpraca terytorialna samorządów na forum regionalnym i krajowym;
- promocja gospodarcza regionu mająca na celu pozyskanie kapitału, w tym zagranicznego;
- podniesienie poziomu atrakcyjności inwestycyjnej regionu;
- promocja na forum krajowym i międzynarodowym, wzmacniająca wizerunek powiatu otwartego i przyjaznego zarówno dla turystów, jak i potencjalnych nowych mieszkańców;
- spójna promocja regionu - stworzenie zintegrowanego systemu promocji powiatu uwzględniającego poszczególne kluczowe obszary rozwoju, w tym gospodarkę, turystykę, kulturę, sport itp.;
- wykreowanie silnej marki regionu rozpoznawalnej na arenie europejskiej.

4. WIZJA ROZWOJU I CEL GŁÓWNY

4.1 Wizja

Powiat żarski w 2030 roku to region zrównoważonego i wszechstronny rozwoju terenów miejskich i wiejskich , dbający o środowisko naturalne i ochronę dziedzictwa kulturowego

- powiat otwartego społeczeństwa, zapewniający wszystkim mieszkańcom dostępność i wysoką jakość usług publicznych, w tym ochrony zdrowia, edukacji, kultury i sportu z licznymi programami dla dzieci, młodzieży, seniorów i innych środowisk,
- powiat spójny przestrzennie, korzystający z dogodnego położenia przy zachodniej granicy Polski, wewnątrz i zewnątrz dobrze skomunikowany transportowo oraz sieciami teleinformatycznymi,
- powiat pięknych parków, jezior i lasów, odpowiedzialnie korzystający z bogatych zasobów środowiska, zapewniający znakomite warunki do turystyki, rekreacji, produkcji zdrowej żywności i produktów lokalnych,
- powiat, w którym gminy współpracują ze sobą , rozwijają się dynamicznie i równomiernie, średnie i mniejsze miasta wzmacniają swoją rolę lokalnych i ponadlokalnych ośrodków rozwoju, w tym w partnerstwie miejsko-wiejskim, a na obszarach wiejskich kultywowane są tradycje, przy zapewnieniu wysokich standardów życia,
- powiat sprawnie zarządzany, efektywnie korzystający ze środków zewnętrznych, wspierający aktywność i współpracę obywateli, samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych.

4.2 Cel główny

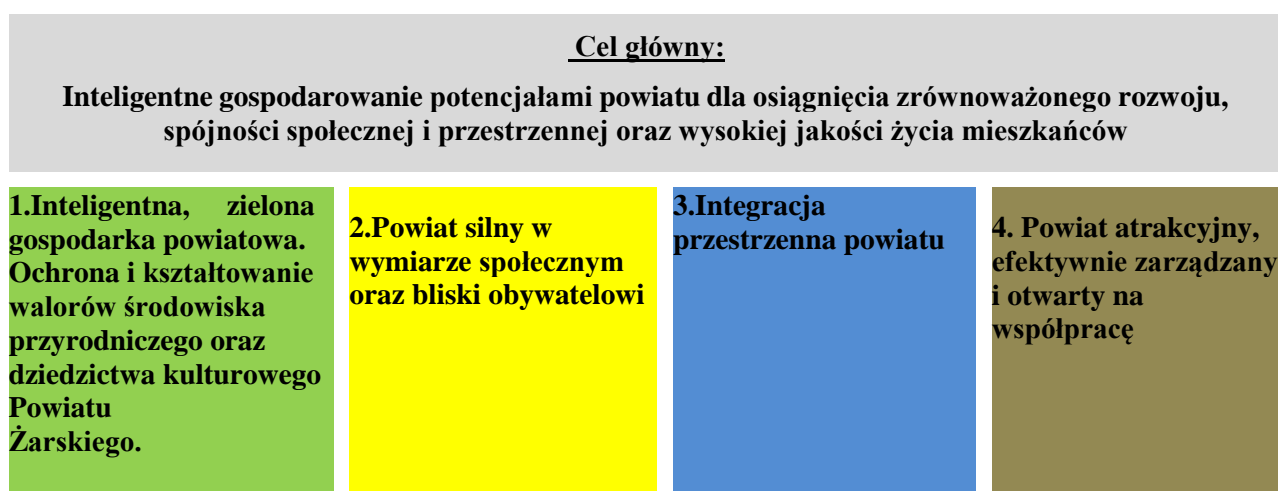
Inteligentne gospodarowanie potencjałami powiatu dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, spójności społecznej i przestrzennej oraz wysokiej jakości życia mieszkańców

Planowane jest że cel główny zostanie osiągnięty w wyniku realizacji celów strategicznych. W Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Żarskiego 2030 sformułowano 4 cele strategiczne, które stanowią zmodyfikowaną i zweryfikowaną kontynuację celów strategicznych ze strategii przyjętej w 2003r. i 2012 r. W ten sposób, zapewniając ciągłość procesu planowania strategicznego, wprowadzono niezbędne zmiany i uaktualnienia wynikające ze zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych szczegółowo przeanalizowanych na etapie diagnozy.

Strategia Rozwoju Powiatu Żarskiego korzysta z wojewódzkiego systemu programowania strategicznego uwzględniając cele zapisane w wojewódzkich dokumentów strategicznych. Cele wyznaczone w Strategii wpisują się w cele określone na poziomie wojewódzkim i krajowym, szczególnie w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju* i *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030* w takim zakresie, w jakim samorząd zamierza wspólnie realizować wizję rozwoju powiatu i regionu przy zaangażowaniu środków zarówno unijnych, wojewódzkich i krajowych, jak i tych planowanych na szczeblu powiatu. Każdy z celów strategicznych jest uszczegółowiony przez cele operacyjne. Natomiast do każdego celu operacyjnego wyznaczono kierunki działań .

W *Strategii Rozwoju Powiatu Żarskiego* zaplanowano następujące cel.

Rysunek 9. Cel główny i cele strategiczne Strategii Rozwoju Powiatu żarskiego 2030

CEL STRATEGICZNY 1. Inteligentna, zielona gospodarka powiatu

Cel strategiczny 1 opiera się przede wszystkim na rozwoju w powiecie żarskim innowacyjnych rozwiązań w obszarze gospodarki oraz wspieraniu tego obszaru przy wykorzystaniu posiadanych potencjałów gmin wchodzących w skład powiatu i zgodnie z zasadami tzw. gospodarki przyjaznej ludziom i środowisku.

Nie bez znaczenia dla kreowania środowiska sprzyjającego konkurencyjności gospodarki jest także odpowiedni system kształcenia oraz wysokiej jakości oferta edukacyjna szkolnictwa zawodowego, przystosowana do zmieniających się potrzeb rynku pracy.

Problemem natury nie tylko powiatowej, wojewódzkiej, krajowej ale globalnej, jest wyczerpywanie się zasobów naturalnych i zanieczyszczenie środowiska. Wychodząc naprzeciw wyzwaniom, jakie stawia przed nami konieczność zmiany dotychczasowego sposobu gospodarowania zasobami, powiat stawia sobie za cel zapewnienie dobrobytu mieszkańcom przy jednoczesnej dbałości o dobry stan środowiska, czyli przejście do modelu tzw. gospodarki przyjaznej środowisku i bezpiecznej dla ludzi. Dobre warunki przyrodnicze, dążenie do gospodarki niskoemisyjnej i wdrożenie ekologicznych rozwiązań wpłyną również na rozwój rolnictwa, zwłaszcza ekologicznego oraz sprzyjać będą różnorodności i konkurencyjności produkcji rolnej.

Ważną w powiecie gałęzią gospodarki jest turystyka, której rozwój jest szansą dla wielu gmin i może przynieść wymierne efekty ekonomiczne i wizerunkowe.

4.3 Cele operacyjne

Rysunek 10. Schemat celów operacyjnych 1. celu strategicznego

1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna	
1.	Promocja produktów lokalnych.
2.	Rozwój energetyki przyjaznej środowisku, elektrownie wiatrowe, elektrownie fotowoltaiczne,
3.	Wysoka jakość kształcenia ogólnego i zawodowego oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy
4.	Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych Gmin w powiecie
5.	Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i ich wsparcie
6.	Rozwój potencjału turystycznego, ścieżki rowerowe, baza noclegowa.
7.	Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo .

Kierunki interwencji (działań)

Rysunek 11. Schemat kierunków interwencji (działań) 1. celu strategicznego

Cel strategiczny 1. Inteligentna, zielona gospodarka powiatowa	
Cel operacyjny 1.1: Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach powiatowych i regionalnych inteligentnych specjalizacji	
	a. Wspieranie prac B+R, wdrażania innowacji oraz dążenie do zapewnienia i dywersyfikacji źródeł ich finansowania.
	b. Wzmacnianie kadry naukowej sektora B+R.
	c. Budowanie systemu wsparcia doradczego i transferu wiedzy w sektorze innowacyjnego przemysłu, budownictwa, rolnictwa i usług.
Cel operacyjny 1.2: Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku	
Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 1.2	a. Wsparcie i promocja inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii.
	b. Budowa nowoczesnych oraz niskoemisyjnych źródeł rozproszonych, wykorzystujących w szczególności lokalny potencjał energetyczny.
	c. Racjonalizacja wykorzystania energii poprzez realizację przedsięwzięć służących poprawie zarządzania energią i efektywności energetycznej oraz upowszechnianie i promowanie postaw energooszczędnych.
	d. Wsparcie produkcji przyjaznej środowisku i przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w szczególności projektowanie i wdrażanie: <ul style="list-style-type: none"> • niskoodpadowych technologii produkcji, • efektywnych ekonomicznie i ekologicznych technologii odzysku (w tym recyklingu),
	e. Promowanie i wspieranie działań mających na celu przejście na gospodarkę niskoemisyjną: <ul style="list-style-type: none"> • termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, budynków szkolnych i innych obiektów, • wspieranie rozwoju budownictwa energooszczędnego, • działania na rzecz proekologicznej mobilności, • budowa i modernizacja systemów ciepłowniczych.
	f. Działania na rzecz ograniczenia tzw. niskiej emisji, szczególnie z indywidualnych źródeł ogrzewania i lokalnych kotłowni.
	g. Wsparcie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym.
	h. Przeciwdziałanie emisji gazów cieplarnianych.
	i. Promowanie zasad zrównoważonego rozwoju terenów miejskich i wiejskich

Cel operacyjny 1.3: Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z powiatowym i regionalnym rynkiem pracy

	<p>a. Dostosowywanie oferty szkolnictwa zawodowego do zmieniających się potrzeb rynku pracy:</p> <ul style="list-style-type: none">• zapewnienie odpowiednich do potrzeb rynku pracy kierunków kształcenia zawodowego,• utworzenie sieci szkół branżowych, odpowiadającej na wyzwania rozwoju inteligentnych specjalizacji w powiecie,• wdrażanie nowoczesnych metod i sposobów kształcenia zawodowego,• zróżnicowanie oferty dydaktycznej, a także promocja różnorodnych ścieżek kształcenia,• poprawa infrastruktury kształcenia zawodowego, w tym warsztatów przyszkolnych i tworzenia stanowisk kształcenia praktycznego u pracodawców,• zapewnienie wysoko wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej w kształceniu teoretycznym i praktycznym,• wspieranie wykorzystania innowacyjnych technik przekazywania i przyswajania wiedzy,• popularyzacja kierunków ścisłych i technicznych wśród dzieci i młodzieży stojącej przed wyborem dalszej drogi kształcenia,• rozwój kompetencji pracodawców w zakresie efektywnego kształcenia praktykantów/stażystów,• wspieranie przedsiębiorców, którzy podejmują współpracę edukacyjną z przedszkolami i szkołami podstawowymi. <p>b. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie możliwości zdobycia doświadczenia zawodowego poprzez staże i praktyki zawodowe u pracodawców.</p> <p>c. Tworzenie efektywnego systemu doradztwa zawodowego, w tym systemu diagnozowania i wyznaczania ścieżki rozwoju osobistego.</p> <p>d. Wspieranie i promocja programów stypendialnych.</p> <p>e. Promowanie, upowszechnianie kształcenia ustawicznego oraz poprawa jego efektywności:</p> <ul style="list-style-type: none">• motywowanie młodzieży i dorosłych do systematycznego podnoszenia poziomu wykształcenia i doskonalenia m.in. znajomości języków obcych, kompetencji cyfrowych oraz kompetencji społecznych,• wspieranie nabycia nowych lub podniesienia już posiadanych kompetencji przydatnych i pożądanых na rynku pracy,• wspieranie efektywnej współpracy instytucji sektora edukacji i szkoleń z przedsiębiorcami.
--	--

Cel operacyjny 1.4: Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych w powiecie

Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 1.4	a. Wspieranie eksportu żarskich przedsiębiorstw.
	b. Wzmacnianie wojewódzkiej, krajowej i europejskiej konkurencyjności powiatu.
	c. Inwentaryzacja oraz opracowanie indywidualnych programów promocji terenów inwestycyjnych oraz zapewnienie infrastruktury dla nowych stref aktywności gospodarczej.
	d. Wzmacnianie oferty inwestycyjnej oraz wysokiej jakości obsługi inwestora na poziomie powiatowym i gminnym.
	e. Rozwój współpracy transgranicznej podmiotów gospodarczych.
	f. Rozwój i promocja klastrów odpowiadających powiatowej i gminnej specyfice gospodarczej.
	g. Rozwój infrastruktury konferencyjno-szkoleniowej w powiązaniu z atrakcjami i ofertą turystyczną powiatu.

Cel operacyjny 1.5: Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji

	a. Tworzenie zintegrowanego systemu wsparcia doradczego, szkoleniowego i finansowego dla start-upów.
	b. Profesjonalizacja usług instytucji otoczenia biznesu.
	c. Podnoszenie kompetencji i dostosowanie kwalifikacji pracowników przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce.
	d. Wsparcie osób podejmujących działalność gospodarczą i promowanie samozatrudnienia.
	e. Tworzenie warunków do inteligentnej reindustrializacji, transformacji cyfrowej firm i rozwoju przemysłu 4.0.
	f. Wykorzystanie do celów gospodarczych lokalnych złóż surowców, w szczególności miedzi, węgla brunatnego.
	g. Wsparcie rzemiosła, firm rodzinnych i małych gospodarstw rolnych.
	h. Prowadzenie skutecznej polityki migracyjnej dostosowanej do potrzeb lubuskiego rynku pracy.
	i. Racjonalne wykorzystanie zasobów leśnych do celów gospodarczych.
	j. Tworzenie warunków do rozwoju srebrnej gospodarki.
k. Wspieranie krajowej i międzynarodowej pozycji lubuskich firm w szczególności w sektorze e-gospodarki.	

Cel operacyjny 1.6: Rozwój potencjału turystycznego

	a. Promocja i rozwój markowych produktów turystycznych województwa.
	b. Tworzenie warunków do rozwoju turystyki aktywnej i specjalistycznej.

Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 1.6	c. Poprawa stanu obecnej i tworzenie nowej infrastruktury turystycznej, w tym bazy noclegowej i konferencyjnej o wysokim standardzie.
	d. Promocja lubuskich podmiotów branży turystycznej.
	e. Wsparcie marketingowe dla funkcjonowania turystyki biznesowej, aktywnej i specjalistycznej.
	f. Dywersyfikacja i spójna promocja oferty turystycznej.
	g. Wspieranie oraz efektywna współpraca z podmiotami działającymi w obszarze turystyki.
	h. Podnoszenie jakości obsługi i usług turystycznych.
	i. Rozwój szlaków turystycznych.
Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 1.7	j. Kreowanie, wsparcie i realizacja działań z zakresu racjonalnego wykorzystywania i ochrony zasobów środowiska naturalnego oraz dziedzictwa kulturowego.
	k. Wsparcie rozwoju turystyki pakietowej wykorzystującej potencjały i położenie województwa.

Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 1.7

Cel operacyjny 1.7: Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych

	a. Modernizacja technologiczna gospodarstw rolnych.
	b. Upowszechnianie transferu wiedzy i innowacji w organizacji produkcji, przetwórstwie i rynkach zbytu sektora rolno-spożywczego.
	c. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji wysokiej jakości produktów rolnictwa, w tym ekologicznego i produkcji rybackiej.
	d. Zarządzanie ryzykiem w sektorze rolno-spożywczym.
	e. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej w rolnictwie, w tym melioracje, retencja wodna.
	f. Działania na rzecz promocji lokalnego sektora rolno-spożywczego oraz wsparcia jego ekspansji krajowej i zagranicznej.
<u>Cel operacyjny 1.7: Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych</u>	
	g. Wspieranie oraz promocja produktów regionalnych..

CEL STRATEGICZNY 2. Powiat silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi

Zapewnienie mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i rozwijanie kompetencji społeczeństwa obywatelskiego to jedno z ważniejszych obszarów działań strategicznych podejmowanych przez samorząd powiatu.. Planowane przedsięwzięcia mają na celu podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez ukierunkowane wsparcie wszystkich grup społecznych: od najmłodszych, po najstarszych.

Kluczowe znaczenie dla dobrostanu społecznego mieszkańców powiatu żarskiego ma sprawnie działający system opieki zdrowotnej. Powszechna dostępność wysokiej jakości świadczeń opieki medycznej, przychodnie specjalistyczne, efektywne wykorzystanie zasobów systemu ochrony zdrowia, a także upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia mają pozytywny wpływ na długość i jakość życia mieszkańców powiatu. Jednocześnie rozbudowa infrastruktury sportowej i turystyczno - rekreacyjnej, promocja sportu, turystyki oraz zapewnienie bogatej oferty kulturalnej będą przyczynkiem do aktywizacji i integracji społecznej osób w każdym wieku. Ważnym instrumentem jest przy tym cyfryzacja usług, pozwalająca dotrzeć z ofertą kulturalną i wybranymi świadczeniami medycznymi także na tereny wiejskie.

Wraz z postępującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa coraz więcej uwagi wymaga powiatowa polityka senioralna, zapewniająca warunki do opieki na wysokim poziomie , zdrowego i godnego starzenia się. Wynikiem kompleksowego wsparcia osób starszych będzie zwiększenie ich bezpieczeństwa, zdrowia i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Planowane działania ukierunkowane na włączenie społeczne i zawodowe zapewnią kompleksową pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym i pozwolą rozwinąć oraz zmodernizować infrastrukturę społeczną adekwatnie do istniejących uwarunkowań społeczno-demograficznych.

Mieszkańcy powiatu żarskiego , aktywni, odpowiedzialni, zaangażowani w życie publiczne i społeczne, świadomi swojej historii i dorobku, szanujący wartości europejskie, a jednocześnie pielęgnujący lokalną tożsamość swoich małych ojczyzn – to cel działań ukierunkowanych na wspieranie rozwoju społeczeństwa samorządowego- obywatelskiego.

Cele operacyjne

Rysunek 12. Schemat celów operacyjnych 2. celu strategicznego

2. Powiat silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi	
2.1	Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi
2.2	Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów
2.3	Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia
2.4	Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego

2.5	Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej, turystycznej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie aktywnego stylu życia i promocja sportu
2.6	Wspieranie rozwoju społeczeństwa samorządowego- obywatelskiego i poczucia tożsamości lokalnej „Mała Ojczyzna”

Kierunki interwencji (działań)

. Schemat kierunków interwencji (działań) 2. celu strategicznego

Cel strategiczny 2. Powiat silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi	
<u>Cel operacyjny 2.1:</u> Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi	
Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 2.1	a. Zapewnienie powszechnej opieki nad dziećmi do lat 3, w szczególności na terenach wiejskich.
	b. Zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w edukacji przedszkolnej i wzmocnienie oferty edukacyjnej przeznaczonej dla dzieci w wieku przedszkolnym.
	c. Podniesienie u uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych w nowoczesnym społeczeństwie.
	d. Wspieranie nauki języków obcych.
	e. Kształtowanie umiejętności wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie nauczania.
	f. Tworzenie systemów stypendialnych.
	g. Rozwój kompetencji kadry pedagogicznej na wszystkich szczeblach edukacji, w szczególności wspieranie rozwoju placówek doskonalenia nauczycieli oraz projektów na rzecz wspomaganie pracy szkół i placówek oraz doradztwa metodycznego.
	h. Wspieranie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury edukacyjnej.
	i. Wzmacnianie cyfryzacji sektora edukacji
<u>Cel operacyjny 2.2:</u> Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów	
Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 2.2	<p>a. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie dostępności wysokiej jakości i innowacyjnych usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, • wzmocnienie działań umożliwiający proces deinstytucjonalizacji usług, który polega na przejściu od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w społeczności lokalnej, • wsparcie i upowszechnienie modelu mieszkań chronionych i/lub wspomaganych, w tym treningowych, • działania profilaktyczne dotyczące wsparcia rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi.

	<p>b. Integrowanie zarządzania polityką społeczną w gminach i powiatach województwa wokół wyzwań związanych z zaspokojeniem potrzeb i aspiracji społecznych, w tym poprzez wspólne świadczenie usług na zasadach partnerstwa i porozumień pomiędzy samorządami lokalnymi.</p>
	<p>c. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie dla działalności podmiotów reintegracyjnych, • realizowanie działań skierowanych na nabycie, przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych i zawodowych, zaradności oraz samodzielności, • eliminowanie barier, na które napotykają osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym, • wspieranie kształcenia i zabezpieczenia socjalno-bytowego imigrantom, działania wspierające i zachęcające osoby bierne zawodowo do trwałego powrotu na rynek pracy. <p>d. Wzmocnienie i rozwój sektora ekonomii społecznej.</p> <p>e. Modernizacja i rozwój infrastruktury społecznej przystosowanej do starzejącego się społeczeństwa</p> <p>f. Wspieranie działań związanych z opieką senioralną, aktywizacją osób starszych i srebrną gospodarką.</p> <p>g. Zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom przeżywającym trudne sytuacje życiowe.</p>

Cel operacyjny 2.3: Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia

Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 2.3	a. Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług zdrowotnych, w tym opieki długoterminowej.
	b. Wsparcie i realizacja inwestycji z zakresu budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury ochrony zdrowia, w szczególności w obszarze geriatry, onkologii i pediatrii.
	c. Dostosowywanie wyposażenia podmiotów leczniczych do nowoczesnych standardów.
	d. Podejmowanie działań na rzecz zmniejszenia deficytów kadr medycznych i podnoszenie kompetencji pracowników ochrony zdrowia.
	e. Restrukturyzacja podmiotów leczniczych w celu poprawy ich funkcjonowania.
	f. Wzmacnianie systemu ratownictwa medycznego w regionie.
	g. Inicjowanie, podejmowanie i promocja działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia.
	h. Optymalizacja i upowszechnianie różnych form opieki psychiatrycznej.
	i. Wspieranie działań w zakresie metod leczenia niepłodności oraz rozwój opieki okołoporodowej.
	j. Prowadzenie i wspieranie działań informacyjnych o ochronie zdrowia.
	k. Wzmacnianie obszaru rehabilitacji medycznej poprzez tworzenie warunków dla kadry oraz inwestycje w niezbędną infrastrukturę.

Cel operacyjny 2.4: Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego

Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 2.4	a. Wspieranie powiatowych i gminnych przedsięwzięć kulturalnych realizowanych na obszarze powiatu.
	b. Wsparcie i realizacja inwestycji z zakresu budowy, rozbudowy, modernizacji i wyposażenia obiektów kultury.
	c. Poprawa dostępności do zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technik gromadzenia, opracowywania i upowszechniania zbiorów.
	d. Ochrona i promocja cennych obiektów dziedzictwa kulturowego.
	e. Kreowanie atrakcyjnej oferty kulturalnej z wykorzystaniem cyfryzacji zasobów i instytucji kultury.

Cel operacyjny 2.5: Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu

Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 2.5	a. Wsparcie i realizacja inwestycji z zakresu budowy, rozbudowy oraz modernizacji infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
	b. Tworzenie przestrzeni publicznej sprzyjającej podejmowaniu aktywności fizycznej.
	c. Promocja aktywności fizycznej i upowszechnianie kultury fizycznej z uwzględnieniem jej prozdrowotnego charakteru.
	d. Aktywizacja sportowa dzieci i młodzieży, osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.
	e. Kształcenie kadr w dziedzinie sportu i rekreacji.
	f. Promocja i tworzenie warunków do uprawiania sportu wyczynowego.

Cel operacyjny 2.6: Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej

Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 2.6	a. Wspieranie działań na rzecz zwiększenia aktywności i partycypacji obywatelskiej w życiu publicznym i społecznym: <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie świadomości znaczenia kapitału społecznego, • rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej, • działania na rzecz zwiększenia poziomu zaufania społecznego do instytucji publicznych,
	b. Wzmacnianie współpracy administracji publicznej z podmiotami III sektora, m.in. poprzez zlecenie zadań publicznych.
	c. Uczestnictwo sektora pozarządowego w procesach opiniotwórczo-doradczych.
	d. Działania na rzecz kształtowania świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców, a także pielęgnowania polskości.
	e. Wykorzystywanie potencjału kulturowego i lokalnych tożsamości w rozwoju regionalnym.
	f. Propagowanie poczucia wspólnoty wśród mieszkańców regionu.
	g. Promocja dorobku kulturalnego, naukowego, społecznego i gospodarczego powiatu żarskiego.
	h. Popularyzacja historii miast i wsi z terenu powiatu żarskiego..
	i. Promocja wartości narodowych i europejskich, w szczególności wolności, demokracji i praw człowieka.
	j. Upowszechnianie kultury polskiej i tradycji regionalnych wśród imigrantów.

CEL STRATEGICZNY 3. Integracja przestrzenna powiatu

Realizacja celu strategicznego 3. opiera się na osiągnięciu spójności przestrzennej i infrastrukturalnej powiatu, przy równoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego i ekologicznego.

Przedsięwzięcia służące rozwojowi infrastruktury technicznej i transportowej prowadzone będą z uwzględnieniem ochrony środowiska naturalnego. Obejmą one głównie m.in. inwestycje związane z rozbudową i modernizacją systemów energetycznych i teleinformatycznych oraz usprawniające komunikację drogową (budowa/modernizacja dróg, obwodnic), kolejową (modernizacja linii kolejowych, stacji, zwiększenie liczby połączeń) a także wzmacniające dostępność teleinformatyczną. Poprawa standardu, dostępności i ograniczenie szkodliwości dla środowiska transportu zbiorowego oraz inwestycje związane z rozbudową tras rowerowych będą miały wpływ na wzrost liczby osób z nich korzystających, co przyniesie wymierny efekt w postaci poprawy stanu środowiska naturalnego. Efekt ten wzmocnią planowane działania służące m.in. kształtowaniu postaw proekologicznych, ochronie bioróżnorodności, wód i powierzchni ziemi, ochronie przed hałasem. Do podniesienia bezpieczeństwa mieszkańców przyczynią się przedsięwzięcia ukierunkowane na ograniczenie przestępczości i cyberprzestępczości, zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, sprawnego działania służb publicznych oraz minimalizujące zagrożenia związane z gwałtownymi zjawiskami pogodowymi będącymi skutkiem zmian klimatycznych.

Ważnym elementem będzie prowadzenie polityki miejskiej dostosowanej do skali i potrzeb miast oraz zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, poprawa standardów życia na obszarach wiejskich.

Cele operacyjne

Rysunek 14. Schemat celów operacyjnych 3. celu strategicznego

3. Integracja przestrzenna powiatu	
3.1	Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego
3.2	Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej
3.3	Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego
3.4	Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu
3.5	Wzmocnienie funkcji społeczno-gospodarczych miast w powiecie i lokalnych ośrodków miejskich
3.6	Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Kierunki interwencji (działań)

Rysunek 15. Schemat kierunków interwencji (działań) 3. celu strategicznego

Cel strategiczny 3. Integracja przestrzenna powiatu	
<u>Cel operacyjny 3.1: Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego</u>	
Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 3.1	a. Rozwój infrastruktury i komunikacji drogowej: <ul style="list-style-type: none">• wzmocnienie powiązań transportowych (kolej, linie autobusowe) z sąsiednimi regionami, w tym rozbudowa połączeń transgranicznych,• przebudowa i modernizacja dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych,• poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez likwidowanie miejsc niebezpiecznych.
	b. Rozwój transportu kolejowego: <ul style="list-style-type: none">☐ Modernizacja i odbudowa linii kolejowych, w celu skrócenia czasów przejazdu oraz zwiększenia udziału transportu szynowego w przewozach pasażerskich i towarowych,☐ zwiększenie udziału nowoczesnego taboru kolejowego w przewozach na terenie powiatu,☐ zapewnienie dobrego skomunikowania z województwem i innymi ośrodkami (Wrocław, Poznań, Warszawa),☐ poprawa stanu infrastruktury pasażerskiej stacji i przystanków kolejowych, odtworzenie połączeń) zwiększenie liczby połączeń kolejowych w ramach publicznego transportu zbiorowego, ze szczególnym uwzględnieniem połączeń miast powiatu z polskimi metropoliami ,☐ dostosowanie liczby połączeń kolejowych z ośrodkami edukacyjnymi i kulturalnymi w godzinach umożliwiającym korzystanie z szerokiej oferty edukacyjnej/ kulturalnej/ sportowej.
	c. Inicjowanie i podejmowanie działań z zakresu poprawy standardu i dostępności do usług publicznego transportu zbiorowego, w tym na poziomie lokalnym i terenach wiejskich. d. Zastosowanie inteligentnych i proekologicznych rozwiązań w transporcie zbiorowym. e. Wsparcie i realizacja inwestycji z zakresu budowy, rozbudowy i modernizacji systemu tras rowerowych w powiecie , połączenie z trasami w województwie i po stronie niemieckiej ,

Cel operacyjny 3.2: Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej

Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 3.2	a. Rozbudowa sieci światłowodowej w celu upowszechnienia dostępu do szerokopasmowego Internetu.
	b. Dostęp wszystkich gospodarstw domowych do Internetu szerokopasmowego o przepustowości powyżej 100 Mb/s.
	c. Modernizacja istniejącej infrastruktury teleinformatycznej.
	d. Budowa nowych tras światłowodowych na obszarach dotąd nieobjętych instalacją kablową.
	e. Kontynuacja rozbudowy sieci szerokopasmowych i infrastruktury dostępowej.

Cel operacyjny 3.3: Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego

Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 3.3	a. Budowa i modernizacja źródeł energii elektrycznej i ciepła, w tym wykorzystujących lokalne surowce energetyczne, z uwzględnieniem polityki energetyczno-klimatycznej UE.
	b. Rozbudowa oraz modernizacja sieci elektroenergetycznych, w tym najwyższych napięć.
	c. Prowadzenie działań na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii.
	d. Modernizacja oraz budowa sieci gazowych, w szczególności na obszarach pozbawionych tego typu infrastruktury.
	e. Wspieranie infrastruktury i wyposażenia państwowych i ochotniczych straży pożarnych.
	f. Wzmacnianie działania służb policyjnych w zwalczaniu przestępczości, w tym transgranicznej.
	g. Koordynacja i wzmocnienie działań policji, straży pożarnej i innych służb oraz instytucji, odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego.
	h. Wdrażanie działań na rzecz zwiększenia poziomu cyberbezpieczeństwa.
	i. Wzmacnianie spójnego systemu rozwiązań organizacyjno-technicznych w obszarze zarządzania kryzysowego, z wykorzystaniem nowoczesnych technologii.
	j. Upowszechnienie świadomości i samoorganizacji społeczeństwa wobec potencjalnych zagrożeń, epidemiologicznych i terrorystycznych.

Cel operacyjny 3.4: Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu

Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego	a. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki: <ul style="list-style-type: none">• Wspieranie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury oczyszczania ścieków, realizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych,• Wspieranie budowy, rozbudowy i modernizacji sieci wodociągowych, w tym systemów zaopatrzenia w wodę, ujęć i stacji uzdatniania wody,• wsparcie działań z zakresu zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych,• zarządzanie wodami opadowymi,• wsparcie dla lokalnych inicjatyw w zakresie małej retencji.
--	--

<p>3.4 Cel operacyjny 3.5: Rozwój funkcji wiodącej powiatu żarskiego w stosunku do gmin.</p>	<p>b. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie wdrażania systemowej gospodarki odpadami komunalnymi w układzie ponadlokalnym w oparciu o instalacje komunalne, • Wspieranie usprawnienia funkcjonowania systemu selektywnego zbierania/odbierania odpadów komunalnych, • Wspieranie wdrażania nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, • usuwanie zagrożeń wynikających z niewłaściwego składowania odpadów , • rekultywacja i zagospodarowanie terenów zdegradowanych, • zachowanie i racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych.
	<p>c. Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych, • utrzymanie rzek, • współpraca jednostek samorządu terytorialnego z kraju i zagranicy (Niemcy) na rzecz realizacji programu ochrony przeciwpowodziowej, • polepszenie warunków monitorowania zabezpieczenia przeciwpowodziowego, m.in. poprzez wprowadzanie systemów i programów elektronicznych, • uzupełnianie i utrzymywanie w ciągłej gotowości magazynów przeciwpowodziowych.
	<p>d. Ochrona różnorodności biologicznej oraz georóżnorodności.</p>
	<p>e. Ochrona przed hałasem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie emisji hałasu drogowego, • poprawa klimatu akustycznego w środowisku w otoczeniu zakładów.

<p>3.4 Cel operacyjny 3.5: Rozwój funkcji wiodącej powiatu żarskiego w stosunku do gmin.</p>	<p>e. Ochrona przed hałasem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie emisji hałasu drogowego, • poprawa klimatu akustycznego w środowisku w otoczeniu zakładów.
<p>Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 3.5</p>	<p>f. Przeciwdziałanie zagrożeniom i minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • (m.in. burze, ulewy, silne wiatry, długotrwałe susze i fale upałów).
<p>Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 3.5</p>	<p>g. Inicjowanie, realizacja i promocja działań z zakresu kształtowania postaw proekologicznych.</p>
	<p>h. Rozwój powiatowego systemu ochrony przyrody i krajobrazu.</p>
<p>Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 3.5</p>	<p>a. Wzmocnienie i rozwój usług publicznych na terenie powiatu :</p> <ul style="list-style-type: none"> • równomierny dostęp i optymalizacja świadczenia podstawowych usług publicznych, • rozwój usług wyższego rzędu, w tym gospodarczych, kulturowych, edukacyjnych, naukowych, administracyjnych, symbolicznych i innych funkcji oddziałujących ponadregionalnie, wzmocnienie współpracy gmin, z uwzględnieniem ich specyfiki rozwojowej.
	<p>b. Działania na rzecz wzmocnienia konkurencyjności ośrodków gminnych w celu zwiększenia ich znaczenia w skali powiatu i województwa .</p>
	<p>c. Prowadzenie racjonalnego zagospodarowania przestrzennego uwzględniając:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrzeby budownictwa, szczególnie mieszkaniowego, • rewitalizację zdegradowanych obiektów i terenów , • zwiększenie udziału zieleni miejskiej i jej ochrony, • przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji, w tym z wykorzystaniem narzędzi planowania przestrzennego powiatu i gmin, przestrzeganie ładu urbanistycznego i dbałość o zabytki.

Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 3.5	d. Wspieranie zrównoważonego rozwoju mobilności miejskiej i terenów wiejskich: <ul style="list-style-type: none"> • wzmocnienie roli transportu publicznego,, • zintegrowanie różnych systemów komunikacji zbiorowej, • działania na rzecz zmniejszenia ruchu samochodowego , • tworzenie warunków i zachęt do transportu rowerowego, • wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań transportowych
	e. Rozwój wewnętrznej i zewnętrznej współpracy pomiędzy samorządami: <ul style="list-style-type: none"> • realizacja wspólnych projektów w ramach zintegrowanych inwestycji terytorialnych,
	f. Zapewnienie efektywnych połączeń transportowych w powiecie i ośrodkami wojewódzkimi.
	g. Promowanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych i społecznych w zarządzaniu powiatem.
Cel operacyjny 3.6: Wzmocnienie funkcji społeczno-gospodarczych miast i lokalnych ośrodków miejskich	
	a. Rozwój funkcji gospodarczych miast , w tym wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości oraz rzemiosła.
Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 3.6	b. Rozwój usług publicznych, szczególnie edukacyjnych, zdrowotnych i kulturalnych oraz polepszenie ich dostępności dla mieszkańców miast i otaczających obszarów wiejskich.
	c. Racjonalna gospodarka przestrzenna z uwzględnieniem: <ul style="list-style-type: none"> • potrzeb gospodarczych, usługowych i mieszkaniowych, • zachowania ładu przestrzennego, • prowadzenie procesów rewitalizacji obszarów zdegradowanych, • zapewnienia odpowiednich terenów zieleni miejskiej.
	d. Wzmocnienie zrównoważonej mobilności miejskiej oraz powiązań transportowych z sąsiednimi obszarami wiejskimi.
	e. Wspieranie ponadlokalnych funkcji miast powiatu żarskiego .
	f. Rozwój i modernizacja zdegradowanej infrastruktury technicznej i społecznej.
	g. Wspieranie partnerskiej współpracy miast i gmin na obszarach powiązań funkcjonalnych.
	h. Inicjowanie i realizacja porozumień terytorialnych w celu wdrażania wspólnych projektów sąsiadujących gmin i powiatów.
Cel operacyjny 3.7: Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich	
Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 3.7	a. Poprawa dostępności do usług publicznych, w tym poprzez współpracę partnerską gmin.
	b. Rozwój lub modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich.
	c. Wzmacnianie centrów aktywności społecznej i kulturalnej na terenach wiejskich.
	d. Odnowa i rewitalizacja wsi i miast.
	e. Wzmacnianie aktywizacji mieszkańców wsi.
	f. Upowszechnienie instrumentów typu RLKS w systemie realizacji polityki powiatowej.
	g. Wspomaganie rozwoju i powiązań funkcjonalnych małych miast i centrów gminnych, jako lokalnych ośrodków wzrostu.

h.	Wzmacnianie integracji środowiska wiejskiego, w tym zapobieganie konfliktom przy realizacji inwestycji na wsi.
i.	Ochrona dziedzictwa i krajobrazu wiejskiego.
j.	Wspieranie lokalnych grup działania.
k.	Promocja i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w branżach pozarolniczych, w tym lokalnej wytwórczości i rękodzielnictwa.

CEL STRATEGICZNY 4. Powiat atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę

Samorząd powiatu żarskiego kładzie nacisk na sprawne i efektywne współdziałanie środowisk i instytucji w obszarach istotnych dla rozwoju powiatu, co stanowi zakres tematyczny celu 4. Kluczowym instrumentem zarządzania będzie przy tym wielopoziomowe partnerstwo podmiotów ze wszystkich sektorów, które mają wpływ na pozycję konkurencyjną powiatu. Samorząd powiatu bierze na siebie rolę animatora tak rozumianego współdziałania.

Jako koordynator procesów rozwojowych w powiecie, samorząd powiatu jest otwarty na inicjatywy wojewódzkie i rządowe, związane z realizacją polityki i wdrażaniem instrumentów opisanych w KSRR 2030. Samorząd powiatowy jest przy tym gotowy do prowadzenia własnej, powiatowej polityki, uzupełniającej interwencję wojewódzką, państwową i włączającej samorządy gminne oraz partnerów społecznych i gospodarczych.

Kontynuowana i zacieśniana będzie współpraca międzynarodowa z regionami partnerskimi, szczególnie z niemieckimi landami przygranicznymi – Brandenburgią i Saksonią. Niemniej ważne jest partnerskie współdziałanie wewnątrz regionu oraz wzmocnienie dialogu na rzecz realizacji kompleksowych przedsięwzięć rozwojowych i integracji systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego.

Efektywna promocja gospodarcza i turystyczna powiatu ukierunkowana będzie na osiągnięcie jak największej rozpoznawalności powiatu oraz stworzenie i utrzymanie jego atrakcyjnego wizerunku, co pozwoli skutecznie konkurować na arenie wojewódzkiej, krajowej i zagranicznej m.in. o inwestorów i turystów.

Wysoką sprawność i efektywność działania administracji samorządowej i instytucji powiatowych umożliwią wdrożone mechanizmy monitoringu i ewaluacji, postępująca cyfryzacja usług oraz wysoka zdolność pozyskiwania wsparcia zewnętrznego.

Cele operacyjne

Rysunek 16. Schemat celów operacyjnych 4. celu strategicznego

4. Powiat atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę	
4.1	Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna
4.2	Atrakcyjny wizerunek powiatu
4.3	Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji powiatowych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju powiatu
4.4	Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie powiatowym i gminnym
4.5	Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa

Kierunki interwencji (działań)

Rysunek 17. Schemat kierunków interwencji (działań) 4. Celu strategicznego

Cel strategiczny 4. Powiat atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę	
Cel operacyjny 4.1: Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna	
Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 4.1	a. Rozwój współpracy międzynarodowej: <ul style="list-style-type: none">• inicjowanie współpracy z innymi miastami przygranicznymi,• realizacja wspólnych projektów europejskich,• wspieranie partnerskich kontaktów samorządów lokalnych, instytucji i organizacji pozarządowych.
	b. Wzmacnianie współpracy transgranicznej z Brandenburgią i Saksonią poprzez: <ul style="list-style-type: none">• rozwój różnych form kooperacji w wymiarze gospodarczym, społecznym i administracyjnym,• skuteczna realizacja projektów w ramach Programów Interreg,• wspólne działania w zakresie modernizacji i rozbudowy infrastruktury transgranicznej,• rozwój i promocja współpracy miast bliźniaczych.
	c. Wspieranie działalności euroregionów Sprewa-Nysa-Bóbr i Pro Europa Viadrina oraz innych transgranicznych organizacji i struktur współpracy, np. EUWT.
	d. Działania na rzecz integracji europejskiej, współpraca z instytucjami Unii Europejskiej i organizacjami międzynarodowymi z wykorzystaniem Biura Regionalnego Województwa Lubuskiego w Brukseli.
	e. Współpraca z innymi województwami, szczególnie z Polski zachodniej oraz aktywne uczestnictwo w pracach ponadregionalnych organizacji i odpowiednich gremiów.
Cel operacyjny 4.2: Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka powiatu	
Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 4.2	Tworzenie wizerunku powiatu żarskiego atrakcyjnego gospodarczo: <ul style="list-style-type: none">• prowadzenie nowoczesnych form promocji gospodarczej powiatu żarskiego w kraju i za granicą,• promowanie wspólnych przedsięwzięć samorządów i innych instytucji na rzecz tworzenia pozytywnego wizerunku województwa lubuskiego,• promocja dobrych praktyk przedsiębiorców z powiatu żarskiego.

- wsparcie organizacyjne i finansowe dla najważniejszych wydarzeń kulturalnych, sportowych i turystycznych na terenie powiatu żarskiego
- wzmocnienie wizerunku powiatu żarskiego jako regionu atrakcyjnego turystycznie z bogatą ofertą kulturalną.

Cel operacyjny 4.3: Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu

Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 4.3	a. Wzmocnienie dialogu i partnerskiej współpracy przedstawicieli różnych środowisk powiatu , w szczególności poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie ciał doradczo-opiniujących, • wzmacnianie procesu konsultacji społecznych, • wymianę informacji i doświadczeń, • organizowanie przestrzeni spotkań przedstawicieli przedsiębiorców, nauki, • organizacji pozarządowych i administracji publicznej
	b. Doskonalenie nowoczesnych systemów zarządzania w administracji publicznej, w tym systemów jakości i standardów obsługi klienta.
	c. Prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej dla mieszkańców, z wykorzystaniem technik cyfrowych.
	d. Rozwój instytucjonalny i kadrowy na rzecz efektywnego pozyskiwania i wdrażania środków Unii Europejskiej oraz ze środków rządowych,
	e. Współpraca z administracją centralną na rzecz dostosowania krajowej polityki rozwoju do specyfiki i potrzeb powiatu żarskiego
	f. Usprawnienie funkcjonowania jednostek administracji publicznej poprzez poprawę infrastruktury i wyposażenia placówek.
	g. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych i umiejętności interpersonalnych pracowników administracji i partnerów społeczno-gospodarczych.
	h. Rozwój współpracy partnerskiej na rzecz planowania i wdrażania kompleksowych przedsięwzięć rozwojowych.

Cel operacyjny 4.4: Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym

Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 4.4	a. Wzmocnienie standardów programowania oraz zarządzania polityką rozwoju na lokalnym.
	b. Wprowadzanie rozwiązań w kierunku integracji planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego na szczeblu powiatowym .
	c. Rozwój roli planowania przestrzennego na poziomie lokalnym, w tym zwiększenia pokrycia terenów planami miejscowymi.
	d. Wzmocnienie koordynacji tworzenia oraz wdrażania dokumentów strategicznych i operacyjnych w różnych obszarach polityki rozwoju.
	e. Wzmacnianie systemu monitorowania i oceny rozwoju powiatu w ujęciu gospodarczym, społecznym i przestrzennym.
	f. Rozwój potencjału analitycznego i eksperckiego w administracji publicznej.
	g. Kreowanie i podejmowanie działań z zakresu planowania zintegrowanego w oparciu o potencjał terytorialny.

Cel operacyjny 4.5: Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa

Kierunki interwencji (działań) celu operacyjnego 4.5	a. Rozwój e-administracji i dostępności cyfrowej.
	b. Zwiększenie dostępności do e-usług publicznych wyższego rzędu.
	c. Rozwój istniejących oraz wdrożenie nowych e-usług z zakresu społeczeństwa informacyjnego w administracji publicznej.
	d. Propagowanie informacji o dostępności e-usług z zakresu społeczeństwa informacyjnego.
	e. Budowanie kompetencji cyfrowych w społeczeństwie.
	f. Wspieranie edukacji cyfrowej dzieci i młodzieży, w szczególności w zakresie programowania

SYSTEM REALIZACJI I MONITOROWANIA STRATEGII

System realizacji strategii

System realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Żarskiego 2030 obejmuje sprawy zarządzania, wdrażania i monitorowania, zaprogramowany w sposób angażujący wiele podmiotów na rzecz prowadzenia działań rozwojowych na terenie powiatu. W opisie systemu realizacji skoncentrowano się na kompetencjach instytucji realizujących SRPŻ 2030 oraz instrumentach prawnych, tj. dokumentach niezbędnych do wdrożenia zapisów. Natomiast ramy finansowe SRPŻ 2030 przedstawiono w oddzielnym rozdziale.

Instytucje

Głównym organem prowadzącym politykę rozwoju w powiecie jest samorząd powiatowy. **Rada Powiatu Żarskiego** jako organ uchwałodawczy jest odpowiedzialna za podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Żarskiego. Ponadto zapoznaje się także z dokumentami sprawozdawczymi, w tym raportem o stanie powiatu. Zgodnie z ustawą o samorządzie powiatowym Rada Powiatu podejmuje uchwałę w sprawie przyjęcia zasad, trybu i harmonogramu opracowania aktualizacji Strategii. (sprawdzić)

Zarząd Powiatu podejmuje działania w zakresie opracowania projektu strategii oraz wdrażania jej zapisów. Jednostką pomocniczą Zarządu jest Starostwo Powiatowe, powiatowe jednostki organizacyjne. W celu zwiększenia koordynacji zadań na poziomie administracji samorządu powiatu działa **Zespół roboczy ds. Strategii Rozwoju Powiatu Żarskiego**. Ze względu na określony zakres i podział kompetencji Samorząd Powiatu pełni również funkcję koordynatora wdrażania poszczególnych przedsięwzięć o zasięgu powiatowym i ponadpowiatowym ujętych w SRPŻ 2030 współpracując ściśle w szczególności z administracją LUW i UM. Zgodnie z przyjętą Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, rola **wojewody** w polityce regionalnej polega na wspieraniu Rady Ministrów w realizacji przedsięwzięć na poziomie regionu. Wojewodowie mogą wspomagać i uczestniczyć w realizacji działań w regionie podejmowanych przez ministrów oraz uczestniczą w kreowaniu dialogu społecznego i współpracują w tym zakresie z marszałkiem województwa, przedstawicielami organizacji pracowników i pracodawców, zasiadającymi w regionalnych instytucjach dialogu społecznego (wojewódzkich radach dialogu społecznego). Zauważyć również należy konieczność współpracy w województwie z regionalnymi jednostkami administracji rządowej, jak Generalna Dyrekcja Dróg i Autostrad, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych czy przedstawicielami Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

W celu zapewnienia skuteczności realizacji poszczególnych interwencji samorząd powiatowy współpracuje równocześnie z **jednostkami samorządu terytorialnego oraz innymi podmiotami gospodarczymi czy samorządem gospodarczym i zawodowym**. Niezmiernie ważną rolę w tym procesie odgrywają także inne **podmioty publiczne, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, szkoły wyższe i jednostki naukowo-badawcze**, a zaangażowanie ich odbywa się na zasadzie współpracy partnerskiej.

Sygnalizowane – w wielu uwzględnionych w niniejszej Strategii kierunkach działań – wzmocnienie partnerskiej współpracy z różnymi podmiotami w ramach zarządzania wielopodmiotowego i wielosektorowego, wymaga od rady powiatu wykreowania tematycznych forów dialogu strategicznego. Powinny one umożliwić systematyczną wymianę wiedzy i poglądów oraz informacji o zasobach, które można mobilizować dla rozwoju powiatu żarskiego.

Realizacja celów wyznaczonych w Strategii Rozwoju Powiatu Żarskiego wymaga także współpracy na poziomie ponadpowiatowym z innymi powiatami w Województwie Lubuskim oraz gminami. Głównym gremium współpracy międzypowiatowej jest Związek Powiatów Lubuskich i Związek Powiatów Polskich a jednym z organów opiniotwórczo-doradczych Związku Powiatów Lubuskich jest **Konwent Starostów**. Konwent analizuje i opiniuje propozycje zmian legislacyjnych oraz omawia aktualne problemy samorządów powiatowych.

Instytucjonalną formą współpracy transgranicznej, w której powiat żarski czynnie uczestniczy z uwagi na położenie przy granicy niemieckiej jest **Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion „Sprewa-Nysa-Bóbr”**.

System monitorowania strategii

Samorząd powiatowy monitoruje i analizuje procesy rozwojowe na poziomie powiatu żarskiego w odniesieniu do procesów rozwojowych województwa i kraju. Dokonuje oceny polityki rozwoju powiatu zawartej w Strategii, biorąc pod uwagę odnotowane zmiany społeczno-gospodarcze w otoczeniu powiatu, województwa, kraju, euroregionu i krajów unii europejskiej. Monitorowanie efektywności i skuteczności działań jest podstawowym, jak również niezbędnym warunkiem właściwego i skutecznego zarządzania polityką samorządu powiatowego.

Samorząd powiatu czuwa nad przebiegiem procesów realizacji polityki regionalnej, a w szczególności diagnozuje sytuację i potencjały/trendy rozwojowe (ścieżki rozwojowe) różnego typu obszarów (w tym OSI wskazane w SRWL i KSRR), monitoruje sytuację w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego oraz ocenia skuteczność i efektywność dotychczas stosowanych interwencji.

Podmiotami odpowiedzialnymi za monitorowanie Strategii Rozwoju Powiatu Żarskiego 2030 są Rada Powiatu Żarskiego i Zarząd Powiatu. Rada Powiatu dokonuje oceny realizacji Strategii i wprowadza niezbędne zmiany. Zarząd odpowiedzialny jest za wdrażanie i monitorowanie dokonując okresowej oceny stopnia realizacji SRPŻ 2030.

Monitoring Strategii Rozwoju Powiatu Żarskiego 2030 przeprowadzany będzie w oparciu o raporty monitoringowe i ewaluacyjne, tj. oceny stanu wdrażania SRPŻ 2030.

Ponadto narzędziem wspomagającym monitorowanie SRPŻ 2030 będą coroczne „Raporty o stanie powiatu żarskiego”, które zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie powiatowym stanowią podsumowanie działalności zarządu powiatu w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady powiatu.

SYTUACJA FINANSOWA POWIATU ŻARSKIEGO

Budżet Powiatu Żarskiego na rok 2021 uchwalono 29 grudnia 2020 r. uchwałą Rady Powiatu Nr XX/136/2020, zgodnie z którą zaplanowano:

- dochody w kwocie 122 962 213 zł,
- wydatki w kwocie 121 887 213 zł,
- nadwyżkę budżetową w wysokości 1 075 000 zł,
- przychody w łącznej kwocie 2 925 000 zł, w tym z niewykorzystanych środków z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (RIFL) w kwocie 725 000 zł oraz z niewykorzystanych środków z UE w łącznej kwocie 2 200 000 zł.

Skróconą prezentację kształtowania się budżetu Powiatu w 2021 r. zawarto w poniższej tabeli.

Budżet Powiatu Żarskiego w 2021 r.

Lp.	Treść	§	Plan na 01.01.2021 r.	Plan na 31.12.2021 r.	Wykonanie na 31.12.2021 r.	% 6/5
1	2	3	4	5	6	7
I	Przychody i dochody ogółem:		125 887 213	144 337 950,64	148 252 227,68	102,7
1	Przychody, w tym:		2 925 000	10 283 096,24	10 283 096,24	100,0
1.1	<i>Niewykorzystane środki związane ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu (art. 217 ust. 2 pkt 8 ufp)</i>	905	725 000	2 365 505,77	2 365 505,77	100,0
1.2	<i>Wynikające z rozliczenia środków z UE (tj. określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 ufp)</i>	906	2 200 000	3 379 122,58	3 379 122,58	100,0
1.3	<i>Wolne środki z art. 217 ust.2 pkt 6 ufp</i>	950		4 538 467,89	4 538 467,89	100,0
2	Dochody budżetu, w tym:		122 962 213	134 054 854,40	137 969 131,44	102,9
2.1	<i>Dochody bieżące</i>		117 501 587	120 339 002,64	127 293 407,87	105,8
2.2	<i>Dochody majątkowe</i>		5 460 626	13 715 851,76	10 675 723,57	77,8
II	Rozchody i wydatki ogółem:		125 887 213	144 337 950,64	132 535 576,26	91,8
3	Rozchody, w tym:		4 000 000	4 000 000,00	4 000 000,00	100,0
3.1	<i>Wykup innych papierów wartościowych</i>	982	4 000 000	4 000 000,00	4 000 000,00	100,0
4	Wydatki budżetu		121 887 213	140 337 950,64	128 535 576,26	91,6
4.1	<i>Wydatki bieżące</i>		113 743 710	118 736 645,11	113 739 548,42	95,8
4.2	<i>Wydatki majątkowe</i>		8 143 503	21 601 305,53	14 796 027,84	68,5

III	Stan środków (I – II)		0	0,00	15 716 651,42	x
IV	Wynik budżetu (nadwyżka + / deficyt –) (2– 4)		1 075 000	-6 283 096,24	9 433 555,18	x
V	Wynik operacyjny (nadwyżka + / deficyt – operacyjna) (2.1– 4.1)		3 757 877	1 602 357,53	13 53 859,45	x

I. Wykonanie budżetu Powiatu Żarskiego za 2021 rok.

1) Przychody i rozchody

W planie przychodów i rozchodów dokonano następujących zmian:

- Zwiększono plan przychodów łącznie o 7 358 096,24 zł , w tym:

§ 905 – 1 640 505,77 zł – z tytułu z niewykorzystanych środków związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określone w odrębnych ustawach (art. 217 ust. 2 pkt 8 ufp),

§ 906 – 1 179 120,58 zł – z tytułu rozliczenia środków z UE (art. 217 ust. 2 pkt 8 ufp),

§ 950 – 4 538 467,89 zł – z tytułu wolnych środków, o których mowa w artykule 217 ust. 2 pkt 6 ufp.

Zaplanowane rozchody budżetu w kwocie 4 000 000 zł wykonano w kwocie 4 000 000 zł. Środki, zgodnie z harmonogramem przeznaczono na wykup obligacji.

2) Wynik budżetu (nadwyżka i deficyt budżetowy)

Realizację budżetu na dzień 31.12.2021 r. zamknięto nadwyżką w wysokości 9 433 555,18 zł, przy planowanym deficycie w wysokości 6 283 096,24 zł.

3) Wynik operacyjny (relacja z art. 242 ufp)

Różnica między wykonanymi dochodami bieżącymi a wykonanymi wydatkami bieżącymi na dzień 31.12.2021 r. jest dodatnia i stanowi nadwyżkę operacyjną w wysokości 13 533 859,45 zł, przy planowanej nadwyżce w wysokości 1 602 357,53 zł.

4) Zadłużenie powiatu na dzień 31.12.2021 r.

Łączna kwota długu powiatu na dzień 31.12.2021 r. z tytułu emisji obligacji komunalnych wynosi 14 500 000 zł, co stanowi 10,51 % wykonanych na dzień 31.12.2021 r. dochodów ogółem w kwocie 137 969 131,44 zł.

Zadłużenie stanowi zobowiązanie wobec banku PKO BP S.A. o/Warszawa z tytułu emisji obligacji w latach 2010 - 2011. Do spłaty w latach 2022 - 2025 pozostało:

Harmonogram wykupu obligacji PKO BP S.A.

DATA EMISJI	KWOTA	WYKUP				
		2021	2022	2023	2024	2025
27.09.2010	1 500 000			1 500 000		
09.09.2010	2 000 000			2 000 000		
27.12.2010	500 000			500 000		
08.12.2010	2 500 000					2 500 000
04.05.2010	2 000 000		2 000 000			
07.06.2010	2 000 000		2 000 000			
06.06.2011	2 000 000				2 000 000	
22.08.2011	2 000 000				2 000 000	
RAZEM	14 500 000		4 000 000	4 000 000	4 000 000	2 500 000
DŁUG NA KONIEC ROKU						
		14 500 000	10 500 000	6 500 000	2 500 000	0

Analiza SWOT

Analiza SWOT umożliwia przeprowadzenie analizy zasobów wewnętrznych obszaru oraz oddziaływań zewnętrznych w otoczeniu powiatu żarskiego, porządkuje informacje, pokazuje nowe zależności i możliwości. SWOT to angielski skrót pochodzący od nazw: strenght – siły, weakneses- słabości, oportunities – szanse, threats – zagrożenia.

Słabości i mocne strony dotyczą uwarunkowań znajdujących się wewnątrz powiatu w odniesieniu do zasobów infrastrukturalnych, ludzkich, organizacyjnych, ekonomicznych, społecznych i środowiskowych w czasie obecnym. Szanse i zagrożenia dotyczą uwarunkowań zewnętrznych, które mogą mieć wpływ w przyszłości na rozwój powiatu. Stawiając na mocne strony i wykorzystując szanse skutecznie można niwelować słabości i unikać zagrożeń.

Analiza SWOT została wykonana dla 4 obszarów/ładów zrównoważonego rozwoju:

- ładu środowiskowo-przestrzennego /ochrona środowiska, zasoby przyrodnicze, zagospodarowanie przestrzeni, komunikacja/,
- ładu społecznego /edukacja, zdrowie, pomoc społeczna, kultura, sport/,
- ładu gospodarczego / rynek pracy, aktywność gospodarcza, przeciwdziałanie bezrobociu, rolnictwo turystyka/,
- ładu instytucjonalno-politycznego / zarządzanie powiatem, bezpieczeństwo publiczne, społeczeństwo obywatelskie i dialog z mieszkańcami, promocja/.

ANALIZA SWOT

STREFA ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Dobre warunki klimatyczne - Różnorodne i bogate środowisko przyrodnicze - Atrakcyjny krajobraz przyrodniczy i kulturowy, - Zwarte obszary leśne pokrywające 55,2 % powiatu. - Zbiorniki wodne - Istniejące obszary o walorach turystyczno-krajobrazowych (m.in. Park Mużakowski, Geopark Łuk Mużakowa), Grodzisko w Wicinie, - Miejskie i gminne oczyszczalnie ścieków - Istniejące zasoby bogactw naturalnych (węgiel brunatny i miedź) - Przejścia graniczne - dobra dostępność komunikacyjna. Spójna sieć dróg regionalnych, ponadregionalnych i transgranicznych - strefy przemysłowe - korzystne położenie w strefie przygranicznej - Zintegrowany system zagospodarowania odpadów w powiecie, 	<ul style="list-style-type: none"> - Niewystarczający poziom skanalizowania gmin - Niewystarczające środki na utrzymanie i rozwój urządzeń melioracyjnych i utrzymanie, regulacja rzek oraz niedostateczne działania przeciwpowodziowe - Niedostateczny poziom egzekwowania obowiązujących zasad ochrony środowiska - Fragmentaryczność miejscowych planów przestrzennego zagospodarowania - Zły stan parków wiejskich i przypałacowych - Zły stan dróg spowodowany przez niedostosowanie do zwiększonego ruchu i obciążenia ciężkim transportem oraz brak współpracy między zarządcami dróg - Ograniczone środki finansowe na przebudowę i modernizację nawierzchni dróg - Ograniczanie komunikacji kolejowej i świadczonej przez przewoźników transportu drogowego, słabe połączenia, - Ograniczona dostępność terenów inwestycyjnych ze względu na obszary Natura 2000, na dużej powierzchni powiatu. - Brak II części obwodnicy Lubuska, - Odległość do dużych ośrodków miejskich: Wrocław, Poznań,

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Dostępność środków pomocowych. - Polski Ład - Fundusz Dróg Samorządowych, - Fundusz Inwestycji Samorządowych, - Środki z PROW, - Środki z Euroregionu Nysa-Sprewa-Bóbr, - Środki z projektów Polska- Saksonia. - Fundusz odtworzenia linii autobusowych, - Budowa kanalizacji na obszarach miejsko-wiejskich - Wzrost wykorzystania alternatywnych źródeł energii (małe elektrownie wodne, farmy wiatrowe, energia słońca- farmy fotowoltaiczne) - Realizacja energetycznych strategii niskoemisyjnych - Rewitalizacja pałaców i parków i ich turystyczne wykorzystanie - Promocja regionu oparta o duże walory przyrodnicze - Turystyczne zagospodarowanie rzek - Wykorzystanie drogi A18; rozbudowa i budowa dróg łączących powiat z innymi regionami w Polsce i Niemczech. - Spójna sieć szlaków i traktów turystycznych wraz z wykorzystaniem nieczynnej linii kolejowej dla ruchu rowerowego. - Rozwój produkcji opartej o technologie ekologiczne i innowacje w ochronie środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> - Niewykonanie planów kanalizacji miejscowości i konsekwencje finansowe. - Ograniczenia rozwoju gospodarczego spowodowane gospodarowaniem na obszarach Natura 2000 i pozostałych obszarach chronionych - Niska świadomość ekologiczna społeczności lokalnych i podmiotów gospodarczych - Negatywny wpływ na środowisko funkcjonujących zakładów przemysłowych (emisje, hałas) -Znaczny udział „niskiej emisji”, wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza, szczególnie w miastach, - Brak porozumień pomiędzy gminami i realizacji wspólnych zadań z zakresu infrastruktury ochrony środowiska - Niezadawalająca współpraca między powiatami, samorządami i inwestorami w zakresie zagospodarowania przestrzeni. - Skomplikowanie środowiskowych i administracyjnych procedur prawnych - Klęski żywiołowe spowodowane zmianami klimatycznymi - Protesty społeczne przeciwko inwestycjom w energetyce, zarówno tradycyjnej jak i odnawialnej - Problemy z uzgodnieniami inwestycji z organizacjami ekologicznymi, - Zróżnicowana sytuacja ekonomiczna gmin, - Niekompletna sieć tras rowerowych, - Wysoki poziom strat ciepła w przesyłce oraz lokalne braki w dostępie do sieci gazu ziemnego, - Wykluczenie komunikacyjne niektórych miejscowości w powiecie, - Efekt pomijania inwestycyjnego, -Trwały spadek liczby mieszkańców.
STREFA SPOŁECZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY

<ul style="list-style-type: none"> - Dobrze przygotowana kadra pedagogiczna w placówkach oświatowych powiatu - nowe kierunki kształcenia w szkołach ponadpodstawowych, - Wysoki poziom kształcenia ogólnego i zawodowego współpraca szkół z pracodawcami, - Korzystanie z licznych funduszy zewnętrznych (UE i inne) przez placówki oświatowe -Modernizacja kształcenia zawodowego w powiecie żarskim, -Powstanie CKZ i U w Żarach - Dość dobry stan techniczny większości szkół - Różnorodność specjalistycznego poradnictwa zdrowotnego - Dobrze przygotowana medyczna służba ratownicza w zakresie wyszkolenia i wyposażenia technicznego - Rozbudowa i polepszający się stan techniczny szpitali, - Dobra współpraca podmiotów pomocy społecznej w powiecie oraz pomiędzy innymi instytucjami w tym zakresie (sądy, szkoły, poradnie...) - Aktywne organizacje pozarządowe realizujące zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej, kultury i sportu, - Rozbudowująca się baza sportowa - Współpraca gmin i JST z Euroregionem - Realizacja programów profilaktycznych - Dobra współpraca partnerska pomiędzy powiatem i gminami w zakresie inicjatyw społeczno-kulturalnych , sportowo- pożarniczych i sportowych – turystycznych, - Bogactwo imprez kulturowych -System stypendialny dla młodzieży, - Szeroka promocja działań powiatu, -Bogata infrastruktura społeczna (świetlice, place zabaw ,siłownie plenerowe), -Dobrze rozwinięta sieć bibliotek szkolnych, -Duży kapitał społeczny, - Liczne stowarzyszenia i organizacje społeczne, 	<ul style="list-style-type: none"> - Ograniczone środki finansowe na szkolnictwo - Niewystarczająca ilość specjalistów w dziedzinie edukacji oraz w zakresie usług psychologiczno-pedagogicznych - Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych na terenie powiatu - Zbyt mała kadra specjalistów pomocy społecznej oraz brak środków na zatrudnienie specjalistów wspomagających prace pracowników socjalnych - Brak środowiskowych domów samopomocy w gminach - Za mało placówek wsparcia dziennego dla dzieci z rejonów gminnych - Ograniczony dostęp do kultury w mniejszych miejscowościach - Braki kadry lekarskiej, pielęgniarskiej i personelu technicznego
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Większe wykorzystanie programów pomocowych - Dostosowanie profili kształcenia do potrzeb rynku pracy - Wypracowanie wspólnej polityki pomiędzy szpitalami w powiecie - Pozyskiwanie środków zewnętrznych na likwidację barier architektonicznych - Pozyskiwanie środków zewnętrznych na zatrudnienie specjalistów w usługach zdrowotnych - Rozwinięcie działalności ośrodka adopcyjnego - Utworzenie ośrodka wczesnej interwencji dla dzieci z zaburzeniami i niepełnosprawnością - Wprowadzenia programów e-kultura, -Zatrzymanie młodych ludzi w regionie poprzez atrakcyjne warunki pracy i życia, - Aktywacja pokolenia 65+ w życiu publicznym, - Ułatwiony dostęp organizacji pozarządowych do instrumentów finansowania z różnych źródeł, 	<ul style="list-style-type: none"> - Zmieniające się programy nauczania - Niedostosowanie prawa oświatowego do rzeczywistości - Brak długoterminowej polityki organizacji ochrony zdrowia - Brak finansowania populacyjnych programów zdrowotnych przez NFZ realizowanych przez JST - Wzrost zachorowalności społeczeństwa na choroby cywilizacyjne - Brak możliwości prawnych bezpośredniego finansowania ośrodka adopcyjnego przez powiat - Dociążanie zadaniami OPS z innych dziedzin - Biurokratyzacja usług socjalnych - Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym - Zmniejszenie potencjału zawodowego i intelektualnego z powodu migracji osób w wieku produkcyjnym do większych ośrodków miejskich i zagranicę,
STREFA GOSPODARCZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Wysoka atrakcyjność inwestycyjna regionu dla podmiotów krajowych i zagranicznych - Duża liczba podmiotów gospodarczych oraz ich aktywność na rynku - Rozbudowany system obsługi biznesu - Tereny przygraniczne do zagospodarowania (strefa w Lubsku, w Olszynie, Żarach) - Wykształcona, dobrze przygotowana i mobilna kadra - rozwój szkolnictwa zawodowego, kształcenie fachowców - Istniejący system kształcenia zawodowego, nowe kierunki - Istniejący zróżnicowany system komunikacji drogowej i kolejowej wspierający transport drogowy - Funkcjonująca Żarska Strefa Przemysłowo-Ekonomiczna w Żarach i Kronopol – wiodące miejsca aktywności gospodarczej i zatrudnienia 	<ul style="list-style-type: none"> - Zbyt mała liczba inwestorów - brak wystarczającej liczby dobrze przygotowanych pracowników w stosunku do liczby miejsc pracy - Trudność z pozyskaniem pracowników w wielu branżach, - Wysokie ukryte bezrobocie na wsi ???/?/ - Zamieranie drobnego handlu i usług deficytowych - Niedoinwestowana oświata zawodowa - Różnice pomiędzy rozwiniętą północą i południem Powiatu - Niewystarczająca promocja lokalnych liderów gospodarki i „Marki powiatowej” - Słabo rozwinięta baza i oferta turystyczna - emigracja zarobkowa młodzieży do innych krajów UE, - niskie płace w przedsiębiorstwach.

<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój rolnych grup producenckich (len, truskawki, szparagi, borówka amerykańska, pszczelarstwo itp.) - Otwarty rynek pracy dla emigrantów zarobkowych - Obszary atrakcyjne dla turystyki weekendowej aktywnej oraz rekreacji, rozwijająca się sieć ścieżek rowerowych -Atrakcyjne położenie w bliskiej odległości do granicy i dużych ośrodków; Z. Góra, Gorzów Wlkp., Wrocław, Poznań, Drezno, Berlin. - Dostępność atrakcyjnych terenów mieszkaniowych i rekreacyjnych -Bogactwo przyrodniczo- krajobrazowe (Łuk Mużakowa) - Bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne powiatu - Złóża rud miedzi i srebra. 	<ul style="list-style-type: none"> - Słabe zagospodarowanie i wykorzystanie niektórych terenów przeznaczonych pod inwestycje, -Niska aktywność zawodowa ludności, -Wykluczenie komunikacyjne wielu gmin, - Zły stan techniczny wielu dróg i mostów -Brak obwodnicy Lubska
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Absorpcja środków unijnych. -Korzystanie z programów rządowych, - Wykorzystanie położenia przygranicznego - Stworzenie nowych stref aktywności gospodarczej - Wspieranie innowacyjnych przedsięwzięć na styku gospodarki i nauki - Rozwój technologii informatycznych - Przyjazna polityka podatkowa dla nowopowstających firm - Współpraca z sąsiednimi powiatami oraz transgraniczna z Niemcami. - Wykorzystanie i promowanie walorów turystycznych powiatu, Parku Mużakowskiego, Geoparku - Stworzenie marki i wizerunku regionu turystycznego Dolne Łużyce - Rozwijanie współpracy w zakresie rozwoju turystyki z samorządami sąsiednich województw (Dolnośląskie) - Rozwój usług agroturystycznych - Wprowadzenie programów e-turystyka 	<ul style="list-style-type: none"> - Pogłębiający się kryzys gospodarczy w związku z pandemią COVID-19, - Za słaba kooperacja szkół zawodowych z podmiotami gospodarczymi. - Bariery prawno-organizacyjne w rozwoju przedsiębiorczości - Emigracja zarobkowa - Rozwój sieci supermarketów wpływający na zamieranie drobnego handlu, - Konkurencja ze strony lepiej rozwiniętych i dokapitalizowanych firm niemieckich - Zmniejszenie środków na wspólną politykę rolną i rozwój obszarów wiejskich - Niż demograficzny - Pogłębiające się różnice rozwojowe JST w powiecie, - Odptyw wykwalifikowanej kadry z funkcjonujących zakładów pracy - Brak wystarczających środków finansowych na realizację inwestycji rozwojowych - trudna sytuacja gospodarcza związana z wojna w Ukrainie

- Rozwój szlaków pieszych i rowerowych ukazujących specyfikę regionu
- Wykorzystanie tradycji rzemiosła powiatu żarskiego.
- Rozwój przetwórstwa i przemysłu rolnego
- Wykorzystanie bogactw naturalnych do powstania nowych firm i rozwoju powiatu (rozwój infrastruktury i miejsca pracy)
- Wzrost społecznego zaangażowania biznesu w inicjatywy społeczne,
- Rozwój energetyki ekologicznej (farmy fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe).
- Wspieranie zatrudnienia osób pozostających bez pracy.
- Wspieranie rozwoju mikro, małej i średniej przedsiębiorczości.
- Powstanie kopalni miedzi w powiecie żarskim szansą na rozwój regionu i powstanie nowych dobrze płatnych miejsc pracy.
- Wspieranie i rozwój działań wpisujących się w program walki z wykluczeniem społecznym.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców powiatu oraz zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu.
- Rozwój działań wspierających efektywność działań na rzecz klientów Powiatowego Urzędu Pracy , w tym nowoczesnych narzędzi komunikacji i transferu wiedzy.
- Zwiększenie współpracy pomiędzy przedstawicielami samorządu, a podmiotami gospodarczymi i społecznymi.
- Integracja lokalnych przedsiębiorców w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk.
- Wsparcie w procesie tworzenia klastrów jako form integracji na rzecz rozwoju gospodarki.
- Kształtowanie dobrego klimatu do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.
- Wspieranie rozwoju oferty szkoleniowej skierowanej do mieszkańców powiatu.
- Wspieranie mobilności zawodowej społeczności lokalnej.
- Wspieranie ponad regionalnej i międzynarodowej współpracy gospodarczej.
- Wspieranie aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych na otwartym oraz

<p>chronionym rynku pracy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Współpraca z JST w powiecie w zakresie pozyskiwania nowych inwestorów oraz tworzenia nowych miejsc pracy. - Poprawa warunków życia i pracy ludzi żyjących na terenach wiejskich powiatu. - Rozwój i doskonalenie infrastruktury na obszarach wiejskich. - Wspieranie rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego. - Wspieranie oraz popularyzacja różnorodnych form działalności pozarolniczej. 	
STREFA INSTYTUCJONALNO-POLITYCZNA, ZARZĄDZANIE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Innowacyjność kadry, pracowników, funkcjonariuszy, podmiotów publicznych i organizacji, - Poprawa bezpieczeństwa publicznego poprzez systematyczne ograniczanie przestępstw i wykroczeń - Dobra współpraca pomiędzy instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne - Podnoszenie wiedzy i umiejętności kadr poprzez szkolenia ze środków UE - Duża liczba organizacji pozarządowych - Organizacja i działanie Powiatowej Rady Pożytku Publicznego. - Łatwy dostęp do informacji za pośrednictwem Internetu (strony www i BIP) - Procedury i standardy wewnętrzne instytucji powiatowych - Realizacja programów profilaktycznych kierowanych do różnych grup mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> - Słabo opłacana wykwalifikowana kadra pracująca w instytucjach powiatu - Słaby potencjał organizacyjny i finansowy III sektora. - Ograniczony dostęp do Internetu szerokopasmowego na terenach wiejskich.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie wspólnej, zintegrowanej polityki powiatu i gmin - Tworzenie partnerstw lokalnych. - Współpraca z powiatami ościennymi oraz w ramach Euroregionu 	<ul style="list-style-type: none"> - Ciągła zmiana przepisów prawnych oraz niedostosowanie przepisów prawa do stanu rzeczywistego - Skomplikowane procedury pozyskiwania środków UE - Centralizacja zarządzania na poziomie

<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi - Rozwój działań promujących powiat - Wykorzystanie nowoczesnych technologii i Internetu w celu usprawnienia procesów administracyjnych, w tym obsługi klientów - Wprowadzenie powszechnego systemu e-urząd, upowszechnianie elektronicznej obsługi ludności. - Wzrost świadomości obywatelskiej i poziomu zaufania do instytucji samorządowych - Wymiana dobrych praktyk pomiędzy sektorem samorządowym, społecznym i biznesu – tworzenie tematycznych platform współpracy oraz projektów partnerskich - Pozyskiwanie funduszy unijnych w ramach dostępnych programów. - Wykorzystanie struktur LGD i LGR we wdrażaniu polityki regionalnej na obszarach wiejskich - Wspieranie rozwoju inicjatyw obywatelskich, współpraca pomiędzy sektorem pozarządowym i publicznym. - Rozwój wolontariatu na terenie powiatu. - Usprawnienie procesów zarządzania w administracji publicznej. - Usprawnienie procesów stanowienia prawa miejscowego i aktów administracyjnych, zwracając szczególną uwagę na ich jakość. - Systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry administracji publicznej. - Rozwój współpracy międzynarodowej oraz zrzeszania z innymi samorządami w kraju (ZPP, ZPL). 	<p>krajowym</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niski poziom partycypacji mieszkańców w decyzjach publicznych - Niski udział mieszkańców w zarządzaniu powiatem - Migracja wykształconej i doświadczonej kadry - Wzrost przestępczości wśród młodzieży i osób wykluczonych społecznie - Wzrost ilości wypadków drogowych - Niskie subwencje i dotacje z budżetu państwa (PIT, CIT).
---	--

GLÓWNE WYZWANIA STOJĄCE PRZED POWIATEM ŻARSKIM w PERSPEKTYWIE 2021 – 2030 r.

Poniższe wyzwania , wnioski wynikają z analizy realizacji dotychczasowych strategii , realizacji projektów, spotkań i propozycji z pracy zespołów sterujących , wywiadów z wóldarzami JST i ankiet wśród mieszkańców powiatu.

Zauważalna jest trudna sytuacja finansowa samorządów która przekłada się na trudności w zabezpieczeniu kosztów bieżących na etapie przygotowania i wdrażania projektów. Coraz trudniej jest zagwarantować wkład własny w składanych wnioskach do różnych programów.

1. Rozbudowa Szpitala Powiatowego „Szpital na Wyspie” (Geriatrya, Rehabilitacja) .
2. Zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego dla mieszkańców powiatu.
3. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach zarządzanych przez Starostę Żarskiego.
4. Ograniczenie emisji pyłu pochodzenia komunalnego i z niskiej emisji.
5. Wsparcie gmin Powiatu w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców.
6. Zwiększenie wpływu Starosty Żarskiego na proces planowania przestrzennego w gminach .
7. Poprawa stanu technicznego zabytkowych obiektów mieszkalnych , zespołów parkowych oraz zabytków przemysłu i techniki.
8. Upowszechnienie świadomości wartości jakości krajobrazu kulturowego.
9. Budzenie zainteresowań dotyczących dziedzictwa kulturowego oraz pozytywnego ruchu społecznego na rzecz jego ochrony.
10. Prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych przy obiektach zabytkowych będących własnością Powiatu.
11. Intensyfikowanie działań z zakresu promocji gospodarczej powiatu żarskiego na arenie krajowej i międzynarodowej.
12. Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarki innowacyjnej.
13. Promowanie i upowszechnianie idei lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności na obszarach wiejskich.
14. Dostosowanie profilu kształcenia młodzieży i dorosłych do aktualnych potrzeb rynku pracy.
 15. Przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia, w szczególności wśród grup społecznych wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem. Adaptacja części budynku przy ZOL na „Centrum Integracji Społecznej i Wsparcia Rodziny”.
1. Wypracowanie efektywnych mechanizmów promocji zewnętrznej (szkolenia, warsztaty dla branży turystycznej, prezentacja oferty turystycznej na targach).

2. Zwiększenie rozpoznawalności marki Powiatu Żarskiego w skali lokalnej, regionalnej i krajowej.
3. Działania promocyjne jako nośnik wiedzy i informacji o działaniach Powiatu.
4. Poszerzenie grona odbiorców przekazów medialnych i działań promocyjnych Powiatu.
5. Budowa trwałych relacji z gminami z Powiatu Żarskiego poprzez realizację wspólnych inicjatyw na rzecz społeczeństwa.
6. Bieżące reagowanie na kwestie zmieniających się uwarunkowań rozwojowych i umiejętne dostosowanie działań wizerunkowych.
7. E- usługi dopasowane do potrzeb i oczekiwań klientów sektora publicznego.
8. Usprawnienie e- administracji na szczeblu samorządu lokalnego.
9. Przygotowanie się Powiatu Żarskiego do kolejnej edycji programu ZIT z perspektywy finansowej 2021-2027.
10. Podtrzymywanie dobrych kontaktów z obecnymi partnerami zagranicznymi, jak i poszukiwanie nowych obszarów i dziedzin współpracy.
11. Dalsza aktywizacja w najbliższych latach organizacji pozarządowych w realizacji licznych zadań publicznych, w tym dzieci i młodzieży oraz seniorów (powołanie Powiatowej Rady Seniorów jako organu doradczego - utrzymanie co najmniej takich samych środków w corocznym budżecie).
12. Poprawa sytuacji finansowej powiatu żarskiego poprzez pozyskiwanie środków **zewnętrznych** na inwestycje na drogach i w jednostkach organizacyjnych oraz racjonalizację wydatków bieżących.
13. Zmniejszenie zadłużenia (spłata długu po zlikwidowanym szpitalu powiatowym) .Umiejętne zarządzanie zadłużeniem w celu optymalizacji kosztów jego obsługi .
14. Utrzymanie systematycznego wzrostu dochodów powiatu (sprzedaż działek i obiektów, dzierżawa itp.).
15. Racjonalizacja wydatków bieżących w jednostkach organizacyjnych powiatu (oświata, administracja).
16. Skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie zadań w tym przede wszystkim z funduszy unijnych oraz programów rządowych.
17. Limitowanie wzrostu wydatków bieżących w granicach pozwalających na równoległą wysoką aktywność inwestycyjną.
18. Modernizacja i rozwijanie infrastruktury drogowej i technicznej powiatu, zapewnienie dobrej organizacji usług komunalnych oraz transportu publicznego.
19. Modernizacja i rozwijanie infrastruktury społecznej oraz podnoszenie dostępności i jakości usług publicznych (szczególnie edukacja, zdrowie, kultura, sport- rekreacja) na terenie powiatu żarskiego, zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców.
20. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie rynku pracy, wspieranie rozwoju gospodarczego i lokalnych przedsiębiorstw.

21. Wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych w obszarze świadczenia usług administracyjnych dla ludności.
22. Współpraca terytorialna z samorządami (gminami, powiatami) i samorządem województwa lubuskiego w rozwiązywaniu problemów: środowiskowych, służby zdrowia, ochrony ppoż., infrastrukturalnych ,gospodarczych, kryzysowych i społecznych.
23. Współpraca ze służbami Wojewody w sytuacjach kryzysowych.
24. Poprawa warunków mieszkalnych w DPS-ach.
25. Poprawa bezpieczeństwa na drogach powiatowych poprzez modernizację i remonty dróg.,,
26. Wzmocnienie działalności zarządzania kryzysowego w czasie sytuacji kryzysowych- walka z koronawirusem (pandemia) , ASF, ptasią grypą i innych zagrożeń.
27. Poprawa czystości powietrza .Redukcja emisji CO2.
28. Produkcja zdrowej żywności. Rozwój rolnictwa ekologicznego.
29. Poprawa charakterystyki energetycznej budynków administrowanych przez powiat (oświatowych, DPS- ów, domów dziecka, administracji).
30. Modernizacja wszystkich budynków publicznych.

OCZEKIWANE REZULTATY.

Realizacja Strategii Rozwoju Powiatu Żarskiego na lata 2021-2030 pozwoli osiągnąć oczekiwane rezultaty.

1. Rozszerzenie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej przedsiębiorstw na terenie powiatu.
2. Rozszerzenie zakresu i poprawa jakości e-usług publicznych.
3. Poprawa jakości i otwartości danych publicznych.
4. Wdrożenie rozwiązań mających na celu obniżenie energochłonności sektora mieszkaniowego i sektora publicznego.
5. Spadek emisji gazów cieplarnianych (głównie CO₂).
6. Ograniczenie niskiej emisji, która jest główną przyczyną powstawania zjawiska smogu, spowodują ograniczenie zanieczyszczenia gazowego (SO₂, CO₂, NO_x), jak i pyłowego (PM_{2,5}, PM₁₀ i B(a)P).
7. Poprawa bezpieczeństwa funkcjonowania sieci elektroenergetycznej.
8. Wzrost zdolności retencyjnej (w tym naturalnej) oraz rozwój małej retencji.
9. Rozwój systemów monitorowania i ostrzegania przed nadzwyczajnymi stanami pogodowymi oraz rozwój służb powiatowych zarządzających kryzysem w sytuacji zaistnienia nadzwyczajnych stanów pogodowych.
10. Poprawa efektywności gospodarowania wodą do spożycia.
11. Poprawa efektywności zagospodarowania ścieków komunalnych.
12. Poprawa efektywności gospodarowania odpadami komunalnymi.
13. Wzmocnienie ochrony bioróżnorodności i naturalnych ekosystemów.
14. Rozwój systemów monitorowania zasobów przyrodniczych ułatwiających ich ochronę.
15. Poprawa dostępności transportowej realizowana komunikacją zbiorową (likwidacja wykluczenia komunikacyjnego).
16. Wzrost przewozów komunikacją zbiorową.
17. Zmniejszenie dysproporcji w dostępności transportowej poszczególnych gmin w powiecie.
18. Wzrost udziału transportu kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych.
19. Zapewnienie dostępności do szerokopasmowego Internetu jak największej liczbie gospodarstw domowych w powiecie.
20. Zmniejszenie wykluczenia cyfrowego ludności na terenach wiejskich.
21. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej obszarów w powiecie żarskim.
22. Zwiększenie poziomu zatrudnienia, zwłaszcza wśród osób z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym poprzez rozszerzenie form wsparcia samozatrudnienia.
23. Zmniejszenie różnic pomiędzy kobietami i mężczyznami na rynku pracy (w poziomie zatrudnienia, wynagrodzeń, udziału w kadrze zarządzającej).
24. Poprawa jakości edukacji.
25. Zwiększenie sprawności reagowania systemu edukacji na potrzeby rynku pracy.
26. Poprawa dostępności do edukacji, w tym szczególnie dla osób ze szczególnymi potrzebami

edukacyjnymi.

27.Zwiększenie udziału osób dorosłych w kształceniu ustawicznym , przekwalifikowanie i podnoszenie umiejętności.

28.Podniesienie poziomu kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

29.Wzrost jakości i dostępności usług zdrowotnych.

30.Zwiększenie kompetencji i liczby pracowników podmiotów leczniczych w powiecie.

31.Zwiększenie świadomości społecznej mieszkańców powiatu w zakresie dbania o własne zdrowie i zdrowego stylu życia.

31.Zwiększenie potencjału instytucji systemu ochrony zdrowia w powiecie żarskim (Szpital na Wyspie,105 Szpital Wojskowy, przychodnie specjalistyczne).

32.Wzwiązku z pandemią COVID- 19 , przyjęcie na szeroką skalę w systemie opieki zdrowotnej rozwiązań z zakresu e- zdrowie.

33.Wzrost jakości i dostępności oferty w obszarze kultury , sportu i turystyki na terenie powiatu we współpracy z gminami.

34.Radzenie samorządu lokalnego w sytuacjach kryzysowych (m.in. wywołanych pandemią COVID- 19).

35.Powstanie dobrze płatnych miejsc pracy związanych z budową w niedalekiej przyszłości nowoczesnej kopalni miedzi.